

ئايين و ديموكراسى
ئىسلام و نىشتيمان پەروەرى
نوېستەى: عەبدوللا ئۆجەلان
ھورگېلنەي پەي سەروزوانى ھۆرامى: ئەسەد پەشىد

وهرینه :

به نامی خودای بهزه بيمه منی رحمینی

ئیسلام و نیشتیمان پهروهی، یام ئایین و دیموکراتی نامیلیتوه، یام زیاتهر کتېبچیتوهن که دلېشه نه په یلوکانو عهبدوللا ئۆجه لان سهردارو په که که ی جه باره و ئایینی و به تایبه تی ئیسلامی نیشانه مڈون.

پارتو هه رمانکه رانو کورده سانی (په که که) کوششی چه کداریش دهسپه نه که ردهن که مه رامش رزگاری خاکو کورده سانیهن چه رده سانو داگیرکاری ترکینه. پارتی چه پی نه ته وه پی تاکو عاسی تیره فت. هه رچن جه ئارونه به مه لامة تو ته قه یوری رامیاری و فاریای هامکېشه ناوچه پی و میان دۆله تیه کانی، سهردارانو ئی پارتیه و زیاتهر یچ عهبدوللا ئۆجه لان چه مېشا خشکنتی سیاست و به رنامه ی حزبیشاره و داوازیه کېشا جه دۆله تی نه ته وه پی و بنیادنیای کورده سانی گۆره ی، ئامینېره وار په ی داوازی مافه سیاسی و فرههنگی و که لتووریه کانو کوردی دلی دۆله تی دیموکراتیکینه. ئی ته قه یوره دلی ویرۆکه رده ی ئۆجه لانینه ته قه یوری ئه ربینیهن و به رهه موو ئاوه زی تهنرووسیهن.

دۆله تی نه ته وه پی هه رچی بۆ و هه ر رهنگی بۆ، ته نیا مافو نه ته وه ی سهرده سی مه یارینون و ئیترکه مینه بیده سلاته کی ته ری هه رده م پاشلی و ماف وری، به لام دلی دۆله تی دیموکراتیکینه هه رچی که مینی و دیالیکتی جیاوازی هه پی به پاو قورسای و سهنگه و وېشا که رده پی مافه فرههنگی و که لتووریه کانو وېشان مه که ران .

دلېنه و ئی کتېبچه یه چه باره و ئینه ی نیهن، به لکووم به رهه موو ویرۆ ئۆجه لانیهن دمای ئه نه یاوایش جه ئایینی و به تایبه ت ئیسلامی. هه ر پېسه مزانه پی په که که سهره تاو خېزایش پېسه پارتی چه پی ستالینی تیره فتی ئامانه مینان، برواش به کوششی چه کداری په ی یاوا ی به مه رانه کاش فره هېقمه و ئه رمه رزی پی، تاکو ئانه ی که به پارتی تیروریست دلی میانه دۆله تیه کانه بشناسیون. هه م پېسه پارت و ژلېوی دژه ئایینی جه لاو خه لکیۆ ئه شناسیا، که ئینه یچ زهره ری فره گۆره ش یاونا به شۆرشه که یش و پی به ما پی ته کیایۆ خه لکی فره ی چه نه ش. په که که و سهرداره که ش دېر جلا کیۆره، چونکی وه ل چانه یه پروگرامو پارتیه کی بنیاره، نه تاوانشان وانا پی ورد و ئاقلانه په ی کومه لگای کوردی بکه ران. ده سشان به ردهن په ی چه پی که دژه رهن چه نی بنه ماو برواو خه لکی. دیسان مه سه لې ژه پی و به شداری کاراش دلی مینانه کانو جه نگینه و وېنا پی خه لکی په ی ئا تیکه لیه و که ین و به ینو دژمه نی په ی مه سه لې کوردی، گردیۆ چه پۆکی تبه شا مالا لاشه و په که که یره و یاگی وېشه نه سړشا که رد. ئینه یچ په رسی زینېش نیانه وهرده مو سهردارو په که که ی که شیکه رده پی ماقوول په ی مه سه لې ئایینی و کوششی رزگاری بکه رۆن .

سهردارو په که که ی ئه چی کتېبچه نه په یلوا و یاوانه و وېش چه باره و ئایینی به تایبه تی ئایینو ئیسلامی نیشانه مڈون. عهبدوللا ئۆجه لان فره سه رسامه ن به واته کانو عه لی کورو ئه بوتالیه ی، هه م وه شه ویسی فره ش هه ن په ی ئاڈی و په ی ئالوبه تی. سهرده مو پېخامئاوه ری به سهرده مو سه عاده تی و ئازاڈی و مافداری خه لکی مه وینون. ئیسلام په ی رزگاری به شه ریه تی و ناسته ی ناداڈی و مارای سیسته مو به رده پی (کوبله پی) ئامان، په ی به خشای مافو ژبوای به ژه پی هه ر پېسه پیای. به لې ئه چا سهرده مه نه که سهرده مو سه عاده تی پی، جۆهه ری پاسینه و ئیسلامی به رکۆت .

سهردارو په که که ی زیاتهر پاگیری مه که رۆ و ماچۆ: په که که ئارۆ ئا پېخامیه مه یاوونو که یاوه ره کانو پېخامئاوه ری یاونا! په که که کوشش په ی یاوا ی به سه عاده تی و وه شگوزه رانی مه که رۆن! ماچۆ: ئا موسولمانی که گه ره کشانن بیاوان به ئازاڈی و سه ریه رزی و به خته وه ری با بلانه دلی ریزه کانو په که که ی! به لام ئایا په که که میانین په ی خودا په ره سی و هه م کوششی رامیاری؟ سهردارو په که که ی درېزه مڈۆ به په یلواکه یش و ماچۆ: کوششی چه کداری و رامیاری ئینا وه لې بنه ما ئایینه کانه، پېسه نم و رۆچی و زیاره تو یانه و خودای؛ ئاڈی و اجبه ئایینیا هۆرمه گېرۆن په ی دماو رزگاری نیشتیمانی، چونکوم ده سمه گېران و مه لامة تبه پی په ی دماکۆته ی کوششی رزگاری. ئی ره واییدایه (فتوا) که سهردارو په که که ی به بنه ماش گېرته ن دیارنیهن سهرچه مه که ش کۆگه ن، یام ئایا ئیجتههاد و کوششو وېشه ن؟ دیارنیهن!

به یاوانه و من په یلوا پی سهردارو په که که ی جه باره و ئیسلامی رهنکه تاکتیک سیاسی بیهان په ی رازیکه رده ی خه لکی و هۆرو بژنای و دوور وسته یۆ ئا ته می که رۆخسارو په که که یش پۆژنا بېره. دلی ئی کتېبچه یه ئۆجه لان هۆته ری فره ی مه که رۆنه سه رو حزبوللای که پېسه ره قی پی وېش مه وینۆش و کارش ناشیرین که رده ی په که که ین وهرچه ما خه لکو کوردیه و، پانه ی که پارتی چه پی دووره دینه ن و دژایه تی ئیسلامی مه که رۆن. فره به تی ره دشا مڈۆوه و داوامه که رۆن رسواشان بکه ران و به گردو هېزیشاوه مالا شان پوره. دیاره ن کاریگه ری خزبوللای دلی تورکیا یانه به عام و دلی سهرنیشتو کورده سانینه به تایبه تی فره ن په وکه ی ئۆجه لان فره چه نه شان په رهن و یاوان ئا بروی که نییه ت پاکی وېش جه باره و ئیسلامی نیشانه بڈون، به عاسی که جه دمایینو باسه که یه ماچۆ: په که که جه هه ر کاتیوه وېش زیاتهر جه هه ر ته ریه ت و مه زه پی به جۆهه ری

شۆرشگېلى و لايه نه كانو په كسانى و داډبه روه رى ئىسلاميؤ لكه دريان. هه رچن په كه كه ده سه واچه كانو ئىسلامى به كارنمارؤن، به لام ساحېبو گۆهه رنوه ن پى رهنگې، ساحېبو وه شديا پى قوولى ئاييىن .

دلې باسه كه ينه ته لقينه و چن جه نگوانى مډوره، نامبشا؟ ياگې پېډا بيبه يشا؟ وانايشا؟ مه رامو پېوه نيكه رده يشا به ريزه كانو په كه كه ييوه؟

ئا وانكارې فربشان دلې زانكو ئه زهه رينه گېلېنى، كه يون جه زانكو ئىسلاميه گۆره كا. وانكاره كې ئه زهه رى نه ياو نېنى به مه رامه نه ته وه ي و ئاييىنه كانيشان، ناچار گېلېنى په ي دلې ريزه كانو په كه كه ي كه ياگې ئاوا ته كانيشانه .

ئۆجه لان سه ره وړداى ئىسلامى به شۆرشى كۆمه لايه تى و سياسى مه زانكو په نه وازو ئا قوناغې بيبه ن. دياره ن هه ريا سه يچ مه ډيؤ په ي رابه ره كانيش، وانا محمه ډ سه لامو خوځايش سه ريؤ خېزنه رو ئا شۆرشه ي بيبه ن و ياوه ره كېش يارديده رې. ئى په يلو ايه وه لته ر و ئيسه يچ بيبه ن و هه ن، به شى جه تاريخ نويسه كانى و كه سه سياسى و زياته ر بېباوه رې كانى ئى ياوا نه يشان په ي محمه ډى و ئىسلامى بيبه ن و هه ن، به لام ئانه ي وېر و ركانو سه ردارو په كه كه ي چاډيشا جيامه كه ر قوه باوه رو ئۆجه لانيه ن به بنه ماکانو ئىسلامى پېسه نما و ر قچه و زياره تو يانه و خوځاى، هه رچن ئاډ به خاسش مزانق ئى په رسته شې هورېگېريان په ي دماى رزگارى ولا تى، به لام هه ر دډان نيا پېوره يين كه برو او ئۆجه لانى به ئاسمانى بيبه ي ئىسلامى نيشانه مډون. ئانه ي وه رجه مه ن ئينه ن، ئېتر په شته و ئينه يؤ خوځا بزانه ن.

كورد و باوى ئىسلامى:

رېنيسانسى ئىسلامى (رېنيسانس: ته قه يورئ فهره نكى جه سه رده مېنه) كارېگه رپوه هورچه رخناره ش سه رو ته مامو كه لتوورو باوو قه بيله كانو وه ركۆتو ميناى و سيستمى شاره سانى كه رده ن. جه راو ته قه يورؤ جه ميانو ئومه تگه را پى ئىسلاميؤ جه دلېوه حۆلې گوزه رناى ته نكزه كا كۆمه لگاي خېله كى دريان. جبه ريچؤ سه رو بنه ماو ئاوا كه رده ي سه لته نه تى گه ردوونى ئىسلاميؤ حۆلې ده ريار كه رده ي ته نكزه كانو ئيمپراتورى ييزه نى و ساسانى دريان.

پى ته حريچ دوې ناكوكې ريشه پى جه عاسو تاقانه پى و گه ردوونى جه ميانو سه نتيؤ (سه نتيؤ: دؤخين ميانو ده سه لاتو ئارؤى و سه واينه) ئىسلامى و رېكوس ته ي بونيا ديش و ئايډولوژى تازه حۆلې ده ريار كه رده يش مه ډيؤن. ئا دياره كه به سيستمى شاره سانيه تو چه رى ميانى نامې مه بريؤن په نه هورگېرى ئىسلامى چه رشه نه شار يانؤ. كارېگه رپه به هېزه كه و باوو سه لته نه تى و ئوممه تى ئىسلامى دلې تاريخينه په ي تايبه تمه نى ئا سه رده مه تازيه مه گېلوه. به ته رزى جه ته رزه كانى دؤرو مۆډي رنيتيؤ سه رمايه دارى وه لوه ختيش ديډه ن. پېسه بواجى هه والى سه رته تاپى مۆډي رنيتيؤ سه رمايه دارى وه رنيتيؤ ئوروپا يه ن، دلې دؤخو زار قله مه رده له م وسته كېنه مه نه ن. شاره سانى ئىسلامى نه بؤن ويكه رده يؤ يام چه مه را پى كه رده ي ئاماي پېډاى شاره سانى ئوروپاى هه له ته ن.

كارېگه رى ئىسلامى سه رو كه لتوورى باوى خېلى و سيستمى شاره سانيه تى ئينا عاسو شۆرشينه. چانېشانه به كارېگه رته رين جوا پى شۆرشگېرانه و ئا ته نكزا بؤن كه به سه ډان سالېن دلې كه لتوورو خېلېنه دلېنه بيبه ن. خېله عه ره به كى نيمچه دوورگه ي عه ره پى به سه ډان سالي، گېره به هه زاران سالي دلې وېشانه كۆتېبېي جه نك و پوره مالا پى بېكوتا پى. خرابه كار پى بېمانا دلې كه لتوورو خېلېنه روه شديې. ژه نى گولانې مه پېوپى و ياگې سووكا يه تى په نه كه رده ي پى، كناچله كى ئه بى قيمه تى بېي زينه به چالى مه كرينى. پېسه چاره سه ريچ ئا كه لتووره ئه چا هه ل و مه رجا بېبېش پى كه كۆمه لگاي كلاسيكى سېر بكه رؤن. به كولى نه فيدرا سيؤنه كانو خېلى باوى و نه بونيا ده باوه كى ده سه لاتى كۆيله دارى هېچ يوشان نمه تاوان ته نكزه كانى وه ريه س بكه ران. وه رنياره كه رده ي و ئايډولوژى و سياسيه كانو چه رزه تو محمه ډى (د.خ) ئه چا هه ل و مه رجه نه پېسه ده رمانى كه ريگه رې بېبې.

سه ره كيتهرين نيشانه كى و دياره كى شۆرشى موحه مه ډى: به پى ئانه ي سه رو كۆمه لگاي خېليؤ بېؤن به كۆمه لگاي تازه و بگنو چه رو فهرمانو ئيمپراتوريه ته كانو ييزه نى و ساسانى هاما ساياشؤ، ئازا پى سيستمى سياسى تازه يش نيشانه ډيئه كه هه رده و يشان ده ريار پى مه كه رؤن و وېچش په ي ئا هه رمانى گونجيا و ده سه لاتدار ديډه ن.

ئا دوه ديارډه شۆرشگېرې، وانا كۆمه لگاي بيبه ي ئوممه تى ئىسلامى و دؤگماو كه لتوورى سياسى چه رو شكودار كه رده ي راده به ده رو ده سه واچه و ئه للاينه شار يانؤ. كا تى به ته رزى زانستپانه شيكارى تاريخى و سؤسپولؤزى (كۆمه ل ئه شناسى) ده سه واچې ئه للاى بكريؤن به قه دره ن و پوكه ش چه نى ئا دوه ديارده يه ئاشكه را مه بؤن. نه وه ډ و نؤ نؤعه مانى واچې ئه للايش هورگېر شه ن، جه بنه رته نه ئامازهن په ي مانيفستورى سياسى و كۆمه لى و گېره ئابوورېچ. جه راسينه كا تى وېش پېسه (پېخامتاوه رى) په نه ئه شناسه مه كه رؤن، ئانه به شېوى توكمه و به هېز ئه شناسنامه تازه كه و سه نتيؤ كۆمه لايه تى و تاريخى په شتخانه كيش ئاشكه رامه كه رؤن. گه ردوونى، ئاگاډاريپه، زاناپى، به خشنده پى، ئاگاډار كه رده ي جه راو خه لاته كانو به هه شت و جه حه نه مو ده سه واچې ئه للاى پېسه فهرمانى ئه شناسنامه و سيستمى تازه ي پېشكه ش مه كه رؤن.

مانيفىستى كومونىستى چېش بۇن كە ماركس و ئەنگلىسى نوپىستەن، قورئانى موبارەككىچ ھەر عەبنو چېپىيەن كە پەي ھەزەرەتو محەمەدى ۋەستەنەرە. يەكەمشان تايىبەتتە بە ئۆرۈپى و زاننىشى نوپىسيان. دوھەمىچشان جە ميانو كۆدى تايىبەتتە بە ۋەركۆت و ئايىنى ياويان. بەركۆتە كېش بە كۆمەلگى سوشىيالىستى و دىكتاتورى پرۇلىتارى نامى برىان، دې ئىسلامىچەنە ۋەراۋەرە كېشان كۆمەلگى ئوممەت و سولتە ئىسلامىن. ھەم سىستەماتىكو مەتلەبى سولتە (سەلتەنەت) ئىسلامى جە مەبەس و مەتلەبو دىكتاتورىيەنى سوشىيالىستى كەمتەر نىيەن. ھەرپسە ھىنو سوشىيالىزىمى بىناذىرئاي ھەر دوھ دياردېچ بە درېئاي سەدان سالا بەتەرزى سىستەماتىكى حۆلى گەشەپەنەدايشا درېئاي.

ئا دوھتايىيە (دوالىزمە) دېل تارىخو شارەسانىيەنى ئامان ملو ھەر شۆرىشەر بە تەرزى بەھىز دېل شۆرىشى ئىسلامىچەنە پۈش دېنە. ماوى كۆل دماي ئەنجامدايش؛ ئاخۇم شۆرىش بە ئاراسەو دىموكراسىيە مەلۇن، يام بە ئاقارو دەسلەت _ دۆلەتپەرە مەلۇن؟ بىيەن بە گىرقتى سەرەكى. ھەر جە سەردەمو بەركۆتە ئىسلامىق ھەر دوھ مەيلەكە بە شېۋى بەھىز بەركۆتەپى. جە كاتتېنە چىنو سەرىنو خېلى و ئارەزو وازانو دەسلەتلى حۆلېشان دېنى بە پەلە ئىسلامى بىكەران بە سەلتەنەت. چىنو وارېنو خېلى و بەردەك (كۆيلەك) حۆلى فرې مەدېنى بە ئاراسەو دىموكراسىيە بلۇن. چىنى سەرۋ قورەپىشەكانو خېلو حوكومرانى بە رابەرى معاۋىيە حۆلېش دېنى پاكېرتە دىموكراسىيەكەو ئىمامى عەلى ۋەرىس بىكەرۇن كە زىاتەر كارەكتەرۈ چىنو ميانىش پى. بە مەلامەتو ئا ئاكۆكىيە كە ھەزەرەتو ئەۋبەكر و عومەر و عوسمان چەنى ئىمامى عەلى بېشان و دماي كۆچى دمايىنو ھەزەرەتو موھەمەدى جە قۇناغەو گوزەركەردەينە (632 _ 656 ز.ب) بە رىز خەلىفەيەنى ھەزەرەتو محەمەدېشان ۋەركېرت. ئەچا قۇناغەنە ململان بەھىزە ميانو نەرىت يام باو (گەلى) دىموكراسى و نەرىت يام باو (سولتە) دەسلەتگەرئاي پۈشدا.

ئا ململانې ۋە پۇرمالايە بە نۇعى جە نۇعەكانى يەكەمىن نمونەو جەنگى دېلنەپى ئىسلامى پى. بە چەپەۋانەو مەزەنەكا رابازو ئىمامى عەلى (ماموزا و زەماۋ ھەزەرەتو محەمەدى و يۇ جە موسولمانە ئەۋەلىنەكانى) چەپەرۋى رادىكال، ئۆپەرگىر يام دىموكراتىك نىيەن، بەلكوم بە شېۋى ئىسلامى ميانەرۋى (ۋەستەن). خەۋارىجەكى نماناى دىموكراتى و رادىكالىزىمى ھەرەقەتىنە مەكەران. خەۋارىجەكى سەر بە ھەزەرەتەرىن خېلەكانى بېنى. كاتى دېل دۇخەو ھامسەنگى (بارو جەنگو سەفىنى) ئىمامى عەلى بە كۆتە دېل ميانجىكەرا رازىنى، ھەم راش ۋەردەمو جىبابىيەپۇ رادىكالىكانى (خەۋارىج) و پەشتىۋانانو وېش كەردۆ و مەزەپى تازەشان ئاردېپۇ (يەكەمىن پېكئامەو مەزەپى)، ھەم راش ۋەردەمو حىساب و لەيەكۆدايە چەنەزاناكەو معاۋىيە پەي دەسلەتلى كەردۆ. ئەنجامەنە لاگىرې دەسلەتلى سەركۆتەيشان بەدەستارد. جە سەردەمو بەركۆتە ئىسلامى تاكو بە ئارقى، ئا يەرە پۇتە سەرەككىيە جە ميانو كالگەلى و نامى جىۋاۋىزە ئامىتى. بە درېئاي تارىخو وېشان گېزاۋە و بازى نەزۇكشان ئاردەن و سەپنان ملو كۆمەلگى ۋەركۆتەرە كە بە تەرزى زىادەپەرويانە وېش دوھارە مەكەرۋە؛ راشان ۋەردەمو جەنگە فراۋانەكانو دەسلەتلى، پۇرمالايە يانەۋىرەنكەرەكانو خانەدانەكانى، جەنگى مەزەپى و جىۋاۋىزى باۋەرىش كەردەنۆ. سەرەنجام سەرۋ بىنەماۋ دۆلەتۈكە دەسلەتگەرئاي، ئىمپراتور، مەزەپە و تەرىقەتە بىئەزمارەكانى گوزەركەردەي بىيەن دېل قەيرانەو كۆمەلگى خېلەكىۋ پەي قەيرانى سەخت تەرې كۆمەلگى (ئوممەت) ئىسلامى.

ئا ھەقىقەتە تارىخىيە چىرو دۇخو ئىسەو ۋەركۆتى ميانىنە پەنھانىن كە ۋەراۋەر ھەزەرەتوگەرئاي سەرمايەدارى ۋەرنىشى توۋشو شەكسەنى قورسې ئامان و دېل مەينەتنى (قەيرانى) كۆمەلەيتى سەرتاسەرىنە مەزىۋۇن و ۋەرگەگېرتەيش زامەتەن.

بىيەنى كەلتۈرى كوردېچ بە زامەتنى كۆت چىرو كارىگەرى قەلەمبازى ئىسلامى كە پالەشەنە قۇميا. زىاتەرچ توۋشو ۋىرانكارى ئىسلامى سەلتەنەتنى ئاما. جە ميانو جەنگە وئالىيەكانو فەتھكارىيە كە خانەدانى ئەمەۋى و رېمى سەلتەنەتنى بە تەرزى ھامشېۋە فەتھكارى و ۋىرانكارى ئەسكەنەرى ئەنجامىدى جە ماوى كۆلەنە خاكو كوردانىش ۋست چىرو دەسلەتو وېش. بە تايىبەتچ فەرماندە زۆردارەكى پېسە جەجائى تەمامو ئا كورداشە كۆمەلگوشى كەردې كە دەسپشان شمشېر مەگېرېنى بە كۆمەل دەسشان ملو زەنان و زارولەكاشارە گېرت. ئەي زانىان يەكەمىن نمونەو ئا شېۋە داگىركارىيەو كوردانى جە تارىخەنە كە توۋششان ئامان، ئا شالاۋىنە كە بىيەنە بابەتو داستانو گەلگامېشى و جە سەرنىشتو ئېراقى و ناۋچە كەشې و دارەسانىيەكى ۋەركۆتى، گەلگامېش چەنى ئەنكىدۆى بە كىرېگېرتەيش ئەنجامشان داۋ ونىشا مت (ئا درنە كە مەكوشىقون و نامېش خومبابەن جە بىنەرەتەنە پەنەۋازەن پېسە سەرخېلى بونىيۇن). ھۆرمدرى كوردانى ۋەراۋەر بە ئىسلامى سەلتەنەتنى بە تەرزى بىيەن كە جە قوۋلايىۋ راش ۋەردەمو دوالىزىمى كەردېنۆ. چەنى دۇرئاي و ھۆرەشنايى ئىمپراتورىيەتو ئېرانى. ساسانىي پلەدارې باو خېلەكانى كە پۇشاۋە لكەدرېئېپى، جە نىشانداي دىلئۆزى پەي سەردارە تازەكاشان دېر نەكۆتى. تاقىمەو كوردە كىرېگىرياكە سەرەمپە ۋىر جە نۆكەرى پەي سەردارەكەيشان مەكەرۋە، بەپاۋ سەرىشەي كاتى سەرەتا چەنى خانەدانى ئەمەۋى پى بە يۇ، دماتەرچ جە ميانو ئاسىمىلاسىقونى ئارەزوۋەندەنە يې بە عەرەپى.

رازوۋ بە عەرەبىيەنى نوخەي كوردى بە كىرېگېرتەو دەسلەتلى فرە سەمەرەن. ئا تۇي خەلكىيە كە ھەزاران سالېن رېككۆتەيش چەنى كەلتۈرو ئىمپراتورىيەتو ئېرانى پى جە ۋىارى ئەتتىكىچۇ جە يۇى نىزىكى بېنى و تا رادى فرە بىيەنى زۋانى و كەلتۈرو وېشان دېلەشەنە پارىزناپى ۋە ھۆرچىيەنى بەعەرەبىيەنى جە نىزىكو لكەدرىۋا پېكئامى چىنايەتتىشانەن. ۋەر جە عەرەبىيەنى سەردارە پلەدارە كوردەكى ھەلەي پېۋەننى نىزىكشان چەنى

کهلتوورو خېلې مهې، ئەندامې عەینو خېلې بېښي. هەر پەوکەى جیاوازی چینیایەتی لاواژەن. جە جیاییبەییۆ چینیایەتی زیاتەر بەرژەوئەنبیە کاشان و مەنەییۆشان پېسە چینیو سەری پلەدارى دې خېلې بە ئېزاو قىمەتی مەوینېښي. جەدەسەداى راپەلە کهلتووریە کانو خېلې و تەنیا پېسە تاکى یام بنەیانەى تاویایۆشان دې کهلتوورو خانەدانیى حوکومرانی بیانی بەیاو بەرژەوئەنبیە کانیشان نەي. دې دۆخې ئەچى نۆعەینە چانپشانە گژډ چپوئ وېشاشان دەسەنەي. چینیى نموونې تاریخیپمان وەرچەم بېښي که ئا مەسلې مەسلەلمەنېښي. راسینە خېل و قەبیلەو کوردی بە تەرزى فرە وشک پابەني کهلتوورو وېشاني، هەر پەوکەيچ چەنی ئامبەبیبیەى چەنی هېزە دەرەکیە کانی و ئاسیمیلایسیۆنى زامەت يې یام کەردەي بە حالەتی دەرئاسا. چەنی ئانەيچ نەیاوایپەنەى بار و دۆخى مادى جیاییبەییۆ چینیایەتی و ئېزاتەرینبچشان کۆششى سەرەمرەشان وەرەوەر فەتحر و داگیرکارە دەرەکیە زالمە کانی و دۆرى ئېزاش چینهینە ديدەن.

جە سەردەمو داگیرکاری خانەدانی ئەمەوى عەرەبى هەم جە ويارى تاریخی، هەم کۆمەلای جیاوازیۆه یاڭى باسى يې. چەنی زالبیبیەى سەلتەنەتی ئیسلامى چینی سەرینو خېلې عەرەبى، جە چینی وارینو خېلې بربارەو بە پەلە يې بە چینی تازەى دەسەلاتدار.

ترانزیایى چینیایەتی قوول یاڭى باسى يې. جە سەردەمو ئەمەویە کانه ئەرستۆکراسیى بەهېزى عەرەبى _ ئیسلامى وەشبیبەي. پەى یە کەمین جارى دې کهلتوورو وەرکۆتى میانینە نۆعی پېوئى تازەى جە نۆعو بەگ (مەوالى) _ هیتیار (مسکین) پېکئاما که پېوئى باوو (سەردار _ بەردە _ کۆیلە) ی دەرپاز مە کەرۆن و جە پېوئى (دەرەبەگ _ بەنە) ی مشۆن که دمانەر جە ئۆروپانە سەرهورمئۆن. بە وەرەوئى چەنی بەردایەتی (کۆیلایەتی) کلاسیکى پېکئامای پېوئەنیۆه چینیایەتی نەرمەترى ئېزاتەرىن بەرەهەمو سولتەى ئیسلامین. سیستەمى تازەى چینیایەتی دەسلەلای ئیسلامى یاڭى باسین. ئا هېزى سەرخیلې ئا پروسەيە مە کەرۆن خانەدانی ئەمەوین. بە خاتەرەو خزمەت کەردەى جە فەترى کۆلەنە خانەدانی ئەمەوى بالاخانە کاشان پەرمە کەران جە بیروکرات و نۆکەرە چینیایەتیە کانو دمامەئەو ساسانى و بېزەنتیى. چینی سەرینو سەرچەم ئا کهلتوورا فەتحرشان کەردېڻ ئا بربارە چینیایەتیە کۆمەلایەتیە تاریخییەى تاکو دما ئەنازە بەیاو مەسلەحەتو وېشان مەوینان. گەر سەر و بنەماو بە کربگیریاییچ بۆن بە پەلە مەبان بە ئەرەستۆکراي. ئیڻى پېوئەنی فرەى هامسەرگېرىشان چەنی ئەرستۆکراسى خانەدانی فەرمانرەوای بەستە. زارولە کەشا بە زوان و کهلتوورى رەسمى عەرەبى پەرودە مە کەریڻ. ئەپاسە فرە بە پەلە جە زوان و کهلتوورو خېلو وېشان دوورې کۆتى. ئا دۆخې جارانی چەنی بەرژەوئەنبیە کانیشان ناکۆکە يې، تاکو دما ئەنازە چەنی هەل و مەرچە تازە کانو ئەرستۆکراسى ئیسلامى گونجیا يې. جە راسینە فرەو جارى نموونەى هامشېوہ دلی تاریخینە روەشدیڻى.

هەزاران سالې وەر جە زوانى عەرەبى، زوانى رەسمى ئە کەدى، ئارامى و سوریانى زوان و کهلتوورې هامبەشې ئیمپراتۆریە کانی بېښي. دەمئې ئا رۆلەپە مەوینېښي که زوانى گریکى و لاتینى جە وەرنیشە مەوینېښش. پەى یە کەمین جارى يې جە راپو ئیسلامیەتیۆ زوانى عەرەبى پېسە زوانى هامبەشى و وەرەولای کهلتوورى وەرکۆتى میانى هۆرمەوئى. کهلتوورى خانەدانییچ بە زوانى عەرەبى گوزارشت مە کړې و دمانەر مەي بە کهلتوورى هامبەشو ژبوای سەرچەم ئەرستۆکراسى ئیسلامى وەرکۆتى میانى. پېسە بواچى بنەیانى ئەرستۆکراسى تازە هۆروەزى وەرکۆتى میانى ئەمەنەي بنەچەو وېش بە خانەدانیى عەرەبیۆ نەبەسۆوہ. هەر بنەیانى ئەرەستۆکراسى بە کربگېریا ئېزایى تاییبەتتى ئەپا خالې مەڈې که بنەچەو وېش بە خانەدانیى عەرەبیۆ بېسۆوہ، بە تاییبەتتیچ ئەهلو بەیى. هەقەن چینیو سەریاز و زانا تازە کاج بنیەي گەلو ئا کاروانەيە. گردشان ئینکاری کەردەى جە بنەچەى کۆنیشان و هۆرگېرتەى نازنامى سولالەى تازەیشان پەى وېشان کەرد بە باو و نەریڻ. گېرە کهلتوورى هەزاران سالەو فارسىچ دې ئاسیمیلایسیۆنیۆه هەسى دې زوان و کهلتوورى عەرەبى رڭگارش نەي. زوان و کهلتوورە لاواژە کچ فرە بە ئاسانى قوونى دري. جە کاتینە زوانى ئە کەدى کۆن بە تەمای ئېزاتەو وېش دەسەنە دا، زوانە کاو ئارامى و سوریانیچ بەشى فرەو هېزو وېشا دەسەنەشى.

چینیو سەرینو خېل و قەبیلە کوردەکانیچ بەشەو وېشان ئەچا ئاسیمیلایسیۆن و ئامبەبیبیە پەلەيە وەرگېرت. دەوامکەردەى و درېزەپەنەداى باوى کۆنى زەرەدەشى جە قازانجى زیاتەر زەرەرشان پەنەیاوئى. سووریبیەى سەر و ئا کهلتووریە ماناوا جەدەسەداى بیبەیشان يې. دمای قوناغى کولى تېکەلى و وەرېۆکۆتەى بە خېراي پەسینای تاویایۆ دې زوان و کهلتوورو بېگانەینە که سەر و بنەماو مەسلەحەتو چینه دەسەلاتدارە کانی جە تاریخەنە چەنەش بەەرەدارېڻ، پەنەوازی سەرەمرە کەردەى بیبەیشان يې.

ماوو میانو سەدە کانو (7 _ 10) چینی سەردەسى بە کربگېریای کوردی فرە بە هېز پېکئاما که دې زوان و کهلتوورى ئەرستۆکراسى عەرەبینە تاویاوہ و چەنیش ئامبە يې. هەرچن ئا توې رۆخسارەنە بە کورد بربارە، بەلام جە وبارو زوان و کهلتوورینە هەرېۆشان بەي زوانى رەسمى عەرەبى بېښي. ژبوایشان چەنی ئا زوان و کهلتوورە تازەيە بە هېمای نوخەي (دەسەچنى) مەنېنېرە و شانازیش پۆوہ مە کەریڻ. ئا توې کەسانى بېښي که وەر جە هەر کەسى تەرى دەسەردارې زوان و کهلتوورو وېشان بېښي. تاکو ئیسەيچ دمامەنى بەهېزو ئینېش دې کوردەسانینە مەنەنۆ.

ئەرستۆکراسى بە کربگېریای کوردانى که دۆرو دەسلەلای مەوینۆن جە ويارو مەزھەبینە پابەنو باوى سونین. جە ويارو ماناینە سونى بیبىەى گوزارشت جە ئیسلامییبیەى روالەتیانەى باوى چینیو سەرینو پلەدارو خېلې مە کەرۆن. ئیسلامى سونى ئیسلامى زال و دەسلەتگەرەن. بناغى بەهېزى چینیایەتیش هەن. پەسینای سونییگەرایی جە لاو فرەینەو میرنشینە کوردەکانو چاخى میانى پەنەوازی بەرژەوئەنبیە کانیشان يې؛ جە وېرو پېوئى ئیسلامى بە هەقیقەتیۆ هیچ واتای نەبەخشۆن. کرىۆ بواچىۆ سونییگەرایی شېوہى رووېۆشدرا (دەمامکدریا) و باوہرو ئا دەسە و

تاقمانه نه که به مه سلحه توازي و دهسه لاتی پروتی ئیسلامی سهرقالهې. ئا تاقمې چنېن پەفتارې و کەردې چېرو ئا پروپۆشینە ئەنجام مژان که کاکلەنه چەنی ئەخلاق و وێژدانۍ کۆمەلایەتی ئایینی ناکۆکې، گېرە چەنچش دژې. وهزیفه و پروپۆشکهردی و زولم و تهله که بازیه کا و کۆشکه و سولتانە کانی به ئیسلامی سونې بهخشیان. نمونە کانو کۆشکهی ئەمەیی، عەباسی و عوسمانییه کانی ئەچا بارۆ تاکو بواجی فېرکەرې و وانە بهخشبې. ئینکاری کەردی، بېقهردی و وهریه سکهردی گەشه کەردی بییهی کەلتووری کوردانی جه لاو فرەیینو کوردە به کرېگریاکانو مېرنشینە کانو چەرخیه کانو میانۍ تاکو مهیاوۆ دمامەنە کەسی و بنه یانه کانیشان جه رۆژگارو ئارۆیمانە لکه دریاو کارەکتەری چینایەتی، بونیدای دهسه لاتگهری و ئایدولۆژیانه. شېوازو نهشونمای بنیدای و ئایدولۆژی چینی کارێگهری قوول سهر و بییه و به کپارچهی کەلتووری کۆمه لگای جیامازۆن. شېوازو نهشونماو چینی دهسه لاتداری عهرەب، فارس، ترک جه لاو ئیسلامی پېوهنی ئا توژالا چەنی کۆمه لگاکانو وېچشان دهسنیشان کەردەن. پا عاسه ئەلقه گۆشیشان مەرزدار بۆن هېزه دهسه لوزه کا دهسه لاتی پکباران، به لایەنی ئەرېنی و نەربنیۆ کارێگهریشان کەردەن سهر و کەلتوورو کۆمه لگاکەیشان. سهرهراو ئانەیی عاسو ئاسیمیلایسیۆنچیشان کەمتەرەن، به لام سهر کوکتەردی و چۆسنای دژوارتەرشان وهراوهر به چینه کانو واری راوه بهردەن. دهسه لاتدارانو کوردیچ که عاسو کرېگرتەیشان وهلتەرەن جه کاتینه پەیی ئاسیمیلایسیۆنی شییاتەرې، دهسه لاتی لاوازتەرشان سهر و بییه و کۆمه لگای کوردی سەپان. لاوازی دهسه لاتی و تایبه تمەنی شیاپیشان پەیی ئاسیمیلایسیۆنی پاسەش کەردەن وهراوهر به زوان و کەلتوورو کۆمه لگاکەیشان ئینکاریکارې و دەرده نهوهران. ئا مهیلهشان رۆ ئارۆیمانە ئاسیمیلایسیۆنش تېپەرەن و به عاسو ئەلقه گۆشی یاوان که تاکو جینۆسایدی کەلتووری هۆروستهن، بییې به گیانهوهری که پېسه مۆرانەیی سهر و کرنای کرمنای کۆمه لگاکهو وېشان مەژوان.

دوهمین مهیلش وهراوهر شۆرشی ئیسلامی هۆرمدرایش پەیی دیموکراسین. چەننیه و پېواییلوی کوردانی پەیی ئیسلامی به تەرزێ به کپارچه نه بییهن. هەر چەنی هۆرمدرای کوردانو کەش و ساری جه یۆی جیاوازی، هۆرمدرای چینه کانو سهری و واری جه یۆی جیاوازی.

زانا زەردەشتیه کی و خېله کی وهراوهر به کەمین گۆرزە کانو فەتحکاری ئیسلامی رادهسې نهی، هەرپېسه سهرمه پە دلی تاریخینه قۆمیان و پەیی لووتکی و دۆله کانو کەشەکا لووتی و پەیی فەترێ توولانی سهرمه پېیشان به کۆششە کاشان دان. ئا توژە سهره کی کۆششە کپشا رادیکال و سهرمه پەیی، واتا زەردەشتی و عەلهوییه کی، یام ئیسلامی دژ به ئیسلامی سونهشان هورچنیهن یام هیچ نه بییې به ئیسلام. دلی یاکه کەشنشینە کانه دەرکش پەنه کرېۆن که عەلهوی کەلتووری باوهر و توژو رادیکالین که وهگری جه بییهی کەلتووری کۆششی باوی وېش مه کەرۆن، ئاسیمیلایسیۆنی به کفر مەنیۆره و به رادهو گونجایش چەنی بییهی کەلتووریشان ئیسلامشان پەسینان. نمەشیق عەلهوییهی به تەمائی به کەلتووری ئیسلامی بریۆره. کەلتوورین که پابهنو کەلتوورو خېل و قەبیلە و وېشەن، نهک وهرو باعزی تەری، به لکوم پا راده چەنی کەلتوورو وېشان بگونجیۆن بری بهی ئیسلامیپشان به خاتره وېشان ئاسیمیلی کەردې و هەرسپشان کەردې. وهرو ئا تایبه تمەنیا مای یاوانەن کاتی یۆشەپشان چەنی بییهی زوان و کەلتوورو خورییه کانو پەنج هەزار سالا وەر جه ئیسهی یاکې باسی مه بۆن. کۆششی سهرمه پەشان وهراوهر داگیرکارییه دەرەکیه کانی و کەلتووری تن و توولی ژوای خېلگهری پەنهواز پەیی کەشە کانی ئا ئەنجامەشه خولقنان.

بار و دۆخو زەردەشتیه کا جیاوازتەرەن. ئینی زیاتەر دلی سەنگهری ئاینینه کۆشششان کەردەن نهک خېله کی. بییهی ئایینی جه سهری بییهی خېلیق وینیان. به شېوهو چن مەزھەب تاوانشان تاکو رۆ ئارۆیمان سهرمه پېان. به وهراوهری چەنی کوردە سونیه کا نمایەندې به ها پرووت و سافە کانو کورد بییهی مه کەران. سهرهراو ئانەیی دلی تاریخینه تووشو چنن کۆمه لکوشیا ئامې، به لام تهقەلاشان پەیی مەنه یۆ باوهر و وېشان کەردەن. سهریارو ئانەیی سەرچەمی دۆلمەنی کەلتووری باوی کوردی، به لام سۆچنای کتبه کاشان و سەرکۆکەردی سهرمه پەیی ژوای ئازادیشان راش وەردەمو هەژاری ئا سەرچەمه دۆلمەنیه و وشک بییهیش کەردې.

تەریقەتە سۆفیگەرکېچ پېسه مه یلئوه کۆششکاری کوردانو دەشت و دەری وهراوهر به ئاسیمیلایسیۆنی مهوینمەن. سۆفیگەرایی گوزارشت جه ئیسلامی باتنی مه کەرۆن که لایەنه کی بهرو ئیسلامی دۆلهتی و سولتەوی و لایەنه کی ئەخلاق و وێژدانۍ مه گېرۆ وېش که دلی قولایینه دەرکش پەنه کەردې. به واتا گردینه کپش گوزارشت ئەچا ئیسلامە کۆمه لایەتیە (کۆمه لگای) مه کەرۆن که چەنی دۆلهتی نه بییهن به یۆ. چەنی دهسه لاتی وهشش نم، حەزارەن جه میانو هوشیاری، شعور و وێژدانۍ کەسیۆه ئایینی بژوونۆن. دابهش کەردی ئیسلامی پەیی دوې تاقما، یام پۆلنە کەردەش جه نۆعو ئیسلامی دهسه لاتگەرا _ دۆلهتی و ئیسلامی کۆمه لگای چەنی راسی کۆمه لگای تاریخینه مه گونجیۆن. ئیسلامی کۆمه لگای تهنیا به شېوهو سۆفیگەرایی مه تاوۆن بژوونۆن، ریکوزیه و مەرفراوانه کەلەریه کپش به شېوهو تەریقەتچ ئا راسیهیه نیشانه مژان. ئیسلامی کۆمه لگای لکه دریاو دیموکراسین، تەسەوف که ریکوزیتۆه ئیسلامی کۆمه لگایین وهراوهر پا ئیسلامەیی به خېرای بییهن به دهسه لات (مشیق به ئەتی ئیسلامیچ نای بریۆن) شېوتۆه پەناگ و پەشتوانو گەلیه.

کۆمه لگای ئیسلامی چەنی ئیسلامی فەرمی دهسه لاتگەرایی یاکې باسی نمەبۆن، به لکوم مهشیق جه میانو تەریقەتە سۆفیگەریه کاوه به دئی و بژوونۆن. هەم پۆلنۆ ئیسلامی کەسی (تاکە کەسی) ج یاکې باسیه. ئیسلامی کەسی ئیسلامی رۆحانییهن، گوزارشت جه یاوانەیی تاکي پەیی

خوځاوه نديش مه كهرؤن. ماناي ديارهش هه نه، به لام تا ئيسلامه كه گرهو سهر و دهسه لاتي مه كهرؤن جه كالله كومهلگاييه قووله كه وېش بريانه ره و لوانه نه پاگو دژيه ريش.

بييه رۆته كانو ته سهوفي به تهرزي قوول و وهر فراوان دلې كومهلگاي كورد هوارينه دلېگه رانه لكدر ياو پېوهني خراپي كوردان چيني دهسه لاتي. بنچينه و كورد بييه فرې جه ئه رهمه رزنه رانو ته ريقه ته ته سهوفي كه پېوه نيش به راسينه و كومهلگايه شاوه هه نه. ته ريقه ته كي نوعي جه نوعه كانو ميان رېكوزي پي پي پارېزگاري گه لي جه وېش. تا دؤره كه سهنديك كانو چينو كارگه ري و هراوهر به دهسه لاته كانو سه رمايه داري وينا نشان، دلې چهر خه كانو ميانينه ته ريقه ته ته سهوفي دؤري هامشېوه شان دلې كومهلگايو وهر كۆتي ميانينه وينا نه. ههم دؤرو رېكوزيا ديموكراتيه كا، باوهر و وير، ههم دؤرو رېكوزيا كانو ئابووري و وهر گيريشان ديده نه. فره جاري پي رېكوزياي رامباري فاريني، تا هورچه رخنايچه بري جار شېويان و راش و هره ده مو بنيادي تازه دهسه لاتي و دؤله تي كهرده نو. ئيسلامي كومهلگايي لاني كه م ئه و ئيسلامي دؤله تي كارگه ر بييه نه. په نه وازن ئيسلامي كه سچش پي زياد بكيون. جياوازي ئيسلامي كه سي چيني ئيسلامي دؤله تي و ئيسلامي كومهلگايي ئانه كه به شېوه و ئاييني شه خسي و ويژداني مه ژويونيون. زامه تن ئيسلامي دؤله تي به ئايين بژماريون. پي به ده ستارده ي مه شروعيه تو ره فتاره كانو دؤله تي جه ويا ره كانو ئاييدولوي، ياساي و ئابووري به كارماريون. ئانه ي چېگه نه ئېزان ئايا دؤله تي ئايين به كارمارون يام ئايين دؤله تي به كارمارون. گهر دؤله تي ئايين به كاريارون، وانا تا ئايينه ئه شناسنامه و وېش جه دهس دان، چوونكوم كالله و ئاييني سه رهمه ر پېوه زن به كومهلگايي. چيني ئانه ي به كارئارده ي دؤله تي جه لاو ئاييني جياوازه رهن، به لام ملقوه سهر و عينو توله ري. كاتي چهرخي وهر فراواني حوكومراني پېسه دؤله تي مه گنقو چيرو فره ماني ئاييني، ئانه مه بقن به ماي ته رس گؤره ته ري. به نوعي جه نوعه كانو فاشيزمي چاخي مياي مي نه پېدا. مه رزدار كهرده ي ئاييني به كاپي كومهللاه تي و ئاسته يوش پي بژارو ئازادي تاكي چيني تايييه تهمه نيه كانو به ركۆته يش گونجيا ته رهن.

مشيق بواچيون كه ئايين ئه چا يهره ويا ره ژلوه ي كومهلگاي كورد هوارينه دؤرش ديده نه. ئيسلامي دؤله تي يام دؤله تي ئيسلامي فره ماندار و ئانتي ديموكراتهن. مه شروعه كهرده ي ئاييني به دهسو دؤله تي يام مه شروعه كهرده ي دؤله تي به دهسو ئاييني، مه لامه تي سه رينه و محافه زه كاري ئايين و بېكارگه ر كهرده ي ئاييني. ههر وهر و تا مه لامه ته سه رينه ييه كه ئيسلام دلې كومهلگاي كورد هوارينه به كارگه رهن. جه وهر اوهر به دؤله تينه نوعي جه وهر گيري خودي دهسه بهر مه كهرؤن. بييه ي كورژه ساني به بېشكي به شي فره و جه ته ريقه ته كانو جه قوولايي پېوه نيش به وهر گيري خودي هه نه. ههر چي ئيسلامي كه سي (تاكه كه سي)ن وهر اوهر تا پي متمانه قوولې دلې كوردانه هه نه كارگه ري مورالش هه نه. تاكو سه رده مو به ركۆته ي كارگه ريه كانو ئاييدولوي مۆديريتته ي سه رمايه داري دلې كورژه سانيه، ئيسلاميچ شېويته كه لتووري كومهلگايين كه لايي كه م ئه و كه لتووري ئه تنيكي خېلي دؤرش ديده نه. هوكاري سه رينو و هشببييه ي پېوه نيه ي كومهللاه تيه كانو سه ري پېوه نيه ي خېله كيه كان و قه بيله ييه كانين.

ههر يهره ئايينه تاقخوځاييه كي دلې وهر كۆتي مياي چهر خو ميانينه دؤري ئېزاشان ديده نه جه پېكئاماي پېوه ني و داره را كومهللاه تيه كا سه ري خېل و قه بيله ي. ره وچه نه داي تا داره رايه و پېوه نيه ي كومهللاه تيه كانو قه بيله و خېلي ده رياز مه كه ران ماناي گوري شورېشگه ري مه به خشون. تا ته قه بوره ماناو جه ئه ذايييه ي كومهلگايي تازه يهن. ئوممه ت (الامه ي يه هودي، مه سيحي و ئيسلامي ماناو بنيادنياي رېكوزيويه كومهللاه تي كومهلگايه نه كه رېكوزيا كانو قه بيله و خېلي ده رياز مه كهرؤن.

تا ديارده ي ئه چا بارو به ته رزي وهر چه سه بهر مه گنؤن پاسي گهل و ميلله ت (المه يه نه). جه پېكئاماي پۆلېنكه رده يه كانو (كاته گوريه كانو) گهل و ميلله تينه ئايينه كي دؤري كارو يارديده رشان وينا نه. به ته رزي ته رگه ركه رده يي يوكه رته ي قه بيله و خېله كانو چيرو ئه شناسنامي سه رينه نه فره زامه تنه. تا دؤره گولانه نه كرېويه كه ئايين جه سه رسته ي تا حوله ينه ديده نش. گه لببييه ي و ميلله تبييه ي دياريكه رته رين تايييه تهمه نيه كانو چهرخي ميانين. پېسه چيني چهرخي نزيك سه رده مو زه قبييه ي نه ته وه بييه يه نه، چهرخي ميانين سه رده مو زه قبييه ي پېكئاماي گهل و ميلله تيه نه. به وهر اوهر پي چيني دهسه وچه و گه لي، ميلله ت دهسه وچه و نيكه تر به ئايينه نه و قه بيله و خېلي مه وزونه پله كانه ي دوه مينيه و جه ماعه تو ئاييني مه كهرؤن به ساحبو قسي و قهراري. گهل ماناي قه وميه و تا قه بيله و خېلا مه به خشون كه چيرو كارگه ري ئاييني تايييه تهمه نيه ئه تنيكي شان به ده ستاو هره دن. ههر چي ميلله تهن گوزارشت ئه چا كومهلگاي ئوممه تي مه كهرؤن كه ئايين موره و وېش وه نه دان، سه ري قه بيله و خېلي پېكئامان و زوانشان جياوازنه. گونجيؤ ئوممه تي ئيسلامي ميانو كومهلگايي ميلله تانه نماينده ي بكيون. باسكه رده ي تاقه ميلله تي ئيسلامي دهسه وچه ي زوره ملېانه نه. تا خالي پي كريسياني زياتر ئينا ياي وېشه نه. ميلله تبييه ي زووتر جه كريستياني دهسش په نه كهرده نه. دلې يه هوديه تيچه نه چيني ئانه ي ميلله تي سه رين يه هودين، به لام به هوركۆت ميلله تي ته ريچ مه پويون.

ميلله تي سه رين كه جه راو ئيسلاميؤ هوركېشيا، عه ره به كي بېي، دماي عه ره به كا فارسه كچ جه ميانو ئيسلامي شېعه ي پېسه ميلله تي به ركۆتي. توركه كچ ريزي يهره مه نه ميان چيني سه ذه ي ده يمي پېسه قوم و ميلله تي دياري كۆتي. سه ره راو ئانه ي كورداني پېسه چوارهمين گوره ميلله تي به ركۆتي، به لام به مقاره نه نه چيني يهره ميلله ته كه ي ته ري دلې پاگاي دماكۆته ته رينه مه ني. ئانه يچ مه سه لينه پېوه نيش به دؤله تبييه ي هه نه. ههر پېسه چيني نه ته وه كانو ئورويي (الامم الاوروييه) چواردؤرو دؤله تي سه رمايه دارينه به هېزي يي و يي به نه ته وې دؤله تي. به دؤله تبييه ي تورمه كانو قه بيله كانو عه ربي و فارسي و توركي پاسه ش كهرده نه ببان به ميلله تي په نه ياواته ر. كورده كي كه جه بنيادنياي دؤله تيه زاييبي بېي به هو ئاسيميلاسيونه هه سه كه و چينو سه ري پېسه ميلله تي به هېزي بېي. ميلله تي دؤله تي ته نيا پي چيني سه ريني ئېزان، ئانه ي

په‌ی چینه‌کانو وارینی ئېژاتهرن جه چواردۆرو ته‌ریقه‌ته سۆفیگه‌راییه‌کانی پېسه‌گه‌لی شېوه‌بگهران و فۆرم به‌ده‌س باران. دۆله‌ت دلی میلیله‌تبیه‌ینه، جه‌ماعه‌تی و سۆفیگه‌راییه‌چ جه‌ به‌گه‌لکه‌رده‌ی (التحول الی شعب) به‌کاریگه‌رتهرن. سهره‌راو ئانه‌ی کوردانی ساحبو راسینه‌و میلیله‌تیوه‌ لاوازی ته‌وه‌ره‌و دۆله‌تی، به‌لام جه‌ دۆره‌و ته‌ریقه‌ته سۆفیگه‌راییه‌ به‌هه‌زه‌کانی راسی گه‌لبیه‌ی دیموکرات، ئازاډ و به‌کسانته‌رشان یاگی باسین. مه‌شۆم ئانه‌یچ بواجمن؛ که‌ جه‌ سهرده‌مو ئیسلامیه‌تینه‌ کوردانی دلی میرنشینی به‌هه‌زی و ته‌ریقه‌ته سۆفیگه‌راییه‌کانی به‌ ته‌مامی جه‌ راو میلیله‌تبیه‌ی و گه‌لبیه‌ی دمانه‌کۆتې. چه‌نی ئانه‌ی جیاوازی میانو میلیله‌تبیه‌ی چینی سهرینی و گه‌لبیه‌ی چینی واریینه‌ هه‌ن، به‌لام مه‌شۆم زلش نه‌که‌رمېن.

دیاردو به‌گه‌لبیه‌ی که‌ جه‌ ئاکامو به‌رکۆته‌ی قه‌بیله‌ و خبلی کوردی به‌دئیاما به‌ کرمانج نامی مه‌بریۆن؛ ئینه‌یچ ماناش (مروئی کوردن). لاو تورکه‌کاوه، عه‌ره‌به‌ به‌ده‌ویه‌کاوه، ئېرانییه‌ عه‌جه‌مه‌کاوه‌ عه‌ینو مانی مه‌به‌خشۆن. گهر کرمانج جه‌ ته‌مامو داره‌را قه‌بیله‌ی و خه‌له‌کیه‌کانیچ نه‌مالیۆره، به‌لام پۆلنن به‌ هۆ په‌ره‌ئه‌سای خه‌رای شار و شاره‌سانیه‌ی ئینا گه‌شه‌نه.

ئا خه‌زانی به‌ مه‌لامه‌تی جیاوازیوه‌ دلی ته‌مامو خه‌ل و قه‌بیله‌کا بریتنهره‌ و دلی ده‌گایه‌ قه‌له‌بالق و شاره‌کانه‌ سهریه‌و و به‌هه‌زی مه‌بان، هه‌زی سهره‌کی به‌گه‌لبیه‌ی کوردانی. جه‌ کاتینه‌ کوردی پېسه‌گه‌لی یا شېوازه‌ په‌ره‌مسنان و روه‌و نه‌ته‌وه‌بیه‌ی تازهی دیموکراتیک را مه‌بران، به‌لام گۆزه‌که‌رده‌ی چینی سهری قه‌بیله‌ی جه‌ میلیله‌تی لاوازی په‌ی نه‌ته‌وه‌ی به‌ عه‌ینو چری و هه‌سی و خه‌رای نییه‌ن. ئا فه‌شه‌له‌ی که‌ ئی چینه‌ جه‌ بیه‌ی به‌ نه‌ته‌وه‌ی دۆله‌تی تووشش ئاما راوه‌شکه‌ری که‌ نه‌ته‌وه‌بیه‌ی دیموکراتیک بېۆن به‌ شانسو کوردانی. جیاوازی ریشه‌ی میانو نه‌ته‌وه‌بیه‌ی دیموکراتیک و نه‌ته‌وه‌بیه‌ی دۆله‌تی هه‌ن. دلی به‌شه‌کانو دمایینه‌ به‌ دریزی هۆرمدرای سهرو ئا بابته‌ی مه‌که‌رمېن.

کاتی پی ته‌شکه‌ دلی که‌لتووری وهرکۆتی میانینه‌ حۆلی ده‌سنیشان که‌رده‌ی لایه‌نه‌ ئه‌ری و نه‌رنیه‌کانو کۆششی که‌لتووری کوردی و ئیسلام بیه‌ی به‌ خاتره‌و ژیاوی مژه‌یمېن، مه‌شۆم جه‌خت سهرو کاره‌کته‌ری دینامیکی ئا پروسه‌یه‌ بکه‌رمېوه. گه‌لبیه‌ی و قۆمبیه‌ی فۆرمیوه‌ کۆمه‌لایه‌تی په‌نه‌یاوا و قه‌به‌ته‌ری. گه‌شه‌که‌رده‌ی ئابووری دۆره‌به‌رو بازاری و نه‌شونمای که‌لتووریوه‌ تازو که‌لی جه‌ دۆره‌گه‌لبیه‌ی، گروپی سۆفیگه‌رای و میلیگه‌رای چینی سهرین پېسه‌گه‌لانو ته‌ری به‌ ته‌ری گردین کوردانیچشان به‌ ده‌ریازه‌و نه‌ته‌وه‌بیه‌ی (التحول الی آمه‌) یاوانان. که‌لتووری ئیسلامی و پیه‌ویه‌کانو عه‌ره‌ب _ کورد _ ترک:

پیه‌ویه‌کانو عه‌ره‌ب _ کورد _ تورک که‌ سهرو بنه‌ماو که‌لتووری ئیسلامی چه‌رخ میانی شېوه‌ش گه‌رت دۆری ئېژا جه‌ گه‌شه‌که‌رده‌ی راسینه‌و کوردانینه‌ مه‌وینۆن. به‌تاییه‌تتیچ جه‌ لایته‌ پیکتاماکانو ده‌سه‌لات _ دۆله‌تی به‌شېوه‌و میرنشینه‌کانی، جه‌ لای ته‌ریچ پیکتاماکانو سهرو بنه‌ماو ته‌ریقه‌ته سۆفیگه‌راییه‌کانی قۆناغه‌و میانو سه‌ده‌کانو (7 _ 11) چه‌رو کاریگه‌ری که‌لتووری عه‌ره‌ب _ ئیسلامی پیه‌ویه‌کانو (عه‌ره‌ب _ کورد) ئاما پېڤا. راش وهرده‌مو کوردانه‌ که‌ردۆ جه‌ ویاوه‌گه‌لبیه‌ی و قۆمبیه‌ی و میلیله‌تبیه‌یه‌ (جیاوازی) فره‌گولانه‌ میانو ئا ده‌موچانه‌ هه‌ن) په‌ره‌سانای ئېژا به‌ وېشاوه‌ بوینان. جه‌ سه‌ده‌کانو وه‌لته‌ریچه‌نه‌ جه‌ پیه‌نی (فارس _ کورد) یچه‌نه‌ په‌ره‌سانای و ته‌قه‌یۆری هامشېوه‌ یاگی باسی پی. پیه‌ویه‌کانو (کورد _ تورک) که‌ جه‌ سهره‌مهری ئا قۆناغی په‌ره‌ش سانا سه‌بارت به‌ پارێزنا بیه‌ی ههر دوه‌ که‌لی په‌ی پیه‌نی ستراتیژی ئېژای هۆرچه‌رخیا.

ئا تیره‌ و وه‌چه‌ تورکی به‌ هۆ ئا دۆخه‌ خراپه‌ی دلی بار و ژیاوی کۆمه‌لایه‌تی و که‌ش و هه‌واو ئاسای میانینه‌ ئاماپېڤا جه‌ سه‌ده‌ی ده‌یه‌مه‌نه‌، کۆچکه‌رده‌ی وېشان روه‌و وهرکۆتی میانی خه‌راکه‌رد، شۆنه‌و یاگیه‌ مه‌گه‌لې که‌ بۆ به‌ یاگی ژیاوی دائیمیه‌شا. هه‌رچن جه‌ میانو فته‌تکارپۆ یاگه‌گه‌لێشان دلی زه‌مینه‌کانو ئیمپراتوریه‌تی ئېرانییه‌ ده‌سگیر پی، به‌لام ئا یاگی کاتی بېی. هه‌م جه‌ پیه‌نی میانو وه‌چه‌کان وېشانه‌ هه‌رده‌م چه‌نی قۆمه‌ هامسایه‌کاشانه‌ سهره‌مه‌ میانو ململانېکانو ده‌سه‌لاتینه‌ بیه‌نی. جه‌نگ و پۆره‌مالایه‌کی ده‌رفه‌تی جامی به‌ نیشه‌جاییه‌ی هه‌میشه‌ی و ئارای نه‌دېی. ئه‌چاگه‌یچ هه‌نگامنیایشان روه‌و وهرنیشتی و وهره‌لاییشان روه‌و خاکه‌کانو ئیمپراتوریه‌تی بیزه‌نتی و عه‌ره‌بی مه‌که‌ری به‌ ناچار پی. ئینجا پېسه‌ قۆمی روه‌به‌روو عه‌ره‌بی و کوردی و ئه‌رمه‌نییه‌کانی مه‌بئی. دیارته‌رین سهریازه‌گه‌ره‌کانو سولتانه‌کانو عه‌باسی ئانی بېی به‌ بته‌چه‌ تورکی بېی.

جه‌ ئاکامو ئا رابازه‌یچۆ ته‌نیا ده‌سجته‌رین جه‌نگاوه‌ره‌ تورکه‌کی نیشه‌جایی مه‌کریی. که‌چی جه‌ ماوی فره‌کولینه‌ ئانی بېی به‌ عه‌ره‌بی و مه‌تاوین پییه‌ویه‌کانی‌شان چه‌نی که‌لتووری قه‌بیله‌و وېشان پیرچنان. په‌له‌پېڤا که‌رده‌ی یاگی نیشه‌جایییه‌ی په‌ی یه‌کینه‌ وهره‌راوانه‌کانو تیره‌ی پېسه‌گرفت سهره‌کی روه‌به‌ رووشان بیه‌یه‌وه. ئاتابه‌گ و خانه‌دانه‌کی سهرو بنه‌ماو ته‌وانا سهریازه‌کانی‌شان دلی مێڤانی عه‌ره‌بینه‌، به‌ تاییه‌تتیچ جه‌ ئه‌راقو ئارقینه‌ تاکو مه‌یاو میسر، چنن میرنشینه‌شان بنیاد نییېی، به‌لام وهراره‌ به‌ لېشاوه‌ فراوانه‌کانو کۆچیشان ئا میرنشینی کول ئاریی و به‌ششان نه‌که‌ری. چه‌گه‌یچه‌نه‌ دیاردو گه‌ره‌که‌رده‌ی سهریازی سهره‌کی پی، خه‌له‌ تورکه‌کی ته‌ریچ دلی کۆچ سهره‌مه‌یه‌ بېی و شۆنه‌و یاگی نیشه‌جایییه‌ی جاگیرنه‌ مه‌گه‌لې. پیه‌ویه‌ تاریخیه‌کېشان چه‌نی کوردانی میانو ئا گه‌لایه‌نه‌ ئاما پېڤا.

گرفتی سهره کی کوردانی؛ ههم میرنشینه کانی، ههمیچ به سیفته کو مه لی مه ده نی، ئەجا قوناغبه (سه ده کانو یانزه و دوانزه ی) سهرجه مه و وېش ئەجا گیرواردی و فشارانه مه گهرې که جه لایته به مه لامه تو جه نگی، کرزی و ریککۆته یه کانیسان جه میانو پپوه نه یه کانی چەنی سولتانه عهره ب و داگیرکاریه کانیشاوه ئامای پېدا. لای ته ریچۆ به هۆ هۆرکۆته کیشان که مه گنۆ سهر و راو هیلو داگیرکاری و پهلشانی ئیمپراتوریه تو ییزه نگی که جه رۆماوه پەیش مه نه ی. ههم پلاماره و خپله به بنه چه سه میتک (سامی) یه کانیچ کوتاش نه ی که جه پانیشت دلی ناوچه سارانشینه کانی ئامی بې. جه یه مه نۆ مه ئې و ویه ده که شان په ی سهرده مو که لتوو رو ئەلعوبید (5000 _ 4000 و. ز) درې مه بپوه. ئا پهلشانی جه سهرده مو ئە که دی، بابلی و ئاشوریه کانی به په شته و ئیمپراتوریه ته کانیسان روه و سهرنیشت (ئا خاک و جوغرافیا راش وهرده مو ده سه وای به هه شتی که ردۆ) سهرمه ی، جه سه ده ی په نجه می وهر پېدای جه میانو ده سپه نه که رده ی داگیرکاری عهره یی خه رته ر ی.

جه کاتینه عهره به ی جه میانو ئیسلامه تیۆ جه راو داگیرکاریه کانیشاوه ههره س ئاسا گۆرې مه بې و پپسه لاری (لافاو) تاکو ئۆروبا، قه فقا سیا و دلپاسه و ئاسای میانی لوی. گۆرته رین زهره ریش به جقاته (کوما) باوه ئاریانه کانی سهرنیشتی یوانا، سهری گردیچۆ کورده یه که مینه ی و کوردی وېشان بې. دمای کوشش و خه باتی وهرجه می کوردی یی به موسولمان، چینو سهرینو کوردانی ئاسیمیلایسۆنی عهره ب _ ئیسلامیش په سینا، چینی وارینیچ کۆمه لگی مه ده نی سۆفیگه راشان مه رناره و ههر پپسه ویه رده ی جه لووتکی و قوولای که شه کا گهریتوه و ستراتیچو پارێزنا ی بییه و وېشان به بنه ما گهرت. ههر پپسه ئامازه مان په نه که رد؛ جه میانو ئا ستراتیچاوه به باره خاس و خرابه کاشاوه تاواشان وهرگیری جه بییه و وېشان بکه ران و گه شه ش په نه بدن. جه کاتینه چینی سهرینو کرېگریا یا میللیبییه ی (قهومیه ت) ئوه سوئی (زیاته ریچ وېش سهر به میللیبییه ی (قهومیه ت) عهره ب مه وینۆن، کاتیچ په نه واز بۆن کوردایه تی به کارمارۆن) که رده ی به هانی بییه و وېش که لایه نی نېگه تیش ئینا وهرنه، چینه کانو وارینیچ سهر و بنه ماو ته ریقه ته سۆفیگه راییه کانی (به تاییبه تییج مه دره سه کانی) که لایه نی پۆزه تیش ئینا وهرنه و کاره کته ری کۆمه لی مه ده نیشا هه ن به ئاراسه و گه لبییه ی گه شه شان که رد و جه چه رخی میانی کۆمه کی ئێژاشان پېشکه ش به راسینه و کوردی که رد.

ئا هورۆژم و پلامارې جه سهرنیشت و وهرنیشتۆ مه ئې، وانا ئا پلامارې جه ئەسه که نه ری مه کدۆنیۆ ده ششان په نه که رد و به ئیمپراتوریه تی رۆمی و بیزه نتنیه کاوه روه و ئیمپراتوریه ته کانو ئېران، پارس، پارت و ساسانیه کانی سهرمه ی بې، زیاته ر دلی مێژانه سهره کیه کانو ژبوی کوما به بنه چه کورده کانی روه مه ذبې. لېشاوه ئا هورۆژه تاریخی جه سهرنیشت، پانیشت و وهرنیشتۆ مه ئی دمای ئانه ی پپوه ره چه نی تیره و میرنشینه تورکه کان و دما ته ریچ ئیمپراتوریه ته کانشان ئیمپراتوریه تو ئېرانیسان ورنه. جه لاو وهرکۆتیۆ هېژشان ده ستارد و به خه رایی و قه واری زیاته ر سهرمه ی بې. پی ته شکه یچ ئا خاک و زه میی به به هه شت نا ی بریی یی به خاکی نه فرتی. مه شۆم به قیمه تۆ په نجه ش په ی بکېشیۆن که تاریخی په ر جه جه نگی ببه زه بیانه ی ئەچی نۆعه ی ئینا په شته و دۆخی نه فرین و بېشانشی کورداوه. گهر به شپوه و قه بیله و خه لی ببان به ساحبو بییه ی یام به سیفته تو قۆمی، سهرمه ره کورده ی ئاگا ذاری ئا هیزه ده ره کیانانی که ئەنجامی نه رینی مه خلوققان و دلپه نه شۆنکۆتېشان بییی و سهرمه ره یایگ باسی بې. دلی ئا بار و زرو فانه کورده ی ئاشی و چه کانو قه بیله، سولتان و میرنشینه کانو تورکانی بې. ههر دوه هیزه کچ به ته جره ی و جه نگا وهر ی بې. ههر چن جه یه که م پۆره مالایه بری جه نگی و پۆره مالای میانشانه قۆمی، به لام مه سه لی دۆسی و ریککۆته ی و هته ر ی. ههر دوی لێچ په نه وازی فره شان پینه به ی. گهر راو جه نگی و پۆره مالایشان هورچنی چانېشانه یی ههر دوی لای به ته رزی ستراتیژی دۆریتی و پپوه ره دلپه نه شیتی. پپسه ده رکش په نه کریۆن ئا یوانه یه جه لاو ههر دویچشان یایگ باسی بییه ن.

سولتان ئەلپ ئەرسه لانی خانه دانو ئوغوزی سه لجوقی، که نازنامو سولتانیش جه خه لیفه ی عه باسی وهرگهرت، په ی که رده یۆ ده ریا زه کانو ئەنادۆلی جه کورده سان په ی هامپه یمانی مه گه لی. ساله و 1071 کاتی وېش په ی جه نگو مه لازگردی ئاماده مه که ره ی پپوه نییش چه نی میرنشین و خه له به هیزه کانو کوردانی ئا قوناغی وست وه لی. ئاکامه نه ئا هامپه یمانیه ی جه سولتانیه مه روانیش ئیستۆ که چه قه که ش مه بافار قین (سیلوان) ی. ئه وه هیزه کانو خه له که و وېش هیزش دلی چنیه خه لا ناوچه که یه نه گهر که ردۆ. به چه په وانه و مه زه نه کانی جه نگو مه لازگردی وهراره ئیمپراتوریه تو بیزه نگی نه ی ته نیا هیزو خه له تورکه کانی ئەنجامشان دابۆن، به لکوم جه نگی لانی که م ئه و ژماره و ئادیشا هیزو میرنشین و خه له کورده کانیچ به شداریشان دلپه نه که رده ن و پی ته شکه سه رکۆته یشان به ده س ئا وهرده ن.

کاتی له به کۆدایۆ و شیکه رده یی راس په ی جه نگو مه لازگردی بکریۆن، ئانه لوزیکی ستراتیژی سهره کی پپوه نی میانو کورد _ تورکیچ ده رکش په نه کریۆن. به کولی باره که پی نۆعه ن: په ی پارێزنا ی بییه و وېشان وهراره پلاماره رۆما و بیزه نتنیه کانو وهرنیشت و سهرنیشتی په نه وازیشان به هامپه یمانیه تی به هیزی ی. تورکه کی ئا ته وانا شان جه هیزه کانو عهره ب _ ئیسلامیه مه وینا. ئی په نه وازییه و پارێزنا ی ئاساییشی یۆ جه هۆکاره سهره کیه کانو ئیسلامیه ییشان پی سهر و بنه ماو ئا پپوه نییا چه نی هیزه عهره به کانی به ستشان تاکو ئا کاته سولاله تورکه کی په ی ناوچه که ی ئامی. خه له تورکه کی یام جه راو گزیای دژ به کورده کانی مه بې به هیز داگیرکار، گهر ده رفه تو ئانه یچ نه بیی، ئانه چه نیشان ریک می گه بې و ئیمپراتوریه تی بیزه نگی روه و ئۆلاته رو وهرکۆتی دوور ی مه وزبئی و پی نۆعه یچ یایگ وېشان مه که ربئی.

ههر دوی لێچ پا لوزیکه ستراتیژیۆ کۆتی دلی جه نگو مه لازگردی. مسۆگهر جه نگی هامبه شو کوردان و تورکانی پی وهراره به ئیمپراتوریه تو بیزه نگی.

ئەنجامە كې ئا جەنگەبە ئاشكەرتىپ: دەريازەكانى ئەنادۆلى پەي تىرە و ومجە توركەكانى كرپتو، قوناغى تارىخىيە دەسس پەنە كەرد. كوردانىچ جە ھېزى وەرەسسە تارىخى رزگارشان بىيەن كە بەدرىزايى سەدان سالا فشارشان پەي ئارې و پەي دمايشان مەگېلنپو. ئەچا ئەركەنە ئىسلام دۆرو كەتيرە (ھەنگوژاوى) دېدەن. ئا جەنگە ھامبەشە چىرو پەردەو ئىسلامىنە ئەنجام دريا، بىنەرەتەنە بە مەرامو پارىزانى و برەو پەنەداى بىيەى ھەر دوە گەلەكەى پى كە خەسلەتە قەبىلەيى و خېلەكە كەنىشان وەرەنە پى. دۆرنايشان ھەر ئەچا سەردەمۆ مانا و جە دەسداى بىيەى و دماكۆتەى ھەر دوە گەلى ئى. تارىخى رەسمى سەرمەرە جەنگو مەلازگەردى بە گۆرەپى سولتانى توركى مەبەسۆو و دلېگەراكەيش مەشارۆو. جەنگو مەلازگەردى بەلانى كەم ئنەو توركەكانى جەنگو كوردەكانىچەن. تۆمار نەكەردەيش دلې تارىخى فەرمىنە ھەقىقەتەكەيش نەشارۆو، نەتاوون بشورۆشۇ.

ھەرچن بەين بەين بە ھۆ پۆرەمالايەكانى، تېكشىيە بە وېشۆ بوينۆن، بەلام ئا لوژىكەى پېومنى ميانو كورد _ تورك تاكو رۆ ئارقىمان ئامان. چەنى نىشتەجايىيەى توركەكانى دلې ئەنادۆلىنە ئا ستراتىيە تازە ھەر سەرمەرە مەبۆ. ھەر دوە گەلەكەيچ ئىنا يادشەنە كە جە ساتە ھەستيارەكانو تارىخىنە تەنيا كانى ھەر دوە ھېزەكە پېورە رەفتار بىكران سەركۆتې مەبان. جە خانەدانى ئەيووبى كوردى، چىنن مېرنىشېنى ئەنادۆلى و سەردەمو عوسمانىچ سەرمەرە ئا لوژىكە كاران.

كانى پەي دلې قوولايەكانو تارىخى شۆرې مەبىمى مەوينمەن كە جە سەردەمو پېومنى ھىتت _ مېتانى (1600 و. ز) يۆ ستراتىيەقە ھامشېو ميانو ھېزەكانو ئەنادۆلى و مېزوپوتامىيە وەرەنە بىيەن. ھەم بە شېوگەلى و ھېزە مەدەنىيەكانى، ھەمىچ پېسە ھېزەكانو دەسلەقى ئا تېكەلېيەيە ياگى باسى مەبۆن. نەك تەنيا وەرەو بە پەلامارەكانو وەرەنىشى، بەلكوم وەرەو ھەرەشەكانو وەرکۆتى و پانىشچى ئا ستراتىيە ھامبەشەو وەرگىرى ئىنا كارەنە. سولتانى عوسمانى سەلىمى يەكەمىچ ميانو مەتلەپى پېككۆتەى ھامشېو پەلشەنانى ئىمپراتورىيەقە خانەدانى سەفەوى ئېرانىش وەرەس كەردەن. دلې عەينو تارىخىنە (1514 _ 1517) جە ميانو ئا پېككۆتەيەى بە رابەرى ئىدىرىس بەتلىسى ئەنجام دريا سەلتەنەقە مەمالىكى تەورەو مىسىرى كە جە پانىشتۆ ئامىتېبې سەرەتا وەرەس كرې، دماىر وېنى. دلې جەنگو رزگارى سەرەتاو (1920) كەچەنە عەينو ستراتىيى مەگنۆ گېل.

دلې جەنگو چالدىرانى سالەو (1514) وەرەو پەلشەنانى ئىمپراتورىيەقە خانەدانى سەفەوى ئەنجام دريا جە سەريازە گېركرياك زياتەر ھېزەكانو قەبىلە و خېلە كوردەكانى ياگېشان دلې سوپاگى ياوز سەلىمىنە گېرتېپى. ھەم ياگى قومىيە جەنگەكەى، ھەم جە بارى سەريازىچۆ جەنگەكە جە ئاكامو پېككۆتەى كورد _ تورك سەركۆتە بىيەن! (پروتوكولەكەو ئاماسىيە ميانو ياوز سەلىم و ويس و ھەشت بەگ كوردى). گەر ھوكمرانى مەمالىكەكانى جە ماردىن و ئورفا وەرچەم بىكرەم ئانە مەوينمەن كە جەنگو مەرج دابق (ياگى نىزىك بە شارو ھەلەپى سەرنىشتو سورىا) چى كارەكتەرئو ھامشېو ھەن.

گەر بواچمەن؛ ھەر دوە جەنگەكەيچ جە ويارو ستراتىيە دۆرى ئېزاشان جە ئىونايق و سەريەويى كوردانىنە مەوينا تاكو دما رادە واقىبى و پەنەوازيچەن. تارىخى شوقىنى سەرمەرە ھەقىقەتەكەيش پەردە پۆش كەردەپى.

ئا جەنگى جە سەردەمو خانەدانەكانو سەلجوقى، ئەيووبى و عوسمانى دلې جوگرافىا كوردەسانىنە قومىيە مەشۆم زياتەر بە شېو ھەنگو كوردانى وەرەو ھېزە داگىركارەكانى پىمانە بىكران. جەنگى رزگارى نىشتىمانى (1920 _ 1922) ئىنا دلې ئا چوارچەوینە. دەسكۆتى توركەكانى ئەچا جەنگەنە جە ئەنادۆلى ولاتىو دايىمىشان دەستارد: بېشەك كورد نەيى نەتاوېنى ياگى وېشان بىكرەو.

گەر بە تەرزى راس دەرەك بە جۆھەر پېومنى كوردانى چەنى قۆم، مېرنىشېن، سولتان و خېلە توركەكانى نەكرىون، ئانە تارىخو پېدايىيەو ھەر دوە كۆمەلگەى بە راسى نەنوئىسۆ. مەشۆم فرە بە خاسى ئا ھەقىقەتە بزانىون كە كوردەكې دلې پېوھەنىەكاشانە چەنى توركەكانى ئا ستراتىيەشان نەپەسىنان تاكو جە راسىمىلاسيون يام تى و تىزى سەريازىو بىيەيشان بگنۆ چىرو ھەرەشا و تەرسېو، بەلكوم پا مەرامە بىيەن كە پېورە بىيەو وېشان بېاريزان و رېو وەلېش بېران.

عەينو لوژىكى ستراتىيى سەبارەت ئا توركاچە ياگى باسىنە كە ساحب زەيى قوولى تارىخىيە. نىاز و رەفتارەكى پىلانگېلى (فاشىزىمى توركى چەرمە) _ كە بە تەرزى بابەتى مانا مەلسگىرى (جاسوس) پەي وەرەنىشى مەبەشۆن _ وەرەو ھەر دوە كەلتورى بىناغەو ھالو ئىنكارى كەردەى جە لوژىكو ئا ستراتىيەى و پاكارە تارىخەكە سەدەى دمايى پېكارۆن. سەپناى ئىنكارى، قىرەردەى، ئاسىمىلاسيون و جىنوسايدى سەرئو كوردارە كە جە يەكەم قوناغەكانو پېدايىنە پېوھەنى ساحب ئى نۆعە دلېگەراشان بە بىنەما گېرتەن، گۆرەتەرىن خىانەت وەرەو بە ھەر دوە كەلتورى و بە زەرەو دۆرناى ھەردوېشان ئەنجامگىر مەبۆن.

ئايىن ئا ديارەنە كە مۆركەو وېش ئۆ پېوھەنىەكانو ميانو كۆمەلگەكانى چەرخى ميانى دېنە. دلې چەرخى ميانىنە ئايىن پېسە مىللىگەراپى رۆ ئارقىمان بە كاريگەر بىيەن، بالام جە راسى كۆمەلگەنى ئايىن پەردىو ئايدولوزىن و زوان و كەلتورى باو بىيەى راسەقىنە پېكاران. ئا تەقەيۇرې زوان و كەلتورو كوردانىچ چىرو پەردەو ئىسلامى نىشانەشەدەنە بە لايەنى ئەرىنى و نەرىنەكانىشۆ سەرمەرە بىيەن. ديارەكې گەلېيەى و قومىيەى كە

ئەڭ چا چەرەنە زياتەر بە بەرکۆتەى بىيەن بە يۇ جە سەرەكيتەرىن دوورىيە كې راسى كەلتوورى. شانەشانو زەينەتى خېلە كې و ئايىنى زەينەتى قۇمىچ برەوش ئەسینە.

ئىسلامىيەت و ولات پارىزى:

با جە گرد لايەنەكانو ئىسلامى راسەقىنەى بياومېنە، بەپاۋ واقېعو ولاتەكەيمان دلې كورڈەسانىنە جابەجاش بکەرېمېن و وبمانەى چا ئەركا بکەرېمېن كە فەرېش كەردېڭى.

موسولمانى ولات پارىزى، بە تايىبەتتىچ گروپى جە گەنجانو كوردى موسولمانى كە دلې زانكو ئەزھەرى مەوانان!

ئىسلامىيەت يۇن جە گۆرەتەرىن ئا شۆرشا كە تاكو ئىسە دلې تارىخىنە ئەشەسان. كرىق بواجىق كە تاكو ئىسە ھىچ شۆرشى ئنەو شۆرشى ئىسلامى ھەزموونش سەرۋ پارەو مروفايەتى نەبىيەن. ئنەو شۆرشى ئىسلامى جە ھىچ ئايىنى تەرىنە ئانە بە رۆشنى و بە ئاشكەراى و دلې ھەر لايى ژىواينە يەكسانى و داڭپەرۋەرى و ئازاڭى دلېشەنە بەڭى نەمەكرىقۇن. ھەم دلې گردو ئا شۆرشا تەرىنە زياتەر كە بە مەرامو ئازاڭى و يەكسانى ئامېنى پېڭا بە كاريگەرەتەر بىيەن. ھەر وەرۋ ئانەيچەن ئىسلام بىيەن بە سەرچەمى پەى گەل ئەڭا شۆرشا كە دماو وبش ئامېنى پېڭا.

چەنى داڭى كە ئارق چەرو نامې ئىسلامىنە ھەر نۆعە وىر و پەيلوتو و چەمكى كۆنەپەرەسانە و دژە شۆرش ئىنا وەرەنە و دژو شۆرشەكەيمان بەكارماريان.

جە بىنەرەتەنە گۆھەرۋ شۆرشى ئىسلامى يەكسانى، ئازاڭى و داڭپەرۋەرىن، بەلام چەنى داڭى بە نۆعى تەرۋ بە رەنگىو فرە خراب بەكارمارىقۇن: سىتەم، ئىنكارى، تارىكى، بەردەپى (كۆيلەپى)، ناداڭپەرۋەرىش پەنە پەردەپۇش مەكەرەن. ئىنەيچ گۆرەتەرىن خرابەكارىن وەرۋەر بە ئىسلامى ئەنجام مۇرىقۇن و بە ھىچ رەنگى نەمەپەسىنىق و نەمەبەخشىقۇن.

مەشۇم ئا ھەقىقەتەيە خاس بزانمېن كە ھەزەرەتو مەھمەڭى (د.خ) شۆرشگېلنى گۆرەپى، گەر وابەسەبىيەپى راس و درووس پا پېخامئاوەرەپىق بىقۇن، مەشۇم مەوقېف وەرگېرتەى و رەفتار كەردەى چەنى مروف، نەتەو و ولاننى بە رەنگى يەكسان، ئازاڭو داڭپەرۋەرەنە بۇن.

ئايا مشىق ھەزەرەتو مەھمەڭى (د.خ) بە پېخامئاوەرۋ وپت بزانى و بەنامى بەرنامەكەيشۇ ئىنكارى جە ولاننى بکەرى؟ كۆمەلې مروفى بىزبانە چەرو زولم و زۇردارىقۇ و ھەر نۆعە فشارو داگىركارى سەرشارە سەپىقۇن؟ بە نامې ئىسلامى و فەرمايىشنى پېخامئاوەرۋ پەشتىگىرى ئا بارەيە بىكرىقۇن؟ ئىنە گۆرەتەرىن خرابەكارىن، ئا گوناھەيچە يۇن جە گۆرەتەرىن گوناھەكا.

مەشۇم تەماشەو جۆھەرى بىكرىقۇن نەك قسا، چوونكوم تەنیا قسې نەمەكەرى بە بناغە، كانى ئىسلام پېڭاى ھىچ شىكل و شېۋى دلېنە نەپى، چا سەردەمەنە ژىبوتو ھۆشيارى دژو چىنى بالادەسى جاھىلى (بىتپەرەسەپى) وەرەنە پى، خوڭاڭى داڭپەرۋەر، درووسكەردەى سىستەمەكەيش سەرۋ رومو زەمىنىقۇ، رىگار كەردەى مروفايەتى جە جەھالەت و كۆيلايەتى پېسە مەرامى سەرەكى مەوينقۇن. ئامانجى سەرەكى پېخامئاوەرۋ ھەر ئانە پى كە مروفايەتى جە جەھالەت و كۆيلايەتى رىگار بکەرن. ئىنە پاي رۆشناپى پى، كەسىچ نەمەتاۋۇن ئىنكارىش چەنە بکەرۇن. ئەڭا سەردەمەنە خودو پېخامئاوەرۋ بانگشەن كە عەرەب جە عەجەمى بالاتەر نىيەن و ھىچ جىاۋازى ميانو بەنە سىاۋ پۇس و چەرەمە پۇسەكانە نىيەن. گەر ئىنكارى ئەڭى ھەقىقەتە نەمەكرىقۇن؛ ئەى ئارق چەنى ئانە جىاۋازى مەنرىق ميانو كورد و توركى. كورد و عەرەپى. كورد و فارسى. تەنانتە نامې كوردىيچ قەڭەخى مەكرىان و ئىنكارىش چەنە مەكەرەن؟ گەر موسولمانى ھەرەقەتىنە جە لاۋ دەسلەتدارانى بە گردى، راۋەبەرانو توركى، دەسلەتو ئوقافى توركىقۇ چەمئارى مەكرىقۇن و شۆن پاشەرە مەگېلان، ئا كاتە ئا ناداڭپەرۋەرىيە چەنى رۆش مەكەرەو كە چەرو نامې ئىسلامىنە ئەنجام مۇرىقۇن؟ گەر فەرمانرەۋاپى و راۋەبەرانو توركى شۆنەو راسى موسولمانىرە مەگېلان، گەر بە پاۋى فەرمايىشنى پېخامئاوەرۋ مەجماو، ئا كاتە چەنى متاۋان ئى نايەكسانىيە رۆش بکەرەو؟

چەنى ئى نايەكسانىيە جە لاۋ موسولمانان و زانابانو ئايىنى و مەللاكانىو مەپەسىنىقۇن؟ گەر ئىنى دۈەرۋى و رىكارى و درۋزنى نىيەنى و ئىسلامى پەى زەرې گېر كەردەپۇ بەكار نماران، ئەى ئىنى كېنى؟

باۋەرۋ گەلەكەيمان بە ئىسلامىيەتى، وەرۋ داڭپەرۋەرى و قىمەتداى ئىسلامىيەن بە ئازاڭى. مەشۇم ئا بابەتە بە خاسى شىكارىش پەى بىكرىقۇن. ئىسلامىيەت پەى سەرچەم مروفايەتىن. پەى گردو گەلانو دىنبايەن، رىزو ئىسلامىيەتى تەنبا رىزو عەرەب، فارس – عەجەم و توركى نىيەن. رىزو سەرچەم مروفايەتىن. پېخامئاوەرۋ پېخامئاوەرۋ سەرچەم مروفايەتىن و ھىچ كەسى نەمەتاۋۇن ئىنكارى چانەيە بکەرۇن. ئەى پەى چىشى گەلې پېسە كوردى ئانە فشارش مەنرىق سەرۋ رومو پېڭاى مەبۇو؟

ئا كاتە مەشۇم كوردە موسولمانەپى، كەسايەتتە ئايىنىيەپى بە پۇختى و بە تەرىزى عام داڭپەرۋەرى ئىسلامى بوينان و پەى جابەجاكەردەى ئا داڭپەرۋەرىيەيچ ھەقىقەتو جىھادى ئىسلامى بوينان و مەجبورىپى پەنەۋازىيەكانىش جابەجا بکەرەن. بە چەپەۋانەو ئىنەپۇ موسولمانىەكەشان،

موسولماننې ساخته و دروېن زياتهر نيهن. صاحبداري هەر گهل جە موسولماننېبېه، پهی به کسانى و ئازادى نه ته وه که بېشن، گەر پاسه نه بون تا نه ته وه موسولماننې دلېنه هورنمه گنن، گەر دلې وېر و هوشينه ئينکارى جە بېيهى و مزه هېو وېش بکەرؤن، خەلکى ئەپا نۆعه چەنى مەبان به موسولماننې، هەر پېسه چەنى حەزرتو محەمەدى فەرماوانش (ئانەى ئينکارى جە ميللەت و قۆمو وېش بکەرؤن جە ئېمه نيەن).

کەچى ئيسه گەر کەسئ چنە زياتهر ئينکارى جە وېش و قۆمه کەيش بکەرؤن ئانە زياتهر مووچەى زياتهرش پەنە مڈرؤن. چنەى به جەنگاوهرانو ئازادى و ماف و داډپهروهرى بواجون تيرورست و سەر و ئا بنەى ئاياتەکانى بکەرؤن به ئامرازى و چنەىچ بگنؤ دلې گۆره تهرين گوناخه کاوه، دۆلەت ئانە زهرى زياتهرش پەنە مڈون، ئى چېوهىچە بېجگە جە دژمنەيهتى کەردهى ئيسلامى و دوهروويى هېچى تهر نيەن و به هېچ چېوى تهر لهيه کى نمەدرېوه و هورنمه سەنگيؤن.

تەمامو باوه پەمەندانو کورډه سانى و به تايه تيچ موسولمانه رۆشنوهره کى! فرە خاس ئاگاډارېنى که چى ماوه وه ئېنەنه جە هەر لايى ئيسلام گەشە سانايى به وېشؤ مەوينؤن، سەرجه نۆ هوشيارىبېه ئينا وەرەنه و چنېن ژلېوى ئامېنى پېډا، سازې مەبان و تەنانت ژلېوهىچ ئەنجام مڈريان، چەنى جە بۆسنا مەپويؤ و دلې ئەفغانستانى و جە زائيرىچەنە پېډى بېيې. تەمامو ئينېشا به نامې ئيسلامىؤ بەرەمە گنان و ملان راوه. ئايا تاكو ئيسه هېچ ژلېوى موسولمانى كوردى هەر قەتېن ئينا وەرەنه؟ چى مەشؤم ياگى پېسه ئەفهرىقاي ژلېوى ئيسلامى بېنە پېډا، بەلام ياگى پېسه كورډه سانينه ژلېوى ئيسلامى كوردانى وەشتمە بۆن؟ به هەقەت پەنە وازەن ژلېوى كوردى _ ئيسلامى چەنين و به چ رەنگى بەرېگنؤن؟ گەر پاسەن مەبۆن بەرنامە و پرنسپه کانېش به چ رەنگى بان؟ ئايا ئينا ياگى وېشەنه ژلېوى كوردى _ ئيسلامى بېنە پېډا؟ ئايا پەنە وازېش پېنەى هەن؟ ئايا هېچ كانى ئينەتان ئامان وېر و خيالەرە؟ گەر نامان وېرتارە کەمى و کەچى گۆرەن. ئايا خرابتەرين نۆكەرى نيەن که به نامې ئيسلامىؤ ئەنجام مڈرېون؟

من ئەچى خالېنە پاسه به خاسش مزانو رۆشنکەرډه و واقېى تاريخى، ئېژايى فرە گۆرەش بۆن؛ ئيسلام هەلاى جە سەرەتاو پېډا بېيەيشەنه بى که چا سەرډەمەنه برى کەسې مونافىقكارى مەکەرېنى. ئا کاتە ئانېشانان به (مرتجع) نامې مەبەرېنى که ماناو گېلايؤ رووه دماى مەياونؤن. موسولمانه هەر قەتېنە کى دلې مەککەينه بېيى که پەى به کەم جارى ئايەتەو ئيسلاميشان پەى ئاما و چوارډۆرو وېشانە دەسشان کەرد به بانگەواز. چېگەنه سەرەتا کۆن و وەر و هوروزمەو ئەبوجەهلى و بت پەرەسەکا تەرى، دەسشان کەرد به ئېشداى و فەلاقە کەرډهيشان، ئانى شوپشگېلى و ئيسلامى هەر قەتېن و باوه پەمەنى بېيى که به زوانو ئارؤى پەنەشان ماچان (مليتەن) و حەزرتو خەديجەى و ئيمامى عەلى و حەزرتو هەمزەى سەرى گرډيشاوه مەئېنى.

سەر وەختو بەرکۆتەى ئيسلامى، موسولمانى ئا سەرډەمەيه بېيى وەرچەم گېرتەى هېچ مەسلەحەتى، به تەمامى جە پاو وېر و باوه پەمەنى کەيشان کۆشش و جيهادى گۆرەشان سازنا و ژيواى وېشان ئەچا رانە کەرد قوربانى و بەشى فرېشان شەهيډى يې. ئينېچە ئا موسولمانى بېيى که کۆچشان کەرد پەى مەدينەى و تووشو گرډ نۆعه زامەت و نارەحەتئ يې. ئا کاتەىچ که شارو مەکەى سەرجه نۆ فتح کرباوه و رزگار کربا و ئيسلام دلېشەنه بى به دۆلەت، ئينجا کەسانى پېسه مەعاويه و ئەبو سوفياني ئيسلاميشان به رەنگى سەلتەنەتى ئيسلامى پەسينا. ئانەىچ به مەرامو به کارئارډەى و قازانچ گېرتەى بى جە ناعمەتەکانو سەرکۆتەى ئيسلاميهتى، هەر پەوکەىچ تېکەلو ريزەکانو ئيسلامى يې. وانا کۆنە مونافقە کى دەسە دەسە نەک پېسه جۆهەر و رەفتارى، بەلکوم به زارە کى يې به موسولمانى. هەم ئا هەقىقەتەىچە خاس مزانىؤ کانى حەزرتو موحمەدى کۆچى دمايېنش کەرد و هەلاى تەرمە کەش به خاکی نەسپاريايى، عەينو ئا کەسا جەنگو دەسەلاتيشان دەسپەنە کەرد. به تاييەتە ئا گروډو فیتنە و فەسادەشا پەى ئانەى سازنا که خەلیفەى بډانە دەسو تاقمى تەرى نەک پانېشا که مافو وېشان يې.

بى تەشکە هەر پېسه باسمان کەرد فیتنە و فەساد پەرەش پەنە دريا، وانا جەنگ و ئازاولى دەسش پەنە کەرد، پۆرمالای رۆتو راسرەوى و چەپرەوى، لايەنو شۆرشگېلى دژو هېلەو ناشۆرشگېلى دەسشان کەرد به کۆشش. هەر کەسئ خاس مزانؤ که حەزرتو عەلى و لاگېرە کېش و پيا خاسە کى ئەهلو بەيتى موسولمانى راسەقينى بېيى، موسولمانى کۆششکارى و موحاهېدې بېيى. ئا کەسپچە که نزېکى کەسايەتى معاويهى بېيى پاس رەوى بېيى، وانا نمايەندې بەرەو دژە شۆرشى بېيى.

به عەينو شېوهى دلې شۆرشو فەرەنسايەنه هەر دوه رۆتو نيچيروان و پەراسيەلکە کە بېيى، که ئينى باعزئشان به راسرەوى و بېرئشان به چەپرەوى نامې مەبريان. دلې شۆرشو رووسياىچەنە به عەينو تەحرى، بەلشەفيک و مەنشەفيکە کى بېيى، شۆرشو موسولمانايچ هەر ئەپى رەنگەنه. بەلشەفيکە کى به رەنگەو لايەنگيرانو حەزرتو عەلى بەرکۆتى، مەنشەفيکە کىچ به رەنگەو تاقمەو مەعاويهى ئامى مېډان. ئى مەملانې تاكو ئيسەىچ جە رووسيا سەرەمېنە. وانا دلې فرەو شۆرشەکانە بى تەحرە ترازيايى دوه لايەنەو دوهلت بېيەيشان دلېنە مەپويؤن. پېسه باسمان کەرد فرەو جارى ئى پارچە پارچە بېيەيه و لت لت بېيەيه پاش وەرډەمو سەډان سالا جەنگى و نالينى کەرډبۆ. عەلهو بېيەيه و سونەو شەبە بېيەيه و تاكو دمايى پېډى بېيى. ئانى چنە لکەدرېتې به جۆهەر و چەنين بېيەيه دلېگەر اکانيشان مەسەلتو جياوازهنە، گرفت ئانەن تاكو ئيسەىچ ئا گرفتې چارە نەکريپى و ئا ترازيايه تا به رۆ ئارؤىچمان هەر مەنەن. جە عەينو کاتينە فرە عال مزانىؤ که موسولمانى سەلتەنەتکارى پېډايى، وانا سەلتەنەتو موعاويهى جە سەرەتاو پېډا بېيەيش جە شام دلې چوارچېوهو بالادەسى عەرەبەکا جە ميانو ژلېوى داگيرکار وەلکۆت. به پالپەشتى عەرەبەکا

دهسشان كهرد به زولم و زورداری و داگیرکاری و هرفراوان. گهلی پیاكوشې پېسه (حهجاج بن یوسفی ئەلسهقهفی) لافاو ونېشان هورزنا. بهلی پیاكوشی پېسه ههجاجی جه ئهراق و ئهرا و كوردەسان لافاو ونېشان هورزنا و چېرو ناې ئانهینه كه خهلكی به موسولمان بكهران به زولم و زورداری فهزمانهواپی و دهسهلاتو وېشان مهسهپنې.

واتا به نیازو سهپنای رژیمی داگیرکاری ئیمپریالی وېشان ئینهی مهكهړې. ئانهی كه ئەمهویه كا كهرد داگیرکاری ئیمپریالیستیانه بې كه به نامی ئیسلامی و چېرو رووېشو ئیسلامینه ئەنجامشان دا. ئینه جاری به كه مهن بې دووولی مهتاومېن ئا ههقیقهتا بواجمېن، كه چا كاته نه خهلكی بهرېری و یاخیبیهی فراوانشان و هراوهرشا نیشانه دا، به تاییبتهت جه ئهرا نه ئینه به نامی شېعهیق وېش نیشانه دا، ههم عهلهوی: واتا چېرو نامی لایهنگیرانو ههزرتو عهلی ژلېوی باخی و هرفراوانشان سازنا، عهربه كېچ به عهینو تهززی دژو ئا ئیمپریالیستهیه مدرئوه. كوره گۆرهكو ههزرتو عهلی كه نامېش ههسهن بې زهر واره كریا. ئیمامی حسینیچشان دلی كهریهلاینه شههید كهرد، بهلام ئا بهرېرپا بې تهززی و هرفراوانتهر تهشه نه شان كهرد.

فره خاس مزانیقن كه سه رهوردایه گۆره كهو ئهرا بې پابهری (ئهبو موسلېم خوراسانی) دهسش په نه كهرد سهلته نهت و داگیرکاری و ئیمپریالیستی دۆلهتی ئەمه وېشان مارا سه رووېره و هورشان وهشناوه. یاگی ئادیشانه عهباسیهی ئامی سهرو حوكمی، دمای ماوی كولی رۆشن بېق كه جه بنه مانه جه فره و لاكوه جیاوازی چامنه شان چه نی ئەمهویه كانی نهی و یه كسه ر پابهرا نو پېسه ئهبو موسلېم خوراسانیان كوشی و دهسهلاتی كۆلتونیالیستی _ ئیمپریالیستی وېشان جه دلپراسه و ئاسای تاكو مهیاوو ئەنادۆل و ئەفریقا و ئیسپانیا ته شه نه په نه داو وېش و هرفراوان كهرد. و هراوهرشه نه یاخیبیهی جیاواز چېرو چه ترو ئیسلامینه سه رشان هوردا. جه ئهرا ن شېعه به رهنگه و ئیسلامی یاخیبیهی پېدا بې، جه ئەنادۆل عهلهوی پېسه قوئی تهرو ئیسلامی یاخی پېدا بې، ئەپسه گهلی مهزه بې و دژیهرې مهزه بې ئامی پېدا.

داواکاری یه كسانی و داڅپه روهی ئی ژلېوا جه جۆهرو ئیسلامی ئامان، واتا سه رهوردای ئی ژلېوا چېرو چه ترو ئیسلامینه مهشوم لهیه كۆداق و هۆرسهنگنایش پهی بكریون. فهزمانه وایانو عهباسی بری جه بهرده (كۆیله) توركه كېشا وسعی دلی ریزو سوپاكېشا. چا سه رده مه نه توركه كې تازه به تازه جه ئاسای میانق جه راو ئهرا نیق مه ئېی و ژمارئ ئەچا توركمانا كه ئامی بېی وېشان وستنه چېرو فهزمانو عهباسیه كا، لوئنه ریزو ئه رتهشی، دلی ئه رتهشینه یاوی پله و فهزماندهی، دمای ورده ورده قورسای ئینېشا بهركۆت و زیادش كهرد. پهی نمونهی پا پهشتوانیهی كه جه عهباسیه كانیان و هركه تېی ساله و (1000) پېدا بې دۆلهتیشان چېرو نامی (سهلجوق) یه كانی پهی وېشان مهزنا ره و ورده و نه نماینده گی ئیسلامی پا هېزه تازه توركی ئەنجام دریا. ئیتر پاسهش سه ر ئاما ئی توركی یی به هېزی كه نماینده گی ئیسلامی بكهران. توركه كې گهره كشانې كرو ئهرا و ئهراق و ئەنادۆلی بنیان چېرو قهله مرهوی وېشان و به ته مای داگیرش بكهران. پهی ئینه چه به خېرا بې به ئیسلامی. واتا سهرو بنه ماو بهرزه و نهیه كانیان ئیسلامشا په سینا. موسولمانی توركی موسولمانی مهسلحه تیهن، واتا پهی فهتخ كهردهی ئهراق و ئهرا و ئەنادۆل و بهلقانی موسولمانی یی، ئیسلامیهتی نییهن سهرو بنه مای گونجیای یه كسانی، داڅپه روهی و ئازادی بۆن. توركه كې هیچ جه ئیسلامی نهیاوئینه، ته نیا چن نامی و ریسپشان و هركه رده بې و پهی دلېنه بهردهی گهله كا تهری و ئەسه ریه یق ئاسه واریشان به كارشان ماران. تاكو ئیسه یچ مه تلېب و موسولمانی توركه كانی به واتا و موسولمانی داگیر كهردهی و تالان كهردهیهن.

موسولمانیه تیپن فشار و داگیرکاری مارۆن. موسولمانی ئنتمه ی هه رچی گهلانیهن، ته نانهت موسولمانی ئنتمه ی گهلو توركومانیه چن. موسولمانی سولتانه سهلجوقیه كانی، دمای ئادیشا سولتانه عوسمانیه كانی و سه رجه م بهگ و میره توركه كانی مانا و سته م، نایه كسانی، دلېنه بهردهی و كۆچه نه كهردهی گهله كانهن. به نامی موسولمانی موسولمانی ساختنه، هه قهن ئی ههقیقهتی به خاسی بېبویان. جه راسینه عوسمانیه كې بېوه نی چامنه شان به موسولمانیه تیق نییهن، جه بنه رته نه چه نی ئیسلامی چېوی نامق و غه ریبې به یۆتری، به لام گهره كشانه جه بهلقان وېشان و هرفراوان بكهران. پهی ئانه ی بهلقانی بنیانه چېرو دهسا وېشان، مهشی نامتوه به كار باران؟ بېشهك ئادیچ نامی ئیسلامینه. چېرو په رده و نامی ئیسلامه تینه ئەسته مبولیچشان تالان كهرد. به كولی هه رچن بهرزه و نهی، هه رچن تالانی و داگیرکاری بېقن، سه رجه مشان به نامی موسولمانیه تیق ئەنجام مژان، سهرو ئا بنه می و جه كا تینه كه هیچ نه میا و ا شه نه، ئیسلامه تیشان فره به كار ئاردهن. وهلحال ئا خهلكی چېرو رووېشو ئیسلامینه به خاسته رین شېوه مه رایی ئیمپریالیستی و داگیركاریشان جابه جا كهرده بۆن، قۆمو توركی، به لام عهربه كې ئیسلامشان پېسه بهشی جه راسیه كهیشان، پېسه ئایدولوزیایی و سیاسه تیچ ژبونانسان، به لام ئنه و سولتان و فهزمانه وایانو توركی سهرو بنه ماو بهرزه و نهی نزیک نه بیی. هیچ فهزمانه وای نییهن به ئەنازه و توركه كانی به دوهروی و ته نانهت دژو گهلو وېچشان ئیسلامشان به كار ئارده بۆن، مهشوم ئانه ی به خاسی بیاومېنه. بهی یاوانه ی ئینه ی به مه تلېب راسی موسولمانیه تیق نه میاومېن و به سه ژان سالی پېسه توتوتی (به بهغا) موسولمانیه تیپ رهوانه و مه بۆن به موسولمانیه تیپ كه خزمه تو بهرزه و نهیه كانو زالمانی مه كه رۆن.

ئا ئیمپریالیزمه ی كه په شته و ئیسلامه تیق وېش په نا دان و راوه ملقن، واتا ئیمپریالیزم و داگیرکاری توركی نهوینمېن، ئانه ههم زهره ر به ئیسلامی و ههم زهره ر به گهله كېمان مه یاوۆن.

ئارقىغا ئېلىنغان ئېرانى چىرو نامى شىبە گەرىنە شۆرىشپان دۆلەتلىرى ئىمپىرىيالىزىمى ئەنجام دان. شۆرىش ئېلىنىش لىزىنىيە ۋە شۆرىش ئىسلامى نامى بىرۈن. سەرو ئا بىناغەچە كۆمۈر ئىسلامىيەت مەزىنەلەر. كاتى سەرنەجە بىدەيى، ئايا دېلى كۆرۈنەنە شۆرىش ئىسلامى پېدا بىيەن؟ پېسە باسما كەرد گەلى شۆرىش بە نامى ئىسلامىيەت ۋەرىا بىيى. تۈركە كىچ جە ئەنادۆل نامى ئىسلامىيەت بە كارئاردەيى بە ئەتەو، ۋىلاتانو ۋىشان سازدا و سەرجەم ئەنادۆلشەن كەرد بە موسولمانى تۈرك، ئىنەيچ جە كاتىنە ئېلى كە ئەنادۆل تەنەنەت يەك تۈركش دېلنە ئەيى. ھەم ەەرەبە كىچ چىرو نامى ئىسلامىيەت دېلى يەرى كىشۈەرەنە بىلاۋىيى ۋە ۋىشان پۇگنا. كە تەماشەو كوردى مەكەرمېن ئىسلامىيەت چىشش كەردەن؟ يام بە نامى ئىسلامىيەت كوردى يې بە چىش؟ تەنە ئىنكارىيەن چەنە كىران و شىكستشان وارەن. جە سەروەختو بەركۆتەي ئىسلامى كورد ۋەلنەنە يې، بە شەرىق كاتى ئىسلام تازە پېدا بىيەي جە ۋىارو زوان و كەلتۈرىنە كوردانى ۋەلگۆتې بېيى، جە ەەرەبە كاتى و تۈركە كاتى و تەنەنەت جە فارسە كاتىچ ۋەلگۆتې تەرى بېيى.

ياۋاي ئىسلامىيەت پەي كۆرۈنەنە بە دەسو ئەمەۋىيە كاتى و دىماتەرىچ بە دەسو ەباسىيە كاتى فرە ۋىلەين يې كە كەلتۈرى كوردى و كۆمەلگەو كۆرۈنەنە ۋىشان ۋىران كەرد. ئىنجا دىماي ئانەي ئىسلامىيەت كۆت چىرو دەسانو تۈركە كاتى، بە تايىيەتتىچ كە موسولمانى سەختەشان پېسە چىيى كىرگەنە دېلى كۆرۈنەنە ۋەش كەرد، ئىتەر جە رايو چىيى تۆكەر و كىرگەنە قۇناغى بېئامانەي دېلنەبەردەي قۇمو كوردانى دەشش پەنە كەرد.

كاتى وردى بىيى چەنەش، گەلى ھەرە كۆنۈ جەھانى ۋەرو ئانەي موسولمانىيەت دېلى جۆھەرۋ ۋىشەنە جابەجا نەكەردەيى، بە دەسو ئەمەۋىيە كاتى، ەباسىيە كاتى، تۈركە سەلجۇقى و عوسمانىيە كاتى كە موسولمانىيەت پېسە ۋىۋىشى بە كار ئارىيى، تەنە پېسە گەلى داگىركىراي مەۋىيۈن كە مەشۇم باج بىقۇن و سەريازىشان پېشكەش بىكەرۋى. بېشەك زىمەت فرى جە كوردە كاتى كە موسولمانىيەت يې (نەك گىردىشان)، بەلگۈم فرىشان پەي گېرەتەي بەرۋەنە كاتىيەن ۋىشان نىانە چىرو فەرمانو عوسمانىيەت كاتى. پى تەرەزە موسولمانىيەت دۆلەت ۋەرونى كوردانى ۋەل زىيان. پى تەخرە داڭپەرۋەرى موسولمانىيەت، برايتەي و بەكسانى موسولمانىيەت يادەنە شى. بەتايىيەتەنەي ئازادى موسولمانىيەت جە ۋىر بىرانتۇ. خەسەلەتە ئازادىۋازانەكە ۋىسلامىيەت جە ۋىر بىرانتۇ، پەي خاتەرۋ موۋچى كەمى سولتەنە كى ھەرىچ فەرماتىش ملەرە دېيى ياونانشان. ئىنە رەنگى فرە تەرسدارو موسولمانىيەت يەنە. چەنى داخى سەدان سالىن ئى نۆعە موسولمانىيەت يەنە دېلى كۆرۈنەنە باۋ و زالەن. موسولمانىيەت كوردى پېسە موسولمانىيەت ئېرانى بەرنەكۆت. شىبەو ئارق ئېرانى بە راسى موسولمانىيەت ئېرانىيەن و سەدان سالىن گەلو ئېرانى مەۋزۇ ژېۋە و سەروۋىرداۋى، شىبە گەرى سەدان سالىن مىللەتۈ ئېرانى سەرو پەيا ۋىشۇ مىرۋىن، گۆرەتەرىن شۆرىشەن ساز كەردەن.

با تەماشى ۋىمان بىكەرمېن؟ بە نامى ئىسلامىيەت ھىچ ژېۋى سىياسىمان ھەن؟ ئايا بە نامى ئىسلامىيەت ژېۋى كوردى، ژېۋى شۆرىشگېلى، يام ھېزىۋە ئەرمەرزى سىتاتۋى بەدى كىرۋىن؟ نەخىر نىەن. كات مەپەرسىمېن: پەي چىش ەەرەبە كى ئانە دۆلەتەنەن بە نامى ئىسلامىيەت ھەن، پەي چىش ئېرانىيە كە بە نامى ئىسلامىيەت دۆلەتەنەن ھەن، پەي چىش تۈركە كى بە نامى ئىسلامىيەت دۆلەتەنەن سازى، ئەي پەي چىش كوردە كى بە نامى ئىسلامىيەت چىۋىشان پەي ۋىشان ساز نەكەردەن؟ گوايا خۇدا فەرمائىش نەمبۇن، ھەزەرەتو مەمەدى قەدەغە كەردەن؟ نەخىر پېخامتاۋەر فەرمائىش ەەرەب نىيەن سەرى ەجەمىيۋ. ئا كاتە مافو كوردانىچ ھەن كە چارەنۋىس ۋىشان دىارى بىكەران و سىتاتو (ھوكومدارى) ۋىشان مەرزىنارە، موسولمانىيەت ئەچى ۋىارەنە قىي رۆشەنە ۋىش ھەنە، بەلام ئانې ئىنەيە نەمەۋىنان، يام كە مەۋىناش و پەنەۋازىيە كاتىش بەجا نەمەۋىنان كېيى؟ ئىمپىرىيالىزىم و داگىركارې و موسولمانىيەت سەختى و كىرگەرتە كى كوردىيى. سەدان سالىن پى تەشكە خەلگىشان بېھۇش كەردەن و چەنى داخى گەلو ئىمەشان كەردەن چوۋە دەسو موسولمانىيەت سەختەي و دىرۋىزانەي. يام مەتاۋمېن بە شۆرىش چەۋاشەو دېلنەبەردەي ئىسلامى نامىش بەرمېن، بە ھەقەت مەشۇم پانىشا نەۋاچىق ئىسلام. مەشۇم ئانې بە دەسو ئىمپىرىيالىزىم داگىركارى نامى بىران كە چىرو پەردەو ئىسلامىيەت ۋىشان شارەتەنۇ.

ئارقى كاتى ۋەرو رۆشەنەي ئا ھەقىقەتەنە تەماشە كەرمېن: ئا كەسې ۋەرو مەۋىيەي و نەتەۋەبىيەي گىيان سەرو دەسى مەگىزان و ئامادىي گىرۋ چىۋىشان پېشكەش بىكەران، بۆختانې فرىشان جە بارۋ ھۆرمەسىيان و پىنەچۆ نەمەمدىران كە ماچان: ئىيى نەمەكەران و موسولمانىيەت نىيەن، جە ئەنقەرۋ چن كەسې ماران بە خاتەرۋ موۋچەو زەرى ئايىن و تەنەنەت ئايەتې و فەرماتىش پېخامتاۋەرى چەۋاشې مەكەران و بە خىراتەرىن شېۋە بە كارىش ماران، رۇنامې چاچى مەكەران و بە ھەلىكۆتەر ۋەلشەن مەكەراۋە. ئانې گۆرەتەرىن خىراتكارى ۋەراۋەر بە ئىسلامى مەكەران، گوايا ۋىچىشان بە موسولمانىيەت مەدەنە قەلەم، بېشەك ئانە ھەرمەنەو دىمەنە ئىسلامىيەت، كە سەدان سالىن ھەرمەنەشەنەو ئىسەيچ ھەر مەكەرۋش.

بەلام ئەي ئىمە چىش مەكەرمېن؟ خەلگە موسولمانەكەو ئىمە چىش مەكەرۋىن؟ رۆشەنۋىرە موسولمانە كى لاۋ ۋىمان چىش كەران؟ مەن ئەچىگۆ جە گىردو كۆرۈنەنەن، جە سەرجەم گەلو موسولمانا و رۆشەنۋىرە مەپەرسون؟ ئايا شىمە ھەقىقەتە ئىسلامى مەزەندى؟ گەر مەزەندىش بە راسى دېلى ۋىلاتو ۋىتانە پارەۋىتان كەردەن؟ كوردەسان جە چارچىۋەو چەنەدىاي ئىسلامەتەنە گونجىق چەنى تۆكارى بىرۋىن؟ تارىخو كوردەسانى، دۆخە سىياسەت كەش، چەنى بارى كۆمەلەيتەي و ئابۋورى كوردەسانى جە دىياگو ئىسلامىيەت چەنى كىرۋ ھۆرسەنگىنى و شىكارىش پەي بىرۋىن؟ يام پەرسىيەكەنە ئىسلامىيەت بەپاۋ قورئانى موبارەكى و فەرماتىشەكەنە پېخامتاۋەرى چەنى جابەجا و پىادە مەكەرىق؟ بەي ۋەرجەم گېرەتەي ئىنەش ئايا موسولمانىيەت مومكەنەن؟ ئا موسولمانەتەي گەر موسولمانىيەت نىيەن كە دېلگەراكەش پوۋچ كىران، ئەي چىشەن؟ گەر

ﺋﺎﺭﻕ ﺑﻪ ﺭﺍﺑﻪﺭﻯ ﺑﻪ ﻛﻪ ﻛﻪﻱ ﺷﻮﺭﭘﯩﻲ ﮔﯘﺭﻩﻣﺎﻥ ﻫﯘﺭﮔﯩﺴﺘﺎﻥ، ﺟﻪ ﺭﺍﺳﯩﻨﻪ ﻣﺮﻭﻑ ﻣﻪﺗﺎﻭﻕ ﺑﻮﺍﭼﯘﻥ ﺋﯩﺴﻼﻣﯩﻴﻪﺗﭽﯩﻤﺎﻥ ﺩﯦﻠﻰ ﻛﻮﺭﺩﻩﺳﺎﻧﯩﻨﻪ ﭘﺎﺭﻩﻭﻯ ﻛﻪﺭﺩﯗ. ﻣﻦ ﺗﻪﻧﻪﻱ ﺋﺎﻧﻪﻱ ﻧﻤﻪﻭﺍﭼﻮ ﻛﻪ ﺳﻮﺳﯩﻴﺎﻟﯩﺰﻣﺎﻥ ﺩﯦﻠﻰ ﻛﻮﺭﺩﻩﺳﺎﻧﯩﻨﻪ ﭘﺎﺭﻩﻭﻯ ﻛﻪﺭﺩﻩﻥ، ﺑﻪﻟﻜﻮﻡ ﭘﻪﻱ ﻳﻪ ﻛﻪﻡ ﺟﺎﺭﯨﻴﻪ ﺑﻨﻪﻣﺎﻛﺎﻧﻮ ﺋﯩﺴﻼﻣﯩﻴﻪﺗﭽﯩﻠﯩﻖ ﺷﻮﺭﭘﯩﻐﯩﻠﻪﻱ ﺩﯦﻠﻰ ﻛﻮﺭﺩﻩﺳﺎﻧﯩﻨﻪ ﭘﺎﺭﻩﻭﻯ ﻛﻪ ﻣﻪﺭﻣﯧﻦ. ﻣﻦ ﺗﻪﻗﻪﻟﻠﻰ ﻣﺪﻩﻭ، ﺑﺎﻧﮕﻪﺷﻪﻭ ﺋﺎﻧﻪﻱ ﻣﻪ ﻛﻪﺭﻭﻥ ﻛﻪ ﺋﯩﺴﻼﻣﯩﻴﻪﺗﻰ ﺭﺍﺳﻪﻗﯩﻨﻪ ﺩﯦﻠﻰ ﻛﻮﺭﺩﻩﺳﺎﻧﯩﻨﻪ ﺋﺎ ﺋﯩﺴﻼﻣﯩﻴﻪﺗﻪﻥ ﻛﻪ ﻳﻪ ﻛﻪ ﻛﻪ ﭘﺎﺭﻩﻭﯨﺶ ﻛﻪﺭﯗﻥ.

جه راسينه (په كه كه) پاره ويكه رده ي تېكه لى ئىسلامى شورشگېلن و سوسياليزمى شورشگېلن به پاره راسينه و كورډه سانى. باعزى جه چه په ساخته كاره كا ماچان: سوشياليزم درو ئىسلاميه تين، يام باعزى موسولمانى ساخته كارې ماچان: ئىسلاميه ت و سوسياليزم درې يوترينې. به پاره من درې يوترينى نيينې. موسولمانيه تى سهرده مو (سه عاده تى) چېش بون، (په كه كه) و ئارقچيمان عينو چېويه. په كه كه شهبو و پېكئاردى و جابه جاكه رده ي سهرده مو سه عاده تو ئىسلاميه كانو عهره بسانين جه راسو كورډه سانينه: شكلو بهر كوتى ئىسلامو سهرده مو سه عاده تو عهره بستانينه.

جه راسينه برئ مەلئى ئېزى ھەنى، وېشان ئامى و پەكەكەشان ئېستۆ، بەلى وېشان دلې پەكەكەينه ئېستۆ. مەللا عەبدولرەحمان يۆي چا مەللا ئېزايو بەقىمەتا كە مەشناسەنشا. ھىچ جياوازېش چەنى گەرللكانو پەكەكە كەى نەي. ئنەو ئاڧىشا بە دسپلېن، رېك و پېك و بە سىستەم يى. ھەقىقەتو ئىسلامى و جىھادى ئىسلامىش جە گەرللكانو پەكەكەينه دىئۆ. فرە پانەى وەشحال بىيەي و ئەچى رايچەنە شەھىڧى. مەلئىو ھەزرى ھەزىز نەشناسو كە ئنەو ئاڧى وەرورە بە كەمالىزى كوشش كەردەق و رۆقو وېش نەورەتەتۆش!

پي نرزه جه ئىسلاميهتى ياونته و درمنيج ئاڭېش پارچه پارچې كەردې، و يەردەو شېخ سەعیدىچ برى پى نۆعەنە، سەى رەزاو دەرسىمىچ بە عەبنو چەوى. موسولمانىهەتى ئاڭىشا، موسولمانىهەتتەن نەبىيەن بە ئامرازو داگىركارى. وەرۇ ئا مەلامەتەچە ياخيبيیهى و خەزىايشان كەرد. جىقاتى تەسلىم بىيەى بە كەمالىزى (مەزانېنى جەبرو موسولمانىهەتەن و خىانەتەن بە ئىسلامى) سەرھوردایشان كەرد و قەنارە درى. كە ئىسە سەرنجە مەدەيى، كې درېژە بە راكې و يادەورەيشان مەقۇن؟ كامە زانای ئاييى درېژەش پەنە مەقۇن و ئا مەللى ئىسانې تېكەلاوې چ ژېبوتوۋە بىيېنى؟ بېگومان دلى ژېبەو پەكە كەينە يوشان گېرتەن.

16

چانېشانه کهسانی بیان خه له تېښان، به لامل گهر کهسې بواجو من موسولمانانو به اوږمه نه نا، ټرانو حورمه تم په یی ئیسلامی هه، وهلی هه قیقه تو کورده سانی نهوینون و په یی ئا هه قیقه ته په ده سنده ټو کوشش: ئانه به دلنیا یی ئا کهسه مونافقی و دووړوهن.

هیچ قیقه و به هتو په یی گهل و میلله ته کهیت نه منیه یه، په داډپه روهی، به کسان و ئازاډیه کهیش، به شداری جهنگو کوشش و جیهاده کهیش نه کهری، به لامل روانه نما مه کهری و رچی مه گبری و مهواچی: (من موسولمانان). ئانه موسولمانی دهواچی و پووکهشین، موسولمانیه تی پووت و بی مهزگن.

بنه رته نه موسولمانیه تی به خاتره و مروفیه، موسولمانیه تی په یی ئازاډیه، موسولمانیه تی په یی شهره و وکه راته یه. دمای چپری وسته یی و پاشپلکه رده یی ته مامو ئینېش، نما و رچه کت هیچ قیقه تیش نه مه نون. پېخامتاوهره کهما فەرماوانش جه کات و سهرده مو کوشش و جیهاده نه بنه مای سهره کی جیهاده، نه ک نما و رچی. په وکه یی په نه وازن سهره تا جیهاده بکریون، دما تر نما بکه رده یی و رچی بگېرې.

ټهلف بی ئی ئیسلامیه نه زانان و په شته و گوشاش مهوزان، وهلی ئی ئی چا بروتیه به ریشی درې و مېر به سته یی و کهوا و سته پو شایو موسولمانې! هه رگیز مه حالن، من بروام پینه یی نیه. سهره تا مېره و جبه و مه لای نه یی، کهوا و سته نه یی، پېسه باسما ن که رده تیا موسولمانی شورېشگر دلېنه بی. شه کل و شه مایل نه یی، نه نما، نه رچی هیچکامشان نه بی. تیا جیهاده بی، جهنگو ئازاډی بی، دماو ئینه یی کاتو نم و رچی دیاری کریا. به لی شه کل و شه مایل دما تر پېډای. (شه مایل: به واتا و سووریا یی چن کهسې دلی بازئینه، ټهچکه نه به واتا و گېریه یی چن کهسې، یام ده سجه یی په یی به جا ئارده یی واجبه ئایینه کانی).

با ئېمه شورېش ئیسلامی وېمان په نه بډه یی، با ئېمه یی له زت جه ئازاډیه کهیش وهریگېرې و په نه وازیه کانی جابه یی بکه رمېن. دما تر کاتو نما و رچه یی یی. من نه وواچو نما که رده یی چپو خرابه، به لی نما یی مه کریون و رچی مه گېریون، به لامل مه شوم بزامن که جیهاده وهر جه گردیشان یی، منیچ و ته تر نما مه که ریا، سهره مېره خه ریکو نزا که رده یی بېنا، به لامل که جهنگ هورگسیا، چنه کاتو دلی جهنگی. واتم نمای هه ره عاله جیهاده و ئیتر ټه چا روون جهنگی هه ره گوره مه به روون راوه، ئینه یی موسولمانیه تی راسه قینه. قیقه تی که به نامې ئیسلامه تیو نیشانه و گهلش بډه یی، پی نوه نه. ټلپو ته هه ره قه تی ئیسلامی په یی ئېمه یی په نه وازن، ئاډیچ به پابه رایه تی په که که سهرش هوردان و که شه یی گوره و ټرا تومار مه که رون. چانېشانه کهم و که چیش بیون، یام باسو گرځ چپوتمان نه که رده یی، به لامل ټرا ئی ئانه که بنه ما و پرنسیپه بنه رته کاتو ئیسلامی پېک مارمېن. میانو ئایه ته کاتو قورئانی موباره کی و سهر و بنچینه و فەرما ییشه کاتو پېخامتاوهری و به پالپه شتی تاریخو ئیسلامی مه تاوون ئی هه قیقه تا روشنی بکه روه و بنیه و شان وهرچه مان. ټه چا ویا رنه هیچ زامه تی نه وینوون.

ټرا یان رقشونیرانی ئیسلامی، به تاییبه ت وانکاره ئیسلامیه کاتو کورده سانی؛

پېسه مه ویندی رق ئانه یی ئامان که ئیتر ئیسلام به شپوای راس فېری بیی و به راسی چنه ش بیاومېنه. به پاو راسی و واقېو ولاته که یمان و تاریخو رزگاری گله که یمان جابه جاش بکه رمېن. ئیتر کورده سان کوته نه نه دلی جهنگی شورېشگېلنیو، دژمه نیچ جاری تر گهره که شنه پېسه سهرده مو سله جوق و عوسمانیه کانی به ته رزی درق زانه و ساخته کارانه ئیسلامی به کار بارون، وهر اوهر پانه یه په نه وازن شه یی دهره ق به گوهرو راسه قینه و موسولمانیه تی و گوهره شورېشگېلنیه کهیش و فهاډارې و راسواچی بیی. داډپه روه یی گوره کهش، به کسان و ئازاډیه کهیش به بنه ما وهریگېرې و کورده سان په نه پارېزان و وهریگېرې چنه بکه ران. عه رده یی موسولمان چپش په یی عه رده سانی مه که رون؟ کهسې شپه، فارس، عه جیه یی موسولمان چپش په یی ئیرانی مه که رون؟ دیسان تورکی موسولمان چپش په یی تورکیای مه که رون؟ ئیتر کورده یی موسولمانیچ ناچارن چپو په یی کورده سانی بکه رون.

گهر کورده یی موسولمانی چپو په یی کورده یی نه که ران، ئانه گهل کورده یی هیچ قیقه و به هیوه شان په نه نه ټون و که سیبیه یی شان مه گنو چپو په رسی. چپو نامې موسولمانیه تی نه پېسه که سانی نو که ر و کریگېرې مه شناسیان. گهل ټه چی که سا به نامې موسولمانه تیو به رکو تی. سهره مېره خزمه تو درق ز و تالانچیه کانی مه که رې، به ته مای خزمه تو دژمانو کورده یی و داگیرکارانه بی. موسولمانه تی که خزمه تو گهل و ولاته کهیش نه که رون، ئانه موسولمانیه تی راس نیه، موسولمانیه تی خه زه تو موحه مده یی نیه. موسولمانیه تی سولتانه کانه. ئایا ئېمه لاگیرې موسولمانیه تی خه زه تو موحه مده یی، یام لاگیرې موسولمانیه تی سولتانه کانه؟ ئی په رسی جوابی راسیش په نه وازن.

ټرا یا رقشونیرانو موسولمانی، هه م سهرجه م لاو و گهنجه خونکاره موسولمانه کاتو زاننگاکانو تورکیا و کورده سانی که دلی چنېن وانگی و مه دره ساوه سهری فره یچشاوه دلی زانکو و مزی تاریخی ټه زهریو ئامیندی، ئینا چا بروتیه که شه گور و تیئ گوره به هه قیقه تو ئیسلامی مه به خشدې که جه یه کسان و داډپه روه یی و پرنسیپه کاتو ئازاډی وېش دلی په که کهینه مه وینووه و سهره مېر باسش چنه که رون.

په یی گردو زانا ئایینی و مه لاکانو کورده سانی، به تاییبه ت تیچ ئا زانا ئایینی که چتودمای مه گنا خزمه ت که رده یی راسه قینه و کومه لانو خه لکی به خاتره و ئازاډی و داډپه روه یی. ئیتر هه قیقه ته کاتو ئایینی په یی گله که یان به دروسی باس بکه رده یی و پاره ویش بکه رده یی. چوونکه تی ئایه ته کاتو

18

ھەرىۋشان بە تەرزى راسىنە ئانى تەرىشان تۆكارى بىكەرۋن و ناواخىنە شۇرېشكېلنە كەيشان ئامبەتو يۆتۈرى بىرۋىن، ئىنەيچ ئاراسەى راسەقىنەو رزگارى گەلانو ھەركۆتى ميانى دەسنىشان مەكەرۋن. ئارۋ بىنچىنەو ئىنەى وەشەبەن و پەكەكەيچ نەمايەندەو ئى رابازەيە مەكەرۋن. ھەم جە روو تارىخىۋ ھەرى لايەن ۋەلکۆتۈزى، داڭپەرۋەرى، يەكسانىۋازى و ئازادىۋازى راسەقىنەو ئىسلامى بىۋن بە بنەما وەرش مەكەرۋن، ھەم لايەنەكانو دزە زۆردارى و چۆسنايۋش بە بنەما وەرمەكەرۋن. جە عەينو كاتىنە لايەنو ياكسانىۋازى و ئازادىۋازىيەكەو سوشىاليىمى ھامچەرخىچ بە بناغە وەرمەكەرۋن.

كاتى ئانى ئامبەى و يەكانگىرى مەبان گۆرەتەرىن ھىز مېنە پېئا. پەكەكە ئەچا ويارەنە بانگچەن و ھېزىن لاقۆرى گۆرىش نىيى، ژلېۋتوۋن جە لاو دۆس و دژمەنايچشۇ ئەشەسايان. مەرەجىۋم شەيچ ئىسە خاستەر مەشەسەدېش و بە خاستەرىن شېۋە ئى ھەقىقەتە مەۋىندى و نيازو وىتان دىارى كەردەن كە بەشدارى ئى كۆششەيە بىكەردېن. پەى ئىنەيچ مەشۋم وىتان بەھىز بىكەردېن پەى جابەجاكەردەى ئەرکەكانو موسولمانىيەنى ھەرەقەتىنەى ئا دەرەفەتى پېسە چانسىۋە گۆرى ھۆرسەنگەندى و بە دلىيايىۋ دلى كۆششۋ وىتانە مەسەلەمەندېش.

ئېمە دلى كوردەسانىنە ئىنايىمى دلى جەرگەو كۆششكارى و جەنگى گۆرىنە. ئىنەى جە ھەر مېئانئىنە سەرەمەرە پەرەساناى وەرچەم چەنى وىش مارۋنە ۋەر و بە تەرزىۋە پروانە پەرە بە سەركۆتەيەكانى مەدۇن.

دلى گەرمەو ئا جەنگ و كۆششەنە مەتاۋمېن سەركۆتەى بەدەس بارمېن. مەتاۋمېن بواچمېن دلى تارىخىنە پەى يەكەمىن جارى يەكپارچەي و يەكەيەنى سەرتاسەرى كوردەسانىمان چەرو ساپى رابەرى پەكەكەنەى ۋەلى ۋەست. ھەم كرىۋ بواچمېن كە سەرچەم مەزەبەكانو موسولمانىيەنى (عەلەۋى، سۈنە، شافەبى و ھەمەبەلى) مان دۆرو يۆيرە جەمى كەردى. تەنەنەت دۆسايەنى تۆزەلە جىاۋازەكانو ئايىنەكانو تەرىچمان سازدا. دلى ھەر تۆزەل و ھۆز و خېلنە مروفى جىاۋازىمان ئاردى پالو يۆتۈرى و جەمەمان كەردى. ئارۋ ئېمە ھەنگام بە ھەنگام دلى تارىخىمانە جەنگو ئازادى ھەرە دېزخايەن و سەركۆتە روو كەنارو سەركۆتەى مەبەرەمېن. ئىنە وەرەى پى رۋ بە رۋ بەدۇى مى و مەبۇن بە ھەقىقەت. ئىنە جە بنەرەتەنە ئەرک پى كە مەشەى شەمى رۋشنىۋىرانو ئىسلامى و مۇجەھىدان جابەجاتان بىكەرداى، بەلام ئا ئەرکە ۋەرە مەلامەتە جىاۋازا شەمە جابەجاتان نەكەرد، ئىسە ئېمە جابەجاش مەكەرمېن. ھەر پەۋكەيچ قىمەتى بالا ئەپى ھەرمانى مەدەيدى و ھەرچەن دېرىچ بىبەۋن وىر جە ئەرکو وىتان بىكەردى و بە ھىنو وىتانش بزاندىن.

تارىخ ھەردەم ئەرکى شەرەفمەندەنە پى تەشكە بە مروفەكانى نەسپارۋن. كاتى سەردەمو سەعادەتى بەدئىئام، ئا كاتە جەھادكارى چەنە بەختەۋەرى بىي و ۋەشەلى بە خالىشان (ياۋەرەكى پېخامتاۋەرى)! بەلى سەردەمو سەعادەتو كوردەسانىچا پەنگى مەبۇن، ۋەشەلى بە خالو بەشدارانو ئا قوناغى و چەنە بەختەۋەرىيى.

ئەچا چوارچىۋەنە ئىنايىمى چا بروىنە كە خزمەتى ھەرە گۆرەمان پېشكەشو شەمى رۋشنىۋىرانى كەردەن. گردو ئايىنەكانى و ئىسلامى ھەرەقەتىن خۆلى پەى بەدئىئاردەى سەردەمو سەعادەتى مۇدان.

دلىئانان كە بەدئىئاردەى ۋەرەمو موسولمانە راسەقىنەكانى پېسە مژدەۋە مژرىۋ و بارتەرىن زەمىنەى دلوەشى ساز مەكەرۋن، بەلام مەشۋم بزانمېن كە زىاتەرىنو ئى ھەرمانى چىۋىلاى پېۋەرە ئەنجامەش مەدەيمېن، كاتى ھىۋاۋ ئاۋاتەكچما رۋ بە رۋ بەدۇى مەيان، ئانە پېۋەرە ئەچا سەردەمە ۋەشەو سەعادەتىنە مەژىۋمېن.

سەرۋ ئا بنەمى گەر بە كۆلىچ بۇن برى باسو ھەقىقەتەكەم كەرد و پاگىرىمان سەرۋ كەرد، ئىنانا چا بروىنە كە بەشەى جە ئەرکو وىم جابەجا كەردەن. مەن گەرەكەم نىيەن تەنەنەت يەك تاكى خەلکو كوردەسانى بە دەسبەتالى بازو، گەرەكەم نىيەن يەك كەسې پى پېۋەنى بازو، ئىنە فەرمانو موسولمانىيەتىن. مەنچ جارى تەر پەنەۋازىەكانو ئى فەرمانەيە بە شەمى مەياۋنە. ئانەى كۆتەن سەرۋ شانا مەن ئەنجامە دان و چىۋىلايچ ھەر خەرىكەنان. چەمەرۋاۋ ئانەينان كە شەمەيچ چىۋىلاى پەنەۋازىەكانو ئەرکەكانو سەر شانانان دلى چوارچىۋەو فەرمانەكانو ئىسلامىنە جابەجى بىكەردېن. گەر ناتەمامى و كەم و كەچى جە ئېمەنە بىبەۋن نمازمېشان و تېپەرىشان مەكەرمېن. پەى ئانەى شەمەيچ نازدېشان و تېپەرىشان بىكەردېن. ھەر ھامكارى و پالپەشتى دەسو ئېمەنە بىن دېرى نەكەرمېن. سەرۋ ئا بنەمى ئومبەۋارەنان ئىۋاى دمارۋىتان ھامشېۋەو موسولمانىيەنى سەردەمو سەعادەتى نورانى بۇن، دىسان پېسە مۇجەھىدانو ئىسلامو ئا سەردەمەيە جەنگ و كۆشش پەى گەل و ۋىلاتو وىتان بىكەردى و ئومبەۋارەنان سەركۆتەى گۆرە بەدەس باردېن. پەى ئىنەيچ گەردچىۋى وىتان باردېنە مېئان و مسۆگەر چەمەرۋاۋ سەركۆتەيتانان.

ۋىلاتپارىزى نەبۇن، ئايىنىچ نەبۇن:

ئىنانا چا پروانە كە مەللا ۋىلات پارىزەكانو دلى كوردەسانى دلى تارىخىچەنە، ئا ئىمامېنى كە ئىنى چەنى گەل و تارىخى.

تاكو ئىسە گەرەكتان بىن ياگى وىتانە ھەرمانە بىكەردېن، بەلام خزمەتو ئا سەردارە كلاسىكا كەرد، بەتايىبەنى خزمەتو پارتو دىموكراتو كوردەسانىتان كەرد، بەلام بە تەرزى بېئاگايانە خزمەتو ئادىشانان كەرد. ئادىچى بازارگانى بە مەسەلەكېۋە كەرىپى. ئىسەيچ عەينو چىۋى

مه كهر دېن، شمه فره خاس مشناسدېشان، ئاڭي كېڭې و خزمه ته كه شان پەي كېن، به عالي مهويندېشا و گرځ چېوئيشان ئينا وەرچه ماوه. ههرچي شمه ندي گهره كتانەن خزمه تو گهلو كوردی بكهردېن، ئانهی ئا رڙېمه زالمه ملو گهلو كوردیشهره ئاردەن، نه ئايين و نه ئيمان هيچشان نمەپه سيناش. شمه گهره كتانەن يۆبيهي ئا گهلەيه بمهرزندهر. ئانه حۆلدایي راسەن. فره خاس هاگاڙه نان كه ئايين و ئيمان چېشەن. ههم مزانون كه نما و رۆچي چېشېڭې. وەر جه ههر چېوئ من شهرهف و كهرامهتي مرووايه تيم دلې ئيسلاميهت و ئايينينه ديځ، به لام چېوئ تهرېچم ديځ؛ گهل ئازاڙ و نيشتيما سهرېهوي نه بۆن، ئايين و ئيمانېچ نمەپه سينۆن.

ئايينو ئيمان پەي سهرېهويي و ئازاڙي بيهيشان هەن.

ئانهي خاس جه موسولمانيهتي مهياوۆنه، ههم مه شناسۆش و چه نهش به ئاگان، گهر پەي سهرېهويي و ئازاڙي كار و كۆشش نه كهرۆن، ههلهتهن. ئانهي كه ماچۆن من كه سئ ئايينيه نان، بروامەن و ئيماندارەنان، تهنيا نما مه كهرۆن و رۆچي مه گېرۆن، پهوكەي راس و دلۆسۆزه نان، ئينه چېوئ ههلهتهن. وەر جه گرديشان مه شۆم كار و كۆشش پەي نيشتيما و ولاقي بگرېۆن. پەي سهرېهويي و شهرهفو مروفايهتي ههرمانه بگرېۆن.

يه كه م بهركۆتهي ئيسلاميچ پي شېوه نه. به لي بالا كهردهي موسولمانيهتيچ ئينا چانهينه. شۆرشي ئيسلاميچ پەي بهرزه كهردهيۆ شهرهفو مروفايهتي پي. پەي سهرېهويي و ئازاڙي مروفايهتي پي. دزو بهردايهتي (كۆيلايهتي) و ناداڙپهروهری و زولم و زۆري پي. ئا ههقيقهتي فريشان دلې ئايهته كانو قورئاني پيروي و فرهماييشته كانو پېخامئاوهرينه ئامتي.

ئيسه نما مه كهردي و رۆچي مه گېردي، به لام دوورېندي جه نيشتيماي و ئازاڙي! نيشتيما چېرو پەيا داگيركارينه بۆن، گهر نه تاوي پارزگارش چه نه بكهري و چاره نويسو ولا تو وېت ديارى بكهري، نما و رۆچهيچ ههرامەن. پهوكەي داواو جهنگ و جههاديش وهنه كرىۆن، جۆهرو ئيسلاميهتيچ پي نۆعه نه. شمه خاس مشناسو. وتارەم پەي زانا ئاييني و مه لا شهره فمەند و تاريخيه كانو پېشكه شه كهردېنه. چه ني مه لا عەبدولرحماني كه پېسه گەنجي به جۆش و خرۆش پي، ديڙارم كهردن و حورمهتش مه گېرۆن. مه لااي ههرهقه تينه ن. نه وهڊ و ههشت سالەن، به لام هامشېوهو گەنجي كۆشش مه كهرۆن. به دهسه كانو وېش ههرمانه مه كهرۆن و ملۆ پەي سهره كه شه كانېچ. تېپهرو نه وهڊ و نۆ ساله و وېش مه بۆن. به لي تاريخو كورڙه سانيه ن. مه لااي راسه قينه و كورڙه ساني چيمەن.

ميانو قسه كاشه نه (مه لا عەبدولرحمان) باسش جه خيانه تو ساخته كاريه كانو پارتو ديموكراتو كورڙه ساني كهردي، چل سالي خزمه تو ئاڙيشاش كهردن. به سەتله و ته نه كه ئالتون رهوانه و ئوروپاي و ئەمهريكاي مه كهران. چېرو دهسا ئاڙيشانه فەلاقه كريان و ئېشش پەنه ياوان. چېرو ناڭي ئايينينه چ گەمه و ته له كه بازئيشان ئەنجام دان. چېرو ناڭي ئيمامي و مه لاايه تينه چ گەمه و ساخته كارييشان كهردن. تهمامو ئينېشاشان به چه مانو وېش ديڙېڭي، مه لا عەبدولرحمان ميانو و اچه كاشه نه ئينه شه وات: (ئينا چا بروئنه كه مه لا كانو كورڙه ساني ئهچي ههرماني مياوانه، گهره كشانەن و راشه نه مه گزيان). داواشان وهنه مه كهرې جه راو يه كيهتي، سهرېهويي و ئازادينه كار و كۆشش بكهران.

دلې شاره كانو (به دليس، ئامەد، وان، مه لا زگر و سترت) يه گهلې مه لئې هەڭي، ئا مه لئې گهره كشانەن كار و كۆششه كانيشان به وه لره تي په كه كه ي بكهران. ئاڭي ههنگمې راسېڭي و دهره فته و تاريخيه ن. ئېمه چنين سالېن ئينامي حۆلدائينه پەي هۆشياركه ردهيۆ گهلو كوردی. واتمان يۆگېرې بېدي، ئانه ئەركو شمه ن، گهر شمه ئيمانداريندي مه شۆم ئا ههرماني ئەنجامه بڊه يدي. چه ني خه لكه كانو تهرېچ مه شۆم ئانه يه بكهردې. شمه جه راو شهرهفو مروفايهتيچه نه ئا كارا مه كهردي. خاس ئاگا داريندي كه پەي شهرهف و كهرامەت و مروفايهتي بېجگه چينه ي هيچ چارئوه تهر نييه ن. ولا تپاريزي نه بۆن، ئايينيچ نمەبۆن. ههم سهرېهويي نه بۆن، ئايينيچ نمەبۆن.

مه شۆم دلې گهل و ميلله تينه يۆبيهي بارې پېڙا. دلې مزگيه كانه سهره ئا بابه تا قسي پەي خه لكې بكريان و مۆچيارې بوانياوه. ئېرانه نه دلې مزگيه كانه شورش خېڙا، شورشي ههره گۆره شان دلې مزگيه كانه ئەنجام دا. دلې مزگيه كانه خوتبه و وتارې پېشكهش مه كهران، گېرې مه باوه و مه بان به وهرنمې خه لكې. يه كه مين وتاره كي جه ئيسلامه نه سەبارەت به جهنگه كانو (به در و ئوحد و خه يبه ر) پي. يه كه مين خوتبه دزو زولمي و نادادي پي.

وتاره كي سەبارەت به داخلبيهي مه دينه ي و گېلايۆ پەي مه ككه ي پەي سهرېهويين. به لي خوتبه پەي سهرېهويي، پەي وه لكۆته ي، گه شه پنه داي و راس بيهيۆ مروفه كانه ن.

ئيساتي ئېمه يچ دلې شاره كار وه لي مه بيمې. ئېمه يچ كۆچبه رې بېنمې. به دهيه ها سالانو ته مه نيمان جه ديمه شق و ئەنقه ره گوزه ربا. فره ينه و ئانېشا كۆچبه رين. ئېمه يچ ئيسه پېسه ئيسلاميه تي ماچمين: بڊه يدي ملو ده گا و شاره كارە. واتا مه خسه ڈمانەن شاره كورديه كانو رزگار بكه رمين. پېسه سهرده مو بهركۆته و ئيسلامي ههر چه ني ده گا و شاره كي رزگارې مه كريڭي، ئيسه په كه كه يچ گهره كشه ن شاره كانو وېش رزگار بكه رۆن.

گهره كشه ن ا دهگا و شارا كه ئيئ چيرو په يكانو زولم و نادادينه، چيرو دسا زالمات و خيانه تكاران و فاشيست هكانه رزگار بكهرون. ئيسلاميهت په ي ئينه دهسش به رزگار كهرده ي كهرده. هينو ئېمه يچ ههر پاسه ن. ئيسلاميهت رزگار كهرده يه ن، مه شوم ئاني جه ياذ نه كريان.

ههرمانه كبتان پېسه ئاوې پاك و بېگهرديږي. مه تاودې دې مژگيه كانه ئا كار و كوششا بهردي پاره، مژگيه كا بكهردې به قه لرو بهر خوداني. مژگيه كي ولاتپاريزي روضن مه كه راوه. په ي سهره يويي و يوبيه ي ئانه كارو شمهن. شمه يوبيه و وېتان ودهش كهرده ن. بهرته رش بكهردېن. دې كورډه سانينه چن مه لئ و زانئ ئاينې بيان، ديډارشان چنه ئه نجام بډه يدين، با په ي زهري وېشان به دوله تي نه وره شان. په ي وهرگېرته ي مه بله غي زهري خيانه ت جه ميلله تو وېشان نه كهران. ئا پروسيوا دې وېتانه نمازدي و تارشان بنيديږي. چيرو نامې ئاينيوه دې وېتانه نمازديشاوه. ئاډي جاسووسي فاشيست هكاني. من بروام به مه للايانو ولاتپاريزيه ن، ئاني لكه دري و واېه سي ئاينيه ني، تهرقه تي ههرقه تينه و راسگو يانه ههن، حورمه تو ئاينو ئيسلامي مه گېران. برواشان به خوداو پېخامتاوهر ي ههنه، هه تنه برواشان پانه ينه كه بېجكه جه سهره يويي و ئازاډي موسولمانيه تي ههرقه تينه و راسينه مه حاله ن و ئيمكانش نيينه.

ئايني به خاسي مشناسوون، منيچ به سالان نمام كهرده و روجېم گېرته. ئينېچه منشان به سهره يويي و ئازاډي ياوناني. فره خاس ئاگاډارنهان كه چېوي چانه ي ئېزانه ر بيه ييش نيينه. كه سه دلسوز و هه قواچه كېچ جبهرو ئانه ي موكمېن نيينه چېوي تهر ته نجام بډان. به پوختي جوهره و ئينه يتان په نه ماچوون: شمه جه فره و خه لكي زياتهر، چيرو وه لكارواني و رابهري په كه كه ي و چېرو نامې (بهره و رزگاري نه ته وه ي كوردي) ئانه ي جه دهستان پې بكهردېش و درېي نمه كهرديږي. وهر جه ههركه سي شمه پاگه ي په ي گه لي بكهردېن. سكرتېرو يوبيه يه كه يتان هورچندين. وېتان رېكي بكهردېن. ئي ههرماني دې دهگا و شاره كانه ته نجامه بډه يدين. به تهرزي تېكه لي و دې يوترينينه ته نجامه ش بډه يدين. ههر ياكي دهستان مه ياووش په نه، چاگه ئي كوششه يه رونه ق په نه بډه يدين. ئانه ئهركو شمهن، به شه و روقچياري پېشكش بكهردېن و سهرمه ي بېدي دې كوشش و زلېوه كاتانه و زلېوه بكهردېن. جهنگو گه ريللاينه هامكاري بېدي، كه م و كه چيه كاتان سهر راسي بكهردې، گه لي روه و گه ريللاي بكياندين، دوع و نزيشان په ي بكهردېن. يوگېرته ي ميانو خه لكينه بسازندين، ئانه كوشش و ههرماني به هاډارنه.

ئينا نا چا بروته گه ر ئا كار و كوششي نه بان و ته نجام نه دريان؛ ئانه نه ته وه، گه ل، مروفايه تي و ئاينديريچ نه بون. په وكه ي سهرنج مه كبشمې سهر و ئا بابه ته يه. مه للا عه بدولر حمان ته مه نش نه وهډ و نو سالانه ن، ئېزاي و حورمه ت نيشانه و ئا ئينسانه يه مډو. سلامو ئا مروقه شوقېشگېلنه يتان په ي مه كيانون. دلنيانا كه شمه يچ دې تاريخو كورډه سانينه، ئه چا قوناغېنه دوزي ئېز و گوره، كار و كوششي فراوان مه بهردي پاره و ئهركه كانو وېتان مه پورندين.

وېتان گولانه نه نويندين، ههرچن تاكو ئيسه راسينه خزمه تي خاستان نه كهرده ن، به لام مه لامه ته كه ش لاو شمق سهرجه مه نمه گېرون. دهرقه ته كېتا ئانه بېي، به لام ئيتر مزاندې كا تي په كه كه پېډاي، يوبيه و گه لو كوردي دروس ي. ئا يوبيه يه، پېسه ئهركتوه جابه جاكهرده ي فهرمانو شه هيداني حو لي دريږي كه جابه جا بكرتون. جه ميانو بهر خودانيق شمه يچ به مه رامه كانيتان مياودين. به لي ئانه ي كه ئاين باشس مه كهرې، ئاما پېډا.

ئيسه شمه يچ به ي تهرسي و به فيډاكاري گوره مه يدي سهر و ري قاره مانيه تي. ئېمه يچ ئينا يي چنه ئا ههنگام و ته نجامش بډه يدي. ئانه ي كه چېرو نامې شوقېشگېلنيق باسو چېوه خرابه كاني مه كهرون، مسوگر جه ئېمه نيينه. مه شوم نه گندې وهره ههواو ئاډيشاوه. ئاينديري ساخي، چېرو نامې ئاينينه وېشان به موچتوه لكه دان و دزو په كه كه ي مه جمان. به په كه كه ي ماچان تيروست. ماچان په كه كه جه ئايني دوورهن. ئاني دوهره يي و بېباوه ري. مه شوم هېچ كاريگه ري ئانېشا سهره گه ليق نه بون.

دوه ديمي و بېباوه ري ههره گوره، ئا كه س و لايه نېي كه گه لي جه راي راسي لامډان، په ي موچي كه ي وېشان مه وره شان.

ئا نوه كه سا دې وېتانه نمازدي، چوونكي ئاينديري نيينه. من په وكه ي باسو ئا خالي مه كهرون تاكو دې كورډه سانينه تهرقه ته ساخته كي، خائينه كي، ئاني يوبيه ي نمه په سينان و به موچه ههرمانه مه كهران، ئاشكه ريشان بكهردې. ئاني جه ئېمه نيينه، به لام كه س و لايه نه دلسوز و راسواچه كي، لايه نگرانو گه لو كوردي تاكو دما ته نازه با چېرو وهركارواني و رابهرايه تي په كه كه ينه يو بېگېران. ج هامكاري و ياردي په نه واز بون، په كه كه هامكارشان مه بون. ههر كه م و كه چي بون، راسش بكهردې و ويهرندين. به ئېمه شان بياوندين، ئا كه م و كه چي شمه مه ويندينشان دلېشانه بهرمن و سهره راسپشان مه كهرمن. چيولاي داواو په كيه تي به هېزي ئه و شمه ي مه كهرمن، داواو كار و كوششيوه به هېزي مه كهرمن.

سلام و حورمه تو ويم په ي سهرجه م موسولمانه راسه قين و راسواچه كاني مه كيانو. گه لي باوه رمه ندي و موسولماني ههرقه تيني فريږي. ئينه ي به سهرجه ميشان مه واچو؛ موسولماني ههرقه تينه دې په كه كه ينه مه زيون، هه قيقه ت و جوهره و ئايني دې په كه كه ينه راوه ملون و په ره مسانون، ئېمه ئيسانې ئينا يي دې جهنگ و كوششينه، چانېشانه نما نه كهرمن و روقې نه گېرمن. شمه مزاندې دې جهنگينه نما و روقې ئيمكانش نيينه، به لام موجه بده گوره كي درېه نه ده رانو گوره ي ئيسلاميه تي دې په كه كه ينه بهر خوداني مه كهران و شه هيدې مه بان. وېچتان

مزاندىن كە ئىسلامى راسەقىنە ئانەن. ئاينى دې ئىسلامەتىنە بە خىزمەتە كانىشان راو شەرفى پەي ھەر كەسى مە كەراو. ئەركە ئايىنى كەيشان جابەجا مە كەران.

سەلام و ئېزانەو وېم مە كيانو پەي موسولمانە راسەقىنە و دىلسۆزە كانو كوردەسانى و مىللەتى راسەقىنە ئىسلامى. چىولاي ئومبۇ كار و كۆشى بەھىزى پەي ئازادى و سەرىھوپى پەي گىردىتان مەوازوون. ئومبۇھوارەنان چىولاي كار و كۆشى گۆرەتەر پەي كوردەسانى ئەنجام بۇھىدې.

ئەچا پانە ئومبۇ سەركۆتەي جە كار و كۆشە كانو يۆبەي مەللايانو ولاتپارېزو كوردەسانى، سەرجەم موسولمانانو كوردەسانى و گردو موسولمانانو جەھانى مەوازوون. دې قوولاي دلىمۆ سەلام و ئېزانەو وېمتان پەي مە كيانو. گىرۇ چىوئ بە خاترەو بەدپىئاردەي سەرىھوپى و ئازادىيەن.

ئاينى رابەرتو ئايدولوزى كۆشىيەن:

ئاگروپە كە جە زانكۆ ئەزھەرى ئاماپى چېگە وېش بى بە جوابو ئا توكارىيەي و چەنەويەردەيەي حۆلېش پەي مەدې و سەرقالاش پى. بەلې بە تولو وىيەردەي چەنەويەردەي ئەزھەرى گېلای بېيەن شۆنەو ھەقىقەتەر، چەنەويەردەي كەو ئېگەيچ جە لايتو چەنەويەردەي سىياسىن. ئىسە وېتان بە تەرزى خاستەر دىئەنتان ئىنايدې وەرورەو ج ئەركىنە. گەر مروف نەزانۆن و ئاگاڭار نەبۆن كە بە ئەنازەو بېيەي ئەشەناسنامە تارىخىيە كەيش جە عەينو وەختىنە ئەركى پروانەيچىش ھەن، ئانە نەتاوون چەنەويەردەي كەو وېش دەسپەنە بىكەرۆن. ئەچى دىئاگاو؛ نەتاوون وېش بىشەنسۆن و پەرە بە كەسىبە كەيش بىئۆن. ھىچ شىكىش چەنە نىيەنە كە ئايدولوزىي پەسى جە ميانو كاريگەرەيە كانىش سەرو ئىسلامەتتېئ مەتاوون بە دىرپاي تەمەنى مروفى بە بەلاش بىيونو و تەنانەت بىكەرۆش بە نۆكەر و خىزمەتكارو وېش.

ئى مەكتەبەو ئېگەيمان ئېمە بە ئەشەناسنامەي ھەرقەتەي و ئەركە كانىمان مەياونۆن، ميانوقمان بە پاي راسې. ھەلەتە پە چەنا حورمەتو مروفى وەرورە بە ئەشەناسنامە و مەرامە كەيش بەرز مەكەرۆو، ھەم شانسو سەركۆتەيچىش پېشكەش مەكەرۆن. ئا چىوئ ئەچا ماوە كولەنە ئەچا مەكتەبەنە فېرىش بېيەي گەر چەنى زىوای، زانست و سىياسەتى بە كانگىرىشان بىكەردېن، ئانە دې كەسايەتى ئاگروپە گولانەنە را وەرەدمو ئەنجامى گۆرە و گرانىنە مەكەرۆو. واتە و واچى ھەمەنوعىش وەلې وست. پېوھىنى ئاينى _ سىياسەت بە تاييىبەت دې ئىسلامەتتە فرە ديار و وەرەسەن. دەسپەنەو ئىسلامەتتە سىياسەتەن. بە تاييىبەتتېئ سەرو بىنەماو شۆرىشەو فرە ئېزاي سەرىش ھوردان. بە وىيەردەو تارىخى بېيەن بە رابەرتو ئايدولوزى كۆشى سىياسى گۆرە. دې ميانو مىللانې و پۆرەمالى چەپەرەو _ پاسەرەوئ بە دىرپاي تارىخى و تاكو بە پۇ ئارقىچىمان پېسە يۇ جە ئايىنە ھەرە بە كاريگەرە كانى ياگى وېش گېرتېنە. بە تاييىبەتتېئ سەبارەت بە گەلانو وەرۆتو ميانى. بەپا و سەردەمو وېش بېيەن بە مەلامەت و سەرجەمەو پەرەئەساي گۆرەي. ئەچى چوارچىوھەنە خىزمەت و كۆمەكى ئېزاش پېشكەش بە نەتەوېيەي و پەرەساناي كۆمەلەيتە عەرەبە كانى كەردەن. ھەم دۆرى قىمەتتېئ گېلنان جە پەرەئەساي داگىركارى فارسە كانى و بە تاييىبەتتېئ داگىركارى توركە كانى. بېشەك پۇئى كۆنەپەرەسې گۆرىچ بەركۆتېئى ئېنچە راشان وەرەدمو دماكۆتەي و پارىزكارى كەردېنۆ.

بە تاييىبەتتېئ ئەچى چەن سەدە دمايىنەنە تاكو مەياوۇ بە پۇ ئارقىمان، ئاينى بە دەسو ئىمپىريالىزىي و چىنە سەردەسە كانى بېيەن بە ئامرازتو قىمەتى ئايدولوزى و ميانو پارىزكارىو گەرەكشەنەن پېسە وەرەسەي وەرەدمو پەرەئەسايە كۆمەلەيتە _ نەتەوېيە كانو گەلانو ھەرىپى بە كارشان باران. زىاتەرىچ كانى ولتەكەمان و راسىنەي نەتەوېيەيەن ياگى باسى بۆن، ئانە شىكەردەي ئىسلامەتتە و پراكتىكە كەيش بە تەمەي بە شېوھو ئىنكارى كەردەي، پەرەپۇش كەردەي راسىيە كانى و مەرزىنارەي دەرگاپى تۆكەي سىخورپى، نۆكەرىي و بە كرىگىريايى بە كار ئامان. بەلې ئايدولوزىيە كەش پېكتامان. وېشاوە ماچان: (خوڭا پاسەش فەرماوان، پېخامتاوهرىچ پاسە ماچون، دې قورئانينە پى تەرەزە نويسيان، فەرمايىشتېئ چامىنېي). پى نۆعە ئىسلامى جە جۆھەرەكەو وېش مەرنارە و پېسە ئامرازى ھەرە دماكۆتە و خراپى دۇ بە تەمامو گەلەكەيمان بە كارش ماران؛ منياشەنە دې بار و دۆخى وېش نەشەنسۆن، پى مەرام و دەس بەتال بۆن، ئەچا گۆشۇ پەي ھەر نۆعە فشار و زولمى ئامادە و وەرگىر بۆن.

جە ھەر ياگى ئاينى بە عام و ئىسلام بە تاييىبەتتە سەركەتەرىن دۆرى ئايدولوزىي گېلنان جە وەرەسە كەردەي پەرەئەساي نەتەوېي _ كۆمەلەيتە گەلەكەيمان و ھۆكارو ياوايشەن ئەپا بار و دۆخە تەرسناكەو ئارقى دىلېشەنە مەزىوى.

ئانەي گەرەكەنەن چېگەنە شىش بىكەرمېو؛ ئى بار و دۆخە چەنى گۆھەر و ئايىنى و ئىسلامى نەگونجىو، بەلكوم بە تەمەي مەسەلئو سىياسى _ كۆمەلەيتەن، كەسانتو وەرچەم ئاورى ئايىنەن پەي مەسلەحتەو وېشان بەكار ئاردەن، ئەركو ئېمەيچ كوتاي ئاردەيەن ئەپا شېوازەو بەكارئاردەيە و قوستەيئ ئايىنەن. جىياتى ئىنەي مەشۇم بە پائى ئايىنى و فەرمانە كانىشۇ مافو گەلانى و مافە كانو مروفى بارې وەرچەم، ئەچى وىيارەنە ھىچ تەعويزى نەئەيمەن و پى تەرەزە ھۆرمەدرائى گونجىا بە ئايىنى وەلبەرمېن. جە وىارى كەردەيىنە ئانەيچىمان گوزەرنە. تاكو عاسى فرە

ټاينينچ ړنگاري نه ته وېي ټوکارۍ کړدنه و رښنايېش وستنه سر. په وروځه ټانه ش رښ رښ کړدنه. دې کار و کوشی ټاينه ندهينه مه شوم ټا باسه زياتر پهره ش په نه بډرېون و وزیو وې.

گهر دې زانکو ټه زهريچه نه بډ، کان ټا ټاينه مه وانيون، مه شوم هورنه خه له تيه يې و بېرسمېن ټانه سهره راو ټا چېوا فېريشان بيه يې چېش به ړنگاري نه ته وېي مه به خشون و چېش چېني وېش مه به رڼو؟ ټه چا ويارنه چېنه ټه رکه کا مارو رووه؟ چېنه زهريه خش مه بون، ټا ديار مه بون؟ هيچ کان ټاين که له که بيه ي قسه وشکا و قهره بالقي نيه. دې فرهينه و گهلانينه؛ جه ټه فغانستانو ټاکو جه زانېر، جه بوسنا ټاکو مه باوق چېچان ټا زاناريې پېسه نامې ژېوتوه ټايدولوژی _ سياسي دؤر مه ونيون. نمه واچو ټېمه يچ پېسه ټاډيشا عهينو چېوي بکهرمېن، به لام واني و ته جره يې فرې هني که چاډيشاوه وهرېشان بکهرمېن.

گهر شمه يچ پېسه رهنګيوه ټيسلامي خزمهت و کومه کيوه تان په ي کوشی ړنگاري نيشتماني مه بون، ټانه مه شوم ټېمه يچ به لايې که مو ټه و ټا گه لا و جهنگاوهر يه رېکوزياکېشان، په ي گهل و ولاتو وېمان ټه چې راوه پهره به جهنگيوه بډه يمېن. ټينه ټه رکين. دې باري چې په وانه يه دې دؤخې کرېکېته يې ههرزانيه ړنگارتان نمه بون. رڼو ټارويمانه موجهېدې دې فره يا گ جه هانينه جهنگ و کوشی راوه مه به ران. جه لايه ي کارېکه رېچو ولات و گه له که چېشان پېسه ټېمه داګرکړي و کولې و بهردي نيه يې. سهره راو ټينه يچ ديسان ماچان: (جههاد فره زن). دې دنينه هيچ ولان پېسه ولاتو ټېمه دلېشه نه جههاد فره ز نيه.

سهرو ټا بنه ي گهر گهره کتانه ميانو ژېوتوه قسټوه تندر ووسه تان سهارهت به ټه رکه ټيسه يه ټيسلاميه کان نيشانه بډه يدين. مسوګر پېسه گروپوه ولاتېريزي مه شوم په ي کورډه ساني و کوشی ړنگاري نه ته وېي جه عاسو و له يه يه وېتان په ي ټه رکه سهره کيه کان ټامادې بکهرمېن. بېجگه ټينه ي هيچ رايې ته نيه نه. دؤخې چې په وانه يچ وېهوره له تنايه. دې ژيوانه به عاسي ي بانگه وازيتان مه ياونون و که سيه تيتان نمه نه ون. په ي ټانه ي ټا بار و دؤخه روه نه ټون، ههرچي مه کهردين هېزي ټايدولوژی ټيسلاميچ به کار باردېن و قسټوه شورېشکېريه په ي گرفتي نه ته وېي (که ټېمه په ي ټينه ي دې هورسه ننگناي هه مه نو عيمانه رښتمان کهردي) نيشانه بډه يمي. ته نانهت ټاکو مه باوق عاسو چېنه کولاي و ياواي به بهرناميوه و پراکټيزه کهرديش جه باري کهرديينه قورسايش په نه بډه يدين.

پي نؤعه هه ننگام به هه ننگام ټا رېکوزيايا باسه په نه بکهردي ټاکو ته واناتان ټينا چېنه، يو شونه و ټيره وزديشا وېي و پهره شان په نه بډه يدين.

ههر پېسه چېني جه راو سوسيال _ شؤفينيزي چې په روه يو پاره ويکه رده ي سؤشيليزميشان دهره هق به گرفتي نه ته وېيوه ټاستهنگ کهردي، دې ټيسلامه تيه چېنه چېرو نامې (ټومهت) يه راګري جه جابه جاکه رده ي راسي ټيسلامي سهارهت به گرفتي نه ته وېي کريان. گېره کړيو بواجمېن به ته رزي فره مه تر سیدارتهر جه هينو چې په روه يو ټا وه زې به خه سناي کومه لايقي و شؤفينيزي ياوان، سهرو بنه ماو ټينکاري کهردي قسي و هراوهر گرفتي نه ته وېي نيشانه مډان. جه کاتينه به شؤفينته رين شېواز وهرگري جه راسينه ي نه ته وېي وېشان مه کهران، به لام کان قسي هره نزمه و ساډي سهارهت به کوردي مه کړيو شمه به (نه ژاډه رهس) مډه يديش قه لثم. هامشېوه و چې په روه ساخته کا ټا ساخته موسولمانېچه گوره ترين دروزني و دوه روېي. ساخته کاريې و هيچ پوه نيټيشان به بهرېت و راسينه کانو ټاينيو نيه ي. ټه چې گوشو؛ دؤو ټا گروپه موسولمانه ساختا په نه وازيش به کوشی ټايدولوژی کاريگهري هه. ټينه ټه رکی و له يه و ههره قه تينه مانه.

ټي نؤعه گروپ و پارتي جه تورکياو گېره دې کورډه سانچېنه فره يې و مه پويان، مه شوم ميانو کوشی ټايدولوژیو ناسته ي کاريگهريه که يشان سهرو گه له که يمان و ته نانهت گهلو تورکياچ بکهرمېن به ټه رکی ههره قه تينو وېمان. مسوګر مه شوم ټا شېوه چې واشه کرياو ټايدولوژیاي ټايني رډ بکهرې که په ي سر کهردي و بېهوش کهردي گه له که به کار ماريون. ټينه يچ په نه وازي دس و هه نه درياي راس به کاراردی ټاينين. بېگومان مه شوم جه راو کوشی ټايدولوژیو ټي ههرماني ټنه جامه بډه يمېن، به شېوه ده مواچي بون، يام نوېسته ي و ناميلي و به کاراردی رڼنامه کا ټير مه شوم درو و ده له سه کاشا ټاشکهر بکهرمېن.

ههر چېني ټېمه کوشی ټايدولوژی سهرکوته مان و هراوهر به چې په روه ساخته کار و سوشيل شؤفينسته کان ټه نجامدا، شمه يچ به عهينو شېوه کوشی ټايدولوژی ټه نجام بډه يدي. جه سهره تاو ساله و (1970) ټاکو کوټايه که يش سهرکوټانه ټا کوشه ټايدولوژیه مان ټه نجامداو ټاکو راډيچ کومه ي گوره ش پېشکesh به پېکثاماي و شېوه گېرته ي په که که ي کهردي.

گهر دې رڼگارو ټاروچېمانه به شيکه رده ي و هورسه ننگناي راسي ټيسلامي روويه روو ټا موسولمانه تيه ساخته و تورکي بېدي که چېرو نامې ټايني پهره شان ټه سان، ټه چا ويارنه پارتيبي يې و له بوزدي، دې چوارچېوه و بهرته کانو ټايني و ړنگاري نه ته وېي و دزه فاشيزميچه نه جه پهره پنه داي ټايدولوژیايه سهرکوټي بېدي _ که نامي ټينه ي کوشه ش و بهر خودانه، ژېوه _ هه مه رفته رفته کچتان ي شېوه بان؛ جه راسينه هه مه په ي تورکياي، هه مه په ي کورډه ساني ټه رکی قيمه تي سهرمه وزدي. نه ک ته نيا ميانو وانکاره گه نه کانو کورداني، به لکوم کوشی ټايدولوژی و هرفراوان ميانو ټا گه نجان جه تورکياچو ميان، کړيو را و هره مو و له کوته ي و گه شه کهردي گوره ي بکهروه. چي رايچه نه کوشی ټايدولوژی سهرمه و هراوهر چې واشه کاري ټايني _ که نمونه ش دې تاريخينه فره _ دؤو مونافقي و دوه رووي، دؤو مه زه بکهراي ساخته ي راوه لوان.

خودو شېعه گهري کوشش ټاينښه ورواړه په لسانای و ورواړان بيبه ټمه وې _ سونه ی. عله ویه تیج به عینو شېوه کوشش و مه زه بی ټاينښ دزو بالاده سی سونه ی ده سلاتداری.

وسته ی وه لې کوشش ی ته ره ی بېشه ک په ی ټمه یچ په نه وازېن و پاسیچه. هم چنېن ته ریه ی ساختیج ه ی. دزو ټا گرده ته ریه ته ساختا مه شوم وېمان راو ته ریه ی یام مه زه ی هره عالی بزمېوه. ټه رکی هره سهر کی و بنه رتیمان، جابه جاکه رده ی و پراکتیزه کده ی سرکوتانه ی شیکه رده ی ی نوعه ی نه سهارت به گرفته نه ته وې و کومه لایه تیه کان و نیشاندایشه ن به ته رزی میلیتانه. به ټه نازو سرکوتنه ی جه ټه رکه کامانه، ټانه یچ واتا به ژبوی وېمان مه بېخشمېن.

مه رمی ټاينښ ټازاډیه. کم تاکو فره مه شوم به ټازادی بیاوان، به چه په وانو چرو کاریگه ری ژبوی پوچینه مه پزېدې و نه تاودې وېتان رزگار بکه رېن. زوانو ژبوی ټینه مان په نه ماچون، شورش ټانه ی ماچون. به ته رزی روشن و ټاشکه را په نه مان ماچون که بېجکه ټینه ی رتیه ته ره و ژبوی و رزگاری نه مېون. شمه ټه چکه بناغه و ټانه یان نیاړه، سهر ټا بنه مایه یچو چتولای بېوه ره راو ژبوی مه گېرېنه وهر.

مه شوم وېتان حو لې وکوش بډه یډېن، وېتان به روشنای بیاوندېن. به جابه جاکه رده ی ټا هه نگې ژبویان ماناډار مه یون، میانو ده سهر بکه رده ی مانا ژبوی کوشش زیا ته مه یون و روو لووتکې هورمه کبشیه یډېن. چتولای ههر کتبی که مه واندېش مه شوم بېوه نی و هره قه تیش به ژبوی و تاریخی بېون. هم ههر قس که مه کړېش و ههر وتاری که بېشکه شهش مه کړېن مه شوم بېوه نییش به رزگاری و دیسپلین یون. بېجکه چینه ی را و دهر فته پانه ی نه ډه یډې وېتان و مه رگتان به چوی بېمانا وېر و پوچو خهریک یون.

که نه چنډې و رهنجی فره تان دان، مه شوم بزاندې چه نی به ره ره مو رهنجه کاتا ده سمارډېن. راو ټه قلیچ ټینه. کاتې مروف لکه دریاو خیال و ټایدیا کانیس مه نووه، په ی به ټیارده یشان سهرجه حو له کاش گېرې بکه رووه و هسېشان بکه رووه، ټانه مسوگر شکودار و گوره مه یون. دلی دوخی چه په وانه یه، ژبوی مه یو به به لاو سهره یشان. هورخه له تنای جه ژبوینه خرابته رین ټه نجامه ن که مروف روو بېرووش مه یوه. ټاقه راو دهر فته په نه نه ډای و وهره یس کده ی هورخه له تنای، ده سنیشان کده ی رای راسه قینېنه و لوایه ن دلېشهره. ژبوی ویه رده یان، ټالووده بیه ی و باو و عاده ته کېتان ههرچن ته گهریچتان په ی وهش بکه ران، دهر فته شان په نه نه ډه یډېن. تاکو دمای به شېوه و شېوازیو به بریار، ساحب پکه ی و سهرکوتانه دریزه به راکېتان بډه یډېن. یاگه بریاری ره س و شکوداری پارتی که یمان سهارت به چین و توکا و ته مامو مروفایه ی، پېسه گردش په ی شمه یچ رابه رنامه ن. پارتی که مان عینو کاتیه پارتین که یاگه بریاری شورشگېلې ورواړه به ټایی وستن وه لې. هه لېته ټینه روشنای به شمه یچ مه بېخشون. کاتې چه نیس مه بیدې به یو، پا هیزه ی چه نه ش وهر گېرېن، به ی هیچ شکی باره که تان سوو کته ر مه یون. په ره سانای ټانه خبرا به وېتاوه مه وینډېن که نامایو خیالیچته ره. هم دلی میانو ټا بېوه نیانه به رهنجو وېتان یام جه راو ریکوسته یچ چه نی گه لی وهششان مه کده رېن، هم جه راو ټاواکه رده ی ریکوزیای، زیاتر وابه سه و ژبویان مه کړون، واتا و ژبویان زیا ته مه یون و پی شېوه به بریارتیه به هرو پاگې وېتان جه رزگاری نه ته وې و کومه لایه تیه مه گېرې.

سهر ټا بنه ی ټینای چا بروتیه که پا ټه نجامه ټه چا دلی خوله و په روه رده یه په نه ش یاو ټینډې، روتو ژبویان به ته مای فاریان و به زانسې زیاتره روو رای راسه ټاراسه مه کریه یډې و سهرکوتنه ی گوره ده س مارډېن.

جه میانو ههر نوعه رهنج و حو لدای که به شېوی روانه وه لېشان مه وزډېن، هم جه راو ټا بېوه نیه تازاوه چه نی سهرجه ټا مروفا مه به سدېشان که مه شناسدېشان، شان به شانو ټا کار و کوشه خبرایه به ته رزی به رنامه ی _ ریکوسته ی راوهش مه به رډېن ریزه تان زیا ته ر مه کړون و پېسه لقیوه گوره کوشی یاگې ویش دلی دلو گه له که یمانه مه کړوه. په ی ټینه یچ مه شوم خولقنه رې بیدې و رابازو کار و کوشی روانه یان به شو ټانه ی بکه رون. مه شوم پېسه هه نگی ههرمانه بکه رډېن و به خبرای ژماره و وېتان زیاد بکه رډېن و په ره به چه نییه و گروپه که یان بډه یډېن. مه شوم زووته رین کاته نه پېسه پاگه نه چی فره عالی، ته نانه ت ریککه ر و مواهیدیه گرجوگول مه گنډې وه لې خه لکی.

پارتیمان زه مینه ی په نه وازش په ی رخنس ټینډې، رانمای وېش بېشکه ش کده رډېنډې، ټه وی ترش پېوه زه ن به رهنج و حو لدای وېتاوه. سهر ټا بنه ی ټینای چا بروتیه که ټا گروپه یچمان به شداری راپیمای سهر فزای مه یون و به سهرکوتنه ی قیه ی مه یاوون. گروپوه ریکوزیان، گروپ وهره ره س. مه زانون چه نی سهر و بنه مای راس و دروسی کار و کوشش بکه رون، بېشه ک ټه چا چوارچېوه یچه نه سهرمه گنون.

وهر چانه ی بگنډې را به کو لی په نه وازن قه سه ی بوهرډېن. به ټاماده بیه ی هامکارانیتان وېتان مه شناسډېن، ټا چېوې چېشې دلی خوله کېنه یاو ټینډېش په نه، دما ته مه تاودېن قه سه ی جماره ی و پیمان که یچش بډه یډېن، به لې، به نوره، یو به یو، وېت بشناسه.

ها: نامیم (ها). ساله 1970 ټامانا پېدا، وانگی سهره تاییم جه شارو ټامه دی ته مامنان. وانگی میانی و ټاماده ی (ټیمام خه تیپ) یم جبه رو میانو به شداریکده ی ټه زمونه کانی ته مامنان. پالو ټاته یمه نه قور ټانم ره وان کده ر. ساله 1993 لوانې په ی قاهره ی. ههر عینو سالنه نامې وېمه توماره کده ر. جاری ته ر گېلای. ساله 1994 دلی کولژو حقو قینه نامې وېم توماره کده ر. هه لای قوناغه و په کینه مه وانبنا. ټامانی په ی

ئەكادىمىيە ميانى پارىتى. ئا ھېزە كە رابەرايەتلىش پەنە دانا، ئىسە ھەس بە ھېزى فرەى دېلې وېمەنە مەكەرۈۈن. سەرکۆتەى بىنەما و بىناغە كەم مەبۇن.

سەردار: سەرتاۋ دەسپەنە كەردەى خولە كې چەنن بېنى و ئىسە چەننەنى؟

ھا: سەرتاۋ دەسپەنە كەردەى خولە كې فرە پې ھېز بېنا. ئانەى وانا بېم چەنى رەفتارە كام يۆتريى نەوانبى و چەنى يۆى جىاۋازې بېنى. چېگە بەھېز بىيا و خۆلېم دى بىنەۋش دېلې ويارو ژىۋايم. خۆلېم دى بگۈنچىۋاش. مەتاۋ بۋاچو كە گۈنچىم. ئىنانا چا بروتىنە كە چىۋولەى دېلې چۋارچېۋو رانمايە كانو رابەرايەتى و چېرو گۆھەرى راسەقىنەى ئىسلامىنە كۆشش مەكەرۈۈن.

سەردار: بە راسى ترازىاي گۆرە و ۋەرچەم دېلې ئا چېۋانە رۈەمڈۈن كە فېرشان بېنى؟ پاسە بزانو ئىسە مەزانى چەنى رىزگارى نەتەۋەى ئاراسە بگەرى و سەرو ئا بىنەمىۋە ھېرو ئايدولۇزى ئىسلامى بەكار بارى، ئىتر جە چەننىيە و بەكارئاردەش ياپۇندېنە.

ھا: راسەن.

سەردار: پاگېرتەرى و ئىراۋەتە ۋەلگۆتەن؟ ئىنانى چا بروتىنە كە پەى ماۋى درېزخايەنى پا چەكەىە جەنگ بگەرى؟ گەلەكەچىمان خاس مەشناسى. بە پرواۋ مەن جە ميانو بەكارئاردەى راسىنەى ۋاچې ئايىنى و كەردەش بە شېۋازىۋە كۆششى بېسە ملىتانى ھەرە باۋەر پەنەكرىاى كار و كۆشش بگەردې.

ھا: كار و كۆشش مەكەرۈ سەردارو مەن.

سەردار: جىاۋاز چىنەى؟ پېۋەندىدار بە ژىۋايۆ، ئانەى چېگە ۋەرىگېرتەبۇن، يام چىۋولەى جابەجاش بگەرى، پېۋەندىدار پا چېۋا كە بگەرىش يام چېۋى كە مىدرالىش سەر بگېرېن.

ھا: سەرو ئىنەىرە ملو، كاتى ئامانى پەى ئېگەى، بېسە ناساخى بېنا، بېسە نەۋەش كە توۋشو شېرىنچەى بىيەن، سەرمەرە رۈەۋ دېلېنەشەى مەلېنا. مەتاۋو بۋاچو چېگەنە گردو لايەنە كەم و كەچىەكانو وېمە دى، تاۋامان سەۋەنە نەۋەشەش بونىمەن و خۆلې گۈزەرنىچىمان دى. بە دىلنەيىۋ مەتاۋو بۋاچو كە تەمامو ئا تەۋانايەمە جە رابەرايەتى ۋەرىگېرتەنە. ھامرايانىچ ئەچى بابەتەنە ھامكارې بېنى. تاكو رادىۋە فرە ۋەلېكۆتىمى و سەرمەرې مەبېمى جە ۋەلگۆتەى. سەردار (سەرۋك): ۋاتا تاكو دما رادە سوۋرىيەى و عاسو بېياردارىت دەسەبەر كەردەن؟

ھا: بەلې سەردارو مەن.

سەردار: فەرماۋە، تېپەر بېە. با ھەقائى دما تەرې. تۆيچ ۋېت بىشناسە.

مە: نامېم (مە). سالھو 1968 دېلې شارو ئەررەپۈمى ئامانا پېئا. سالھو 1982 وانگى سەرتايىم تەمامان. ماۋەۋ دۋې ساللا كوردەسانەنە وانگەنە وانام، دما تەر دەريازو ئا ھەرىم (مىئانە) بىانى، چۋار سالى بە فېرىيەۋ خەرىك بېنا. سالھو 1990_1991 لۋانى پەى قاھىرەى. قاھىرە لۋانى دېلې زانكۆ ئەزھەرى. ئى سالى چۋارەمىن سالھەن، ئىنانا قۇناغەى كۆتايىنە. دماى ئانەيچ لۋانى دېلې ئەكادىمىيە ميانى پارىتى (پەكەكەى).

سەردار: چېگە فېرو چېشى بىيەى؟ جىاۋازى ميانو دىگاۋ ۋەلىنى و ئىسەۋ تۈنە ھەن؟

مە: سەردارو مەن، ۋەلتەر گرد چېۋى دېلې كىتەبەكانە مەۋانېمى و گەرەكان پې جە ويارى تىۋرىۋە چەنەش بىاۋمېنە. ئا زانستې نە ۋاتاپ و نە پېكتاما و جابەجاكەردەى كەردەى ھېچ كامىشان نەپى. دېلې ژىۋاي فرە خراپىنە بېنمى. پا بار و دۆخەماۋە تېپەرۋ ئا مىئانەىە بىيەمى. بە راسىچ ئەچىگە ھېزەم ۋەرىگېرت. تەۋانامان دەستاردە. چېگە جىھادى ھەرەقەتىنەمان وىنا كە دېلې كىتەبەكانە وانا بېماۋە و جە ئەكادىمىيە ۋاتە و ۋاچىمان سەر كەرد.

سەردار: كۆتېندې چېرو بارى قورسىق. ۋاتاۋ بارى قورس و گۆرەى چېشەن، چېۋى فرەت ۋانائۆ و فېرش بىيەنى، بەلام ئانى پېۋەنى و لگەنەدرىچ بە راسى گەل و ۋولاتىق. چەتا چەنى ھەقىقەتەك تەرىچ پېۋەنىيتان ۋەش نەكەردەن. ۋاتا ئىنە بارىۋە ۋېۋرەلەتەنەىن. چېگەنە بارى قورس سەرو شانائۆ لادىرا. چېگەنە بروا بە ۋېپەى زىادش كەرد. بروا و باۋەرت ئەچا بارۆ زىادش كەرد كە مەتاۋى ئا بارە قورسەىە ھۆرىگېرى. پى شېۋازە فرە با ئاسانى مەتاۋدې ۋېتان رېكۋستەى بگەردېن.

مە: مەتاۋو بۋاچو كە نىشانداى ئا بارە قورسەىە ۋەراۋەر بە راسى كوردەسانى و راسى گەلى مومكىن نەپى. دېلې گەلى گىمبەىنە ئاموشق مەكەرىنمى. بە سەرمەرەپى ۋەرچەمامان پەردەپۇش مەكەرىنمى. ۋەراۋەر پانەىچە ھېچ چېۋىمان دەسەنە نى دەسەپاچى بېنمى.

سەردار: واتا ئا ئايىنە كە شۆڧىنىزى خولقناپى، بەھزى بى. شۆڧىنىزى عەرەب، فارس و ترك دلى ئايىنە چەمەكانو شەمش كۆرې كەردىبېنى. واتا شەمش پېسە قۇمو وېش گەرەكەن، پى شېوھ فېرىتان مە كەرې. ئا دۆخە رەنج و حۆلدايە كا شەمە مايەپوچى مە كەرىوھ و روھو بارىئوھ پەرىشانى مەبەرىتان. چېگە راگېرىمان چىنەى كەرد.

مە: چېگە كۆتىمې ملو گېلاپى بالارى، دما تەر بە گېلاى شۆنەو ھەقىقەتەرەو راي راسەما گېرە. جىھادى راسەقىنەمان دلى پەكە كەينە وينا. جە وىرەدەنە بە شۆوھ كەم ئەجا ھەقىقەتا مەزانىمې، نە تاوېمې شىشا بىكەرى، نە موخاتەبە كەما ئېمە قىوول كەرې و ھەقىقەتو پەكە كەى دېنى يۆى و مەشېونېش و ھىچ كاتى نەوازىپى باس ئەجا جەنگەى كە ئىنا وەرەنە بىكەرىمې. پەى نموونەى فەرمایىشى ھەنە، دېشەنە ئامان: جە سەرى چەمەو فوراتىو ميانو رۆماكان و گەلو ھەرىمەكانە جەنگ و پۆرمالايى سەخت مەقۇمىق و بەشۆوھ ئا گەلەيە (موجاھېدى) و بەشۆى تەرىشان مەبان بە (چەتې).

سەردار: كې ئانەشە واتەن؟

مە: سەردارو من، ئانە فەرمایىشتو پېخامتاوەرەن. ئەجا جەنگەنە بەشۆى گەلىچ پېسە مەپى مەمەناوھ و بەپى زانست دېراسەنە مەناوھ. مەوینیۆن كە دلى ئا فەرمایىشتېنە ئامازە بە جېھادو پەكە كەى دژ بە ستەمى مە كەرۆن. ئېنەو كاتى باسما چانەى كەرد قىوولش نەكەرىپى و كاردایۆش چەنە كۆتۆ، بەلام ھەقىقەتەكە نىشانەشدا جېھادو ئارۆى دلى كەسایەتى پەكە كەى و رابەرى سەرۆك ئاپۆینە ملو راول.

سەردار: واتا بنەماو ئايىنى تازەى و ھەقىقەتەكېت ئىستى.

مە: بەلې سەردارو من، چېگە پى ھەقىقەتەيە ياواپى.

سەردار: سەرۆ ئا بنەمى مەتاومېن بواچمېن كە كار و كۆششتان سەرۆ ھېلى راسى ملو راول. دلى وانگاكانە و ئەزھەرىنە برى چىوتان دەسەوهر كەردەن، بە برواو من ئىسە بەھزەتەرې بېپىندې.

ئانې چىرو نامى ئايىنە ھۆرستە و نىشتەى مەكەران، پېسە توركە چەپرەوكا بېنى. مەزانىۆكە ئانې چىرو پۆشاكى ئايىنە چەنە ئەزاڭپەرەسې و شۆڧىنىپى. وەرارو پېنېشا كرىق دۆرى بگېلندې و سەرىگندې. ئەچى چوارچېوھە دلىنا كە چېگەنە برى جە ھەقىقەتەكانىتان وينا. ئىسلام و موجاھېد كېن و چەنېنېو پېوھزىيەى سىياسەت و ئايىنىچتان وينا. وىناتان كە ئىنېچمان بە يەكانگېر كەردەى ولاتىارېزى، ئازاڭى گەلې چەنى پارتى و وىناتان كە ج ھېزىوھش چەنە بەركۆت. مەرەجىۆم چېگەنە ئىرادەتان بەھزى بىەن، ئىتر دلى فرە مېئادانە ئامادەنى كار و كۆشش ئەنجام بڭەى، پاسەن؟

مە: فرە ئامادەنا سەردارو من. دلى مەككە و مەدېنەينە يەكەم ئەرەمەرزىاي ئايىنى بى. ئىسە مەوینمې كە ياڭى كار كەردەى پەكە كەىچ پېسەنە يەكەم ئەرەمەرزىاي ئايىنەكانەن.

سەردار: ئانې پەنەشان ماچىۆن مەدرەسە و مزگى پېسەنې ئېگەى، پاسەن؟

مە: بەلې سەردارو من.

سەردار: جە سەردەمو دەسپەنەو ئىسلامىەتىنە مزگىيە كې پى شېوھ بېنى؟

مە: بەلې پاسەبىەن سەردارو من.

سەردار: مزگىيە كې تەرى ساختە كارې بېپى؟

مە: پاسەن سەردارو من، جە سەردەمو پېخامتاوەرەكەچمانە مزگى ساختە مەرزىابېرە. حەزەرەتو محەمەڭى (د.خ) وەرارو پانېشا جەنگىش دەسپەنەكەرد و مزگىيە كېش لاپەردې.

سەردار: بەلې، وەراروھرشاوھ كۆششى لوان راول. مزگى ساختەى پېسە ئىنېشا دلى گەلىنە فرېنى. مەشۆم ئاڭىچى ھۆرروھشیاوھ، پاسەن؟

مە: بەلې پاسەن سەردارو من.

سەردار: ئىنە بە جەنگ و بە زوان مەبۆن، بەلام بە ھەر تەرزى مەشۆم مزگىيە كا ئا دۆلەتە فاشىستا وېرانی بىكریان، پاسەننىيەن؟

مە: بەلې پاسەن سەردارو من.

سەردار: جياتى ئانبىشا (مىنگىيە ۋېرانكرىيىكى) ياڭى پېسە ئېگەينە، مەشۇم مىنگى بىناڭ بىرىۋىن.

مە: ئېگە ياڭى ئىچسانىنە سەردارو مىن.

سەردار: بەلى ئېگە ياڭى سەردەمو سەئادەتتەن. ياڭى ھەقىقەتتەن. ۋەشخالى بىدې كە مىنگى پى نۆعەيمان وينا.

مە: مىنگى ھەقىقەتتىن ۋەخودو ھەقىقەتتەن چىگە دىڭ.

سەردار: مىنگى چىشەن؟ مىنگى ياڭى يۆبىيەن. ئانا مەويندېش، ياڭى ھەرە گۆرۈ يۆبىيەن ئېگەن. ئا ياڭى شىمە لوتىندې، مىنگى نىيەن، ئا ياڭى ياڭى دۈرۈۋىيىن، بەلەم ئېگە ياڭى ھەقىقەتتەن. ياڭى جەنگ ۋەكۆششەن. پېسەنە يەكەم مىنگى ئىسلامى. پەي ئىنەيچ ۋېتان فرە ۋەشخالى ۋە بە شەرەف بىزاندېن.

مە: ۋېتان فرە بە دەماخ مىزانمېن سەردارو مىن. تاكو ئىسە پەنەمان ۋاچىي ئايىن ۋە سىياسەت جە يۆي جىيىي. جە جىيەئادى جىياۋزىيى، ۋاتا مەۋاچىي كە ئايىن جە جىيەئادى جىياۋزەن.

سەردار: بە تەككىد ئىنە راس نىيەن. ئايىن بە تەمايى جىيەئادەن. بە تەمايى ئازاڭيەن. ئا چىۋې تەرىچ گەردشان درۋېي. ئىنېتان دىڭى ۋە بىرلەر كېتان بىرلەر ئازاڭيەن.

مە: تاكو دىما راڭە بە بىرلەر بىيىمى سەردارو مىن.

سەردار: مەتاۋى پىمان بۇەي كە بە بىرلەر پى شېۋەي تاكو دىماي سەركۆتې مەبىدې؟

مە: بەلى سەردارو مىن، مەتاۋ ئا پىمانەيە بۇەو.

سەردار: خاسا، گەر پاسنەبۇن. تېپەرە.

بەلى سەردارو مىن.

تو بۇ ھەقال، نامېت چىشەن؟

زا: نامېم (زا). سالەو 1972 جە (بى) ئامانا پېڭا. ۋاناى سەرتەيى ۋە مىانىم ھەر ئەچا شارەنە تەمامنان. سالەو 1990 لۋانى پەي مىسرى، دېل زانكۆ ئەزھەرىنە ۋېم تۇمار كەرد.

سەردار: چىن سالى چاگە مەنىۋ؟

زا: پەنج سالى سەردارو مىن.

سەردار: تەمامنانت؟

زا: ئىنانا قۇناغەي كۇتايىنە.

سەردار: خاسا.

زا: سالەو 1993 جە راۋ (ئەب) يۇ پەكەم ئەشەناسا. ۋەلتەر دىسۆزىيىم پى، بەلەم بە پەسى چىۋى نەبى. ھەلەت ۋەلتەرىچ جە سەردەمو ۋانگى مىانىنە پەروەردەي ئايىنىم دىڭەن. تەنبا جە لايەنى رۇخسارىۋە ئايىنمان فېرى كەرىپى. بە تەرزى كە پېكتامى سىياسى ئايىنى سانسۇر مەكەرىپى ۋە فېرمان مەكەرىپى. سالەو 1993 دېل زانكۆ ئەزھەرىنە بىر لايەنى سىياسى ئايىنمان ۋانا، بەلەم ئا لايەنە سىياسى ھەرچىن خۇلەمادى دېل ۋلاتو ۋېمانە جابەجاش بىكەردى سەركۆتې نەبىيىمى. بەھىچ شېۋازى را ۋ پېبازەكەي نەبىيىمى. دىماتەر دىماي ئامايىم پەي ئەكادىمىيى، فېرى بىيىمى كە ئا لايەنە سىياسىيە بەچ تەرزى پەي ۋلاتەكەيمان قازانچى مەبۇن. فېرو رېكۇستە كەردەي بىيىمى. ئېمە خەرىپى مەرزىنارەي پارنى بېنىمى، بەلەم ئا پارتەيە بەچ شېۋازى مەرزىنمېرە. بە ھەقەت نەزاننېمى. پا ھېزۇ جە پابەرايەتتى پارىتو (عەبدوللا ئۇجالان) يۇ ۋەرمانگېرت، فېرى شېۋازى رېكۇستەي ۋە فېرى بەكارئاردەي زانستەكەيمان بىيىمى پەي قازانچى ياوناي بە ۋلاتەكەيمان. سەردار: ۋاتا ئېگە پى بە مەرامو خۇلدايەكاتان.

زا: بەلى، بى بە جواب.

که: سەردارو من، من ماچو که زیاتەر چه نزیکیهتی رابه‌رایهتی پارتی یاوانانه، به‌لام به رۆشنی ماچووش که به تهمامهتی چه نزیکیهتی ته‌کتیکی رابه‌رایهتی پارتی نه‌یاوانانه.

سەردار: مه‌به‌ست چه ستراتیژی چه‌شه‌ن؟

که: رانمایه‌کانو رابه‌رایهتی په‌که‌که‌ی و ئا رانمای په‌ی سەرجه‌م گهلانی ئاردبێش وەر، به راسیج رانماییه‌ک په‌ی ده‌سه‌وه‌رکه‌رده‌ی رزگاری

سەردار: چه که‌رده‌یینه رابازو جابه‌جاکه‌رده‌یشه‌ن؟

که: سەردارو من، ته‌کتیکه‌ک سات به سات، چه لاو منۆ بری چه‌مه‌رانه‌کریا بی. واتا په‌ی هەر سات و چرکیوه خولقنای یاکې باسیه‌ن. وەر و ئانه‌ی گه‌ره‌که‌من چه‌نه‌ش بیاوونه و شیش بکه‌روه. گه‌ره‌که‌من زیاتەر چه‌نه‌ش بیاوونه.

سەردار: په‌ی ئانه‌ی گه‌ره‌که‌تن خولی ته‌ریج به‌منیۆ؟

که: به‌لې سەردارو من.

سەردار: با چه‌میش وه‌نه بکه‌ری، کریۆ. ئینه په‌ی هه‌فاله‌کانو ته‌ری ده‌ربازداره‌ن. به کولی داوازی گۆره‌ت هه‌ن، ئیراده‌ت گۆره‌ن، گه‌ره‌که‌تن سەرکۆته‌ی گۆره‌ ده‌سه‌به‌ر بکه‌ری، پاسه‌ن؟

که: به‌لې سەردارو من.

سەردار: په‌ی فره‌وکار و کۆششی ئاماده‌نی، پاسه‌ن.

که: به‌لې سەردارو من.

سەردار: په‌ی ژبوای چیتولای و پپوهز بیه‌یت به په‌نه‌وازیه‌کانو ئیسلامی مه‌تاوی پیمان بده‌ی په‌ی رزگاری نه‌ته‌وه‌ی کۆشش بکه‌ری؟

که: به‌لې سەردارو من، پیمان مده‌و.

سەردار: به‌لې، فره‌ماوه تپه‌پ بیه. به‌لې هه‌فال نامت چه‌شه‌ن؟

مو: نامم (مو). ساله‌و 1969 ئامانا پېدا. وانگی سەرته‌تای، میانی و ئیمام خه‌تیبیم دلی شارو ئامه‌دی ته‌مامنان. ساله‌و 1991 لوانی په‌ی زانکۆ ئه‌زه‌ه‌ری. تاکو ئیسه‌یج هەر ئه‌چاگه مه‌وانو.

سەردار: ئیسه بار و ژبوایت چه‌نینه‌ن؟

مو: سەردارو من، وەر ئامیم په‌ی ئېگه‌ی، برواکیم دلی ئیسلامیه‌تی شکینه مه‌نبوه.

سەردار: ئیسلامیه‌تی تا دما راده شکلی، پاسه‌ن؟

مو: به‌لې پاسه‌ن سەردارو من.

سەردار: ئه‌ی ئیسه چه‌گه چه‌نینه‌ن؟

مو: چه‌گه ساپی رۆشنای هۆرسه‌نگنای و شیکاریه‌کانیتان، سه‌ری گردیچ‌شاوه به ئه‌شناسنامه‌و وېم یاوانی. به تهمامه‌تیج نه‌بۆن، یاوانی به عاسپوه زانابیه‌ی کۆمینالی، مروفایه‌تی و چه‌زکه‌رده‌ی نیشتمانی. پا بروی یاوانی که ویر و باوه‌ریه‌کې. برایه‌تی نه‌زاده‌کانی کۆسپ و ته‌گه‌ری نیه‌نی وهرده‌مو ژبوای ئازادینه. چه پیروزی کۆششی میزوپوتامیای ئازادی یاوانه‌نه. چا رانه ئاماده‌نان په‌ی جابه‌جاکه‌رده‌ی هەر ئه‌ری سهر و شانام، سەردارو من.

سەردار: پاسه دیاره‌ن ئا هۆرجنې ده‌سنیشانمان که‌ردبې، خالی ئېژنې. به دلنیای ئاین کۆسپ و ته‌گه‌ره نییه‌ن وهرده‌مو رزگاری گهلانینه، په‌کسانی، بۆبیه‌ی، ئازادی. به چه‌په‌وانۆ، به شېوازپوه هه‌ره دلسۆز، پاسواچانه و شکلی هه‌ره پاس ئانبه‌شه گه‌ره‌کې. ئاین چه میزوپوتامیا ئه‌هو مافی، په‌کسانی، ئازادی و تاریخی دهرینه‌ن. ئه‌چا دیاگو وېتان به شېوازپوه پیروز به‌خشای و چه‌نی ئا رۆحه بالایه، رۆشنای گۆره‌ش گه‌ره‌که‌ن و په‌ی ئارده‌ی سه‌رو رای راسی ئا ناکۆکیا شمه تا ئیسه رووبه‌رووشان ببیندی، په‌ی شمه ئه‌چی باره‌نه را وهرده‌مو وه‌لکۆته‌ی گۆره‌ی و

وهرچهي مه كهرقوه. وهر وئنه يچ ئا سهره تاييه چېگه دهستان په نه كهردهن، پاسه كهرقون چټولاي ژيوای فره جياوازتهر وگهلې به سهركوته يې تېپه ي بون، پاسهن؟

مو: به لې سهردارو من، جه ويهردهنه دژمن وېش وستېې دلې وير و مهژگيما، پيمان مډو پا ته كتيكا كه چېگه فېرسان بيهنا، هيچ كاني هورنه خه له تيه و سهردارو من.

سهردار: به ته كيد. ئانه فره ئېزان. وانا گهر ئاين، ئيسلام و ئايدولوزي پا رابازه راسه يه دلې ناخوژيوايه جابه جا بكه ردې، هم گهر صاحبو بانگدايې گوره ي بېدې و خولدايې و رهنجې فره پېشكهش بكه ردې، به ته كيد ژيوای په ي شمه قوميايې گوره و ههر روي مه بون به كوششي گوره. كوشش په ي وهلكوته يتانهن، ئيت مه بوقا و رابازو كوششي فېرې بېدې و دهسه بهرش بكه ردې. مه شوم را و رابازو پارتيمان دهسه بهر بكه ردې و فېرش بېدې.

مه شوم راباز و شېوازو پاگه نا فېرې بېدې. ئينه يو جه خاسته رين كار و كوششه كان كه ئيسلام به سه دان سالېن راوش مه به رقون و پارېوېش مه كهرقون. گهر تاكو ئيسه ئانيمان به شكل و شېوازتوه راس ته نجام بډيې، ئارق وه لې عهرېب، عه جه م و توركه كاوه مه بېنې. وهر و ئانه ي ئيسلاميه ته كه مان به شېوتوه راس وهر نه گېرتهن و رېفتمان په نه نه كهرډهن، دلې باري ههره بېه يرينه مه نيمې. ئا باره يه چېگه سهر راس مه كهرې.

مو: به لام دلې كه سايه تي وبمه نه ديډم كه ئينه بهش نمه كهرقون. ئيانا چا بروينه گهر شانسيتوه تهرم په نه به خشيقون، خاسته ر ئا باره يه هورمه سه نكنوون و شيش مه كهره.

سهردار: شانسې دوه ي چه نين؟

مو: شانسو مه نه يوډم دلې خولي ته رېنه.

سهردار: تويچ داواو شانسې ته ري مه كهرين؟

مو: به لې سهردارو من.

سهردار: (كه) يچ داواو شانسې ته ريش كهرډه ي، سهرش مه فكريه يمېنه. وانا گهره كتنه دلېشه نه قال بيو؟

مو: به لې سهردارو من.

سهردار: مه بون. كريون شانسې بډريون به يو يام دوې هه فال، به پاو ئانه ي كه چه ني هه فالاني ته ري دلې ياځي ستراتيچيېنه مه بان، كريو سهر و شانسې پي نوه ي بفكريه يمېنه، به لام ئيسه ئاماډېنې په ي ده سپه نه كهرډه ي سهره تايې پته و و سلامه تي قه سه ي بريارداري بوهردين؟

مو: ئاماډه نا سهردارو من.

سهردار: به لې، فه رماوه بنېشه ره. به لې هه فال نامې تو چېشه ن؟

ئا. ئي: نامېم (ئا، ئي)، ساله و 1971 جه ده رسيم ئامانا پېډا.

سهردار: كوگه و ده رسيمي؟

ئا. ئي: په رته ك.

سهردار: چكو؟ جه نه ريتو سونه كا پاسهن؟

ئا. ئي: نا سهردارو من.

سهردار: چه ني چېوي چامنه بون؟

ئا. ئي: منيچ نه زانو.

سهردار: ئاډي هيچ چېوي چامنه نه فكريانه، چه ني پي تو ويرې چيمنه ته كهرد؟

ئا، ئى: بە پاو ھېز و تەوانا و ېم.

سەردار: چەنى فەكر يانە، كې بە تۆش وات؟ چانېشانە كۆتەبۇ چەرو كارىگەر شىاوه.

ئا، ئى: دماو تەمامناى وانگى ميانى.

سەردار: چكۆ؟

ئا، ئى: جە دەرسىم.

سەردار: جە ميانو شارى يام جە ناچەو پەرتەكى؟

ئا، ئى: وەرۇ چن تاوانى داڭگايىم ې.

سەردار: ج تاوانى؟

ئا، ئى: بەھۇ ېبۇەنىيىم چەنى مامۇساي.

سەردار: جەنگكەر ېنى؟

ئا، ئى: تۆزى.

سەردار: جياواز؟

ئا، ئى: وەرۇ ئا ھۆكارەيە دې وانگۇ ئىمام خەتتى دەسم پەنە كەرد. وانايىم جە ئىمام خەتتىب تەمامنا. وەرۇ ئانەى نەتاوام زانكۆى تەمامنو، سالھو 1991 لوانى پەى ئەزھەرى.

سەردار: كې ئا ھەفالىھە مشناسۆن، مشىق چەنى دەسش بە واناي ئايىنى كەرڈەبۇ؟

خا: سەردارو من، من ئا ھەفالىھە جە ئىمام خەتتى شارو ئامەدى مەشناسو. ئا كاتە ېپسە عەلەويى سەرەمرە تەنيا ې.

سەردار: بە راسىچ دې بارتۆھ زۆر و زامەتتە تېپەرۇ وانگۇ ئىمام خەتتىبىيەن؟ وەرۇ ئانەى ئا بارە، بارتۆھ جياواز و ھورواسيان، ھۆكارو ئا كارەيە چەش ې؟

خا: سەرجم خانەواڭەكەشان ئايىنشان فارا سەردارو من.

سەردار: بە راسىچ ئايىنشان فاران؟

خا: بەلې سەردارو من، ئايىنشان فاران.

سەردار: ج كاتى؟

خا: نزىكەو پەنجا سالى مەبۇ، سەردارو من.

سەردار: ېچۆرەنە ھەفالى؟

ئا، ئى: بەلې سەردارو من.

سەردار: وېت بفاړە، گرفت نمەبۇ. عەلەويەتى و سونە، ئىسە ھەردوېشان يەكانگىر مەكەرى و مەبۇن بە ئايىنى تازە، پاسەن؟

ئا، ئى: پەى من ھىچ جياوازيىش نىيەن.

سەردار: ئايىنى تازە. ئايىنو پەكەكەى. بە واتاي تەر (سەنتەر)ى ھەرقەتتە ئايىنىە كانى. تۆيچ ئىنەى ېپسە پاھۆرگەرتە ې مەويى؟

ئا، ئى: بەلې سەردارو من.

سەردار: ئىسە ئارام و ئاسوۋەنى؟

ئا.ئى: گەرەكتەن كار و كۆشىنى فرە ئەنجام بۇەى؟

ئا.ئى: بەلې گەرەكمەن سەردارو من.

سەردار: گەر ساھىبو كەسايەتتۈو گورجوگۇلى و كاردايۇت مەبۇن، مەشۇم ھەرمانە بكەرى.

ئا.ئى: بەلې پاسەن سەردارو من.

سەردار: بېجگە ئىنەى چەنى ھەس بە وېت كەرى؟ ئىسلام راسىە كا ماچۇ، واچەش!

ئا.ئى: تاكو ئۆپەر خاسەنان سەردارو من.

سەردار: خاسەنى، كار و كۆشىنى مەكەرى؟

ئا.ئى: سەرەمرە مەبۇن جە حۇلدايە كامەنە سەردارو من.

سەردار: وىر و بروات سەبارەت بە سەركۆتەيت چەننەن؟

ئا.ئى: ھىوا و ئومېد و پروام ھەنە سەردارو من.

سەردار: مەتاوى قەسەمى بېرىدارى بوەرى؟

ئا.ئى: بەلې مەتاوو قەسەم بوەرو سەردارو من.

سەردار: خاسا، بىنىشەرە. فەرماو ھەفال، نامې تۇ چېشەن؟

سا: نامېم (سا). سالەو 1974 ئامانا پېدا. ماو ە دوانزە سالە جە دىمەشق وانام. سالەو 1991 لوانى پەى مىسرى. چاگەيچۇ ئامانى پەى ئەكادىمىيەى. چى ئەكادىمىيەنە راسى وېمىم وىنا و فېرو ھەقىقەتو ئىسلامى بىيانى و ياوانبىشەنە.

سەردار: بەراسى جە ھەقىقەتو ئىسلامى ياواينە؟

سا: بەلې سەردارو من.

سەردار: دىد كە ئىسلامىيەت و كۆشىنى چەنى پېوەرە لكەدرىتېنى؟ جە بىنەرەتەنە شۇنەو ئا ھەقىقەتەيرە گېلېندې؟ چىولای مەتاوى بەھېز راپىمايى بكەرى و مەتاوى ئىسلامىيەتى دېلې چوارچېو ە مەسلەھەتەكانو گەلېنە راو ەبەرى؟

سا: بەلې سەردارو من.

سەردار: بروات بە وېت ھەنە؟ بەھېز بىەنى؟ جىاوازى مىانو سەرەتاو ئامائت پەى ئەكادىمىيەى و ئىسەينە ھەن؟

سا: سەردارو من، ماو ە مانگېن ئەچا ئەكادىمىيەنە مەنەناو ە. بە تەمامەتى تەقەيۇرم وېمەنە وەشەنە كەردەن و وېم ھۆرنەچەرخان.

سەردار: بەلام راباز و بناغەكەش فېرىيەى. سەرەداو كېت گېرەنە. مەتاوى تاكۇتايى بلى؟

سا: بەلې سەردارو من.

سەردار: جىا چىنەيە گەرەكتەن چېوى بواچى؟

سا: پا ھېزەيە جە رابەرەيەتېم وەرگېرەنە، سەرەمرە مەبۇن جە راپىمايەكەم.

سەردار: ماچى بە ھېزو رابەرەيەتى و پەكەكەى قسې و كەردار و ژىوايت راو گەلو كوردى و ئىسلامى راسەقېنەينە مەبۇن، پاسەن؟

سا: بەلې سەردارو من.

سەردار: خاسا، بېشەرە. فەرماو ھەفالى، نامى تو چېشەنە؟

شۇ: نامىم (شۇ)، سالىو 1971 ئامانا پېدا. وانگى سەرەتايىم جە شارو ئامەدى دەسپەنە كەردەن. وانگى ئىمام خەتتېم ھەر چاگە تەمامنان. سالىو 1991 پەى وانى زانكۆى لوانى پەى ئەزھەرى. سالىو 1995 جە راو (ئاب) يۇ ئاشنايىم چەنى زلېوۋى ئىسلامى پېدا كەرد. ئەچا چوارچېوۋنە بەشدارى پارتو پەكەكەى بىيانى و ئىسە ئىنانا چېگە. ئا پارتى و سەرۆك ئابۇ مەزگەنە پى، ئىسە تەقەيۇرى فرەم پۆۋە ديارەن. ئا پەكەكە و رابەرەيەتەش كە بە شېۋازى تىۋرىك مەزانېناش، جىاۋازىتوۋە فرەش چەنى پارتى و رابەرەيتى ئىسەى ئەچېگە ھەن.

سەردار: تايبەتمەنى ھەرە ۋەرچەم چېشەن؟

شۇ: تايبەتمەنى ھەرە ۋەرچەم، فارىق زانيارى تىۋرىكەنەن پەى ھەفالى، ھەم بە سەرنجى گۆرپوۋە ئازناريا نىشانە مئان. ئىنە بە شېۋازىتوۋە دەگەن جە رابەرەك تەرىنە مەۋىنمەن.

سەردار: جىاۋاز؟

شۇ: مەتاۋ ۋاچون سەبارەت بە ئىسلامى سىياسى چېگە فېرىيا.

سەردار: ئىسلامىيەتى سىياسى و شۇرپىگېلى. جىاۋاز؟

شۇ: ئېمە ۋەلتەر ساحېو چەمكى چەپەۋانەى بېنىم.

سەدار: ئانى پۇرپۇ؟

شۇ: پەى پۇرنايشان حۇلى مئەيمەن.

سەردار: پېسە ماچان تازەبىيۋ ۋەرفراۋانەن. سەرەتاي تازە پەى زىۋاى پېكتاما. بەتايىبەتتېچ فېرىيەى كە زانيارىگەلئوۋە وشك بە چ شېۋازى بىنايە چېرو فەرمانو گەلانى و مروفايەتوۋە. ئەچا بابەتەنە پېسە ئاگزارىندې كە رابەرەيتى راى ھەرە كارىگەرەى ھۆرچەرخنەرەى تىۋرىن پەى كەردەن. كەم تا فرە نىشانەمادا كە ئى گردو دوگمايەۋ ۋەركۆتو ميانى بە تايىبەتتېچ ۋىرى ئايىنى بە چ شېۋازىتوۋە بە ھەقىقەتوگەلانىۋە ۋابەسە مەكرىۋن. بەتايىبەتتېچ ۋەراۋەر بە چەۋاشە كەردەى و لارەبەردەى ئايىنى دلې توركيانە، راسى ئايىنىما ئاشكرا كەرد. پاسە بزانو ئىنەيچ جۇش و خرۇشتان پەنە مەبەخشۇن.

شۇ: بەلى پاسەن سەردارو من، جۇش و خرۇش مەبەخشۇن.

سەردار: مەرەجىۋم زىۋاى چىۋىلاى فرە جىاۋاز مەۋن. ديارەن گەرەكتانەن فرە سەركۆتى بىدې.

شۇ: بە سوۋرىيەى سەرش، پاسەن سەردارو من.

سەردار: شەمەيچ پەى چىۋىلاى، مەتاۋدې پىمانو سەرەمرەى راپىماى تاكو سەركۆتەى بۇدەيدې.

شۇ: بە ياردى و ھامكارى شەمە، ئىنەيە ئەنجام مئەيمەن سەردارو ئېمە.

سەردار: خاسا، نامى شەمە چېشەن ھەفالى؟

ئا: نازنامم (ئا). سالىو 1971 جە (ئان) ئامانا پېدا. وانى سەرەتايى، ميانى و ئامادەيىم ھەر ئەچا شارەنە جە ئىمام خەتتې تەمامنان. دماثرە دلې وانگى ئەستەنبولى درېزەم بە وانى دا.

سەردار: دلې كام وانگىنە؟

ئا: دلې وانگى مەحمۇد ئەفەلەرى. دماثرە پەى درېزەداى بە وانى روۋو مىسر كۆتەنپرا.

سەردار: چن سالىن؟

ئا: چۋار سالى.

سەردار: خاسا، واتاۋ ئا ئەكادىمىيە پەى شەمە چېشەن؟

ئا: دې قوناغەو وانايمەنە، دې وىر و كۆمەلە جياوازەنە مانباي. ھەر پېسە شىمەيچ ئامازەتان پەنە كەرد، دې توركيانە پېكتامتوھ ئىسلامى دۆگما پېشكەشمان كىرايې، بەلەم دې ئەزھەرىنە ئاشناو جەھان شمولى بىياي و ياوانبەنە كە ئى سىستەمە ئىسلامى نىيەن. ھەلەت بە پاو وانايۇ و تەوانا وەرگېرتەيمان، ئىنېمان وەرگېرتېي. وەرۇ ئانەي كە ھەرچەن زانستە ئىسلامىيە كې جە لاو ئېمۇ بان، بەلەم ھەلەي ئا ئىوايە نارەسەنە كە كۆمارو توركيای پەنەدېتې، تېپەرمان نە كەردەن. پېسە كەسايەت كەركەمەن ئىنەي بواچوون. مەلەمتو بەشدارى كەردەيم دې پارتىنە و ھەرە دمايىن مەرامو ئاماي پەي دې ئا ئەكادىمىيە، بە ھامكارى و ياردى رابەرايەت و چىرو ساي ھەقلاانو ئامادەي تېپەرناي دماكۆتەي كەسايەتەمانەن. ئىنانا چا بروتىنە كە ئانېمە گوزەرنېي. پا ھېزەيە كە رابەرايەت پەنە بەخشانا ، پەي راپىماي بە بىرارى ئامادەنان.

سەردار: ئەكادىمىيا جوابدەرو گېلای و حۆلدايە بىناغەيەكانىت پى؟

ئا: سەردارو من، ئېمە وەلتەرىچ جە ھۆرسەنگىناي و شىكەردەيۆكانو وېمانە چا بروتىنە بېنې كە ئىسلام رابەرتوھ سىياسىن، بەلەم دې ئىواي ئىسەيمانە، دې بارو ئىسەينە نەزانو شۆنەو كام چەنە گېلایرە بلۆن و روھو قوولاي كام رۆتيرە بگېلون.

سەردار: ئىسە دې ھېلە عامەكانە بىناغەو سەبىر و ئارامىت وەرگېرتەن.

ئا: سەردارو من، بەشدارى كەردەي دې پارتىنە، بىرارىتوھ فرە زامەتە پى، چوونكى ئانەي پەي ئېمە باسكريان و پېشكەشمان كىريان ئايدولوزىاي ئايىنى ئىسلامىن. لاو ئېمەي موسولمانىيۇ نامى فرە ئېرتەنە. چىوې پى تەحرە دې پارتىنە بىيەيش نىيەن، دې شىكەردەيۆكانو رابەرايەتەنە ياوايىمەنە كە ئى مەسەلې ئىنا دې كاكەو پارتىنە.

سەردار: ئانەو ئېمە ھۆرسەنگىنايىتوھ بە بانگەوازەن پەي ئىسلامى. رابازى فرە شۆرشگېلنەنەن. چەمكىتوھ زىاتەر ئېزاي بە گۆھەرۇ ئىسلامى مئۇن. چېگەنە ئانە فرە پەنەوازەن. وانا ئانە شېوازىتوھ ئىوايەن پېشكەش بە شىمەي ساحب حۆلې ماناڭارى كىريان كە تاكو ئىسە ئىوايىش بە زاي و ناھەق لواي، چوونكى ئانە ئىواي نىيەن. گەر شىمە ئا گېلای و شۆنەرلوايەتان سەرۇ بىنەماو شۆرشگېلنى و قەرارتوھ سىياسى يەكانگېر و يۆگېرتە ئەنجام بىدەيدى. ئىنانا چا بروتىنە كە پەرەساناي گۆرە دەسماردې و تەنەنەت مەتاودې رابەرايەتېچ بىكەردى. ئەچا بابەتەنە تاكو دمايى متمانې و برواتان بە وېتان بىۆن. ئەچا وبارەنە وېتان خاس پەرەردەو بە دىسپلېن كەردەن، بەلەم لايەنە ناتەمامە كەش نىزىكاي شۆرشگېلنى سىياسى پى. نىزىكاي تەكتىكى پى. بىنەماكانو ئانېشاچىتا چېگە دې پەكەكەنە دىدې. مەشۇم قوولش بىكەردەو، ئىسلام زىاتەر رۆشن مەكەرۇوھ. بەلې ئىتر تۆرى ئىسلامى مەوزانە ويارو كەردەيىوھو مەكەراش بە رابازى رىگارى شۆرشگېلنى. ھەم مەشۇم شېوازو پاگەنەكەيش دەسەبەر بىكەردىن.

دې توركيانە گەلې كەسې ئىسلامىي ھەنې، مزانىي كە ئاڭىچى چىن سەرۋەنەشېوې و شەلەزىيې. پەي ئاڭىشاچى حۆلې مۇدەيى رۆھ بەركۆتەي و رىگارى ئەچا سەرۋەنەشېويايە پېدا بىكەرمېن و بىناغىوھ وەش بىكەرمېن. گەر پەنەوازىتان پا ھەرمانې بىۆن، ئانەي چېگەنە فېرش بىيەيدى، پا ھازې جە ئېمەتان وەرگېرتەنە، تاكو دما رادە ئامادەش بىكەردى و پېشكەشش بىكەردى. چا رانە كرىق ئامرازەكانو پاگەناو ئايدولوزىچ بەكار باردى. رۆنامە ھەن، تەلەفزىقون و رادوین ھەن، كاتو پەنەوازىنە مەتاودىن ئىسفاڭە چانېشاچى وەرگېردىن. مەشۇم پېكتامو ئا ئىسلامە ساختەيە ماردى پېوهرە و جىيانى ئاڭى رابازى راس و شۆرشگېلنى بىسەپىندى و ئىنەيچ بە بروا و مەلکۆتەي گۆرەي شۆرشگېلنىن. پا رادە تازە كەردەيۆ ئىسلامى و سەرۋەنخون كەردەيۆ ساختە كارىەكانەن، پېشكەش كەردەي ھېزە سەرنىچىكەش كەو ھەقىقەتەكانەن بە گەلەكانى، چى ئەركەنە سەركۆتې بىدې، ئانە چىنەي بەختەوهرې مەبىدې. پاسە بزانو ئىنە جۆش و خرۆشۆھ فرەتا پەنە مەبەخشۆن، پاسە نىيەن؟

ئا: سەردارو من، گەرەكەن ئانەي بواچون؛ دې تارىخو كورۇدەسانىنە تاكو ئىسە شۆرشى ئىنە گۆرە سەرش ھۆرنەڭان. ئېوھەكې وەلې؛ مەللا، شېخ و ئاڭاڭى نەگىنە دې چوارچېوھو پاگەو شۆرشىو، ئاڭى پەي مەسلەھەت تايىبەت تاقەكەسى وېشان ئانەشان ئەنجام داې. وەرۇ ئانەي كوردەسان پەي شۆرشى پى جۆرەيە شايتەتالىش كەردەن، دې تارىخو جەھانىنە ياڭى وېش گېرتەنەش.

سەردار: بەلې، نەك تەنیا پەي ئىسلامى، گەر پەي گەلانو وەرکۆتې ميانىچ برى تەر ئا بىناغەيە وەرەراوان تەر بىكەرمېن، راپىماي سەركۆتە ئەنجام بىدەيمېن، ئانە ھەم رىك مەبۆن چەنې جۆھەرۇ شۆرشەكەيمان، ھەم گەلې چىوې تەرې ھەنې كە مەتاوبىقون بىبەخشييان و ئانەيچ جۆش و خرۆش مارۆنە پېدا.

ئىتر پەي ئىنەيچ مەشۇم دې قالىيەي گۆرەينە بىدې. بە يۆگېرتەي زانستە وەرەراوانەكانو ئىسلامى و ئاراسەي سىياسى _ شۆرشگېلنى ئېمە، سەرەتا جە راسى مىزووپوتامايىنە جابەجاش بىكەردى و روھو قەلەمبازىتوھ گۆرەي لاقورې بىنەيدى. ئىنە بانگچىر و كار و كۆششۆھ گۆرەش پەنەوازەن و مەشۇم سەركۆتې بىدې. تاكو دما رادەيچ دې رابىرە بە بىرارىنە سەرۇ ئا بىنەي ئامادەي قەسەم بوهرى؟

ئا، بەلې سەردارو من.

سەردار: خاسا، فەرماوۋە بىنىشەرە. فەرماوۋە ھەڧال، نامې تۆچىشەن؟

شا: نامېم (شا) جە شارو (تە) ئامانا پېدا. ھەر ئەچاگە وانگى سەرەتايىم تەمامنان. دىماتەر جە راو كورو مەتېمۆ لوانې پەي دىمەشقى. چاگە دې ئەنەستىتۆي ئايىنىنە وانام. ھەر ئەچاگە پېوۋەنىيە كېم چەنى لايەنە ولتاپارېزەكانى پتەو كەرد. عەرەبە كې دىمەشقى جە ويارى ئايىنىنە مافو ژىوۋاي بە كوردى نەڧى.

سەردار: مومكىن نىن ئامافە بە كوردانى بىدان و بېسەنىش. ھەر كەس گەرەكشەن پەي وېش دەسش ملەرە بگېرۆن و كەرۆش مالو وېش. بەلې.

شا: دىمى لوانې پەي مىسرى، چاگەيچ دې ئايىنىنە ھىچ چېوئىم نەڧىۆ تاكو ئا كاتە ئامانى پەي ئېگەي. چېگە دې ئا ئەكادىمىيەنە ئايىنى ھەرەقەتىنەم ئېستۆ.

سەردار: ئايىن و نەتەوۋە. ئايىن و ولتاپارېزى. ئايىن و كۆشاي. ئايىن و ئازاڧى. ئايىن و مروفايەتى. دىڧتان كە گردشان بە چ شېوازى لكە درىڧى پېوۋەنىيەش پۆيۆ ھەن و فرەو لايەنىوۋە رۆشن بېەنۆ.

شا: بەلې پاسەن سەردارو من.

سەردار: بە تەمامەتى متمانى و پروات بە وېت ھەنە؟

شا: بەلې سەردارو من، تەمام متمانىم بە وېم ھەنە.

سەردار: مەشۆم ئەچا ئايىنە ھەرەقەتىنەنە ئەنجامى گۆرە دەسەبەر بگەرى و ياڧى وېت دې كۆششىنە بگېرى. جىاوازتەر، مەتاۋى چەنىمان سەرەمپەي؟

شا: بەلې سەردارو من، مەتاۋو چەنىتان بمانوۋە.

سەردار: مەتاۋى ياڧى دې شۆرپو پەكەكەينە بگېرى؟

شا: بەلې سەردارو من، مەتاۋو.

سەردار: بە بېرەرنى؟

شا: بەلې سەردارو من، بە بېرەرەنان.

سەردار: ئىراڧەي تەمامت ھەن؟

شا: بەلې سەردارو من.

سەردار: ئەچا چوارچېوۋەنە مەتاۋى پېمانو بېرەردارى بڧەي؟

شا: بەلې سەردارو من، مەتاۋو پېمان بڧەو.

سەردار: خاسا، فەرماوۋە بىنىشەرە.

سەردار: بەلې، ئاگروپەچمان پېمانى بە بېرەش دان. چىولاى مەشۆم جە نىمىندە كەردەي ئايىنى ھەرەقەتىنى ئاڧاڧى بېدې و سەرو ئا بىنەمىچە دې كار و كۆششە كاتانە سەركۆتەي مەوازون.

حزىوللا، تەكتىكى تازەي جەنگى تايبەت:

ئەركەكەمەن وەرەوۋەشۆ:

مەشۆم چن بابەتى تەرىچ رۆشن بگىراوۋە. كرىق سەبارەت بە بابەتى نۆعاو نۆع رانماي رۆشن و خاستەر دەسەبەر بگەرمېن. يۆ چانېشاچ گروپىن كە نامې (حزىوللا) بە كارمارۆن و ھەر كە ملۆن روۋى ھەرەقەتىنەو وېش ئاشكەرى مەبۆن و كاككەكەش رۆشنتەر مەبۆۋە. تاقمىڧى بە تەرزى ھەرە نامەردانە كەسە ولتاپارېزەكانىمان پەشتىۆ گروڧلىواران مەكەران، ئىنې فرە ياڧى تەرسېڧى و دىماكۆتېڧى. گوايا بانگو ئانەي مڧان كە بە نامې

خوځای مه گزيان! وهر و ټانه يچ گهره کمانه ن سهر و ته کتيکي تازه ي جهنگي به لمارو ټا ټاقمه يه بکه رې که دلې کورده سانينه چېرو پردو ټايينينه ههرمانه مه که ران. چېگه نه مه شوم ټاماژه به ټهرکه کانو سهر و شانامان بډه يمېن.

گهر چه مي بگېلنمي دلې تاريخيره، کريو به رېوشني ټانه بويينو که وهر اوهر پهره ساناي کوششي نه ته وېي گهلو کوردي سهره مرې چېرو نامې ټيسلامينه هڅه رې کرينه سهرش و روو به روو چيني کومه لکوشيا بيه نو. ههر چنه ټيسلاميه ته جه سهرده مو خزيائيش و به پاو جوهه ره که پيش دژمه نايه تي ټاييه تش چه ني گهلانو دنې نه بيه ين، به لام پيسه مزانمېن جه سهرده مو سه لته نه ته ټه مهويه کا و دماو ټاډيشايچ رږمه کانو پيسه عه باسيه کاني که دلې ټاډيشانه سه لجوقيه کې و عوسمانيه کيچ بيه يشان هه ن، به ته مامي ټيسلامشان جه جوهه ره شورشگېلنیه که و وېش مالانه ره و که رده نشان به ټامرازوه په لاماردای و حوکومراني ټيمپرياليسي.

ټه مهويه کې که سه لته نه ټيوه دهره به گايه تي ره هاني، ميانو به کارژارده ي ټيسلاميوه گهره کشان بيه ين گه له کا ده سه مو بکه ران، ده سه لاتو وېشان ملو که لتور و پهره ټه ساي نه ته ويره بيه ينان، ټينه يچ ټاکو عاسو ټاسميه له که رده ي (ټاونايو) ټا ميلله تا لوان. سهره راو ټانه ي حه زه رتو محه مه ځي سه لامم خوځايش سه ريو فهرماوانش که هيچ جياوازي ميانو عهره ب و گهلانو ته ري نه نيي ن، به لام ټه مهويه کې به رېوشني و به ټاشکرا جياوازي مارانه و عهره به کا بالا و ده سه لاتدار مه که ران. بېچکه چانه ي جه سهرده مو سه لته نه ته که يشانه چوارچېوي ديار ي ده سه لاتي به عهره به کاني مډان، برې جاريچ وېشان شکودار و بالا مه که ران. مامه له و به رده (کويله) ي چه ني گهلانو ته ري غه يره عهره ي مه که ران و پله کانه ي دوه مه و يره مه نه منياشاره. ټا باره دلې سهرجه م رږمه کانو دما ته رېچه نه هه ر ي، ي ته رزه گهره کشانه ن ټيسلاميه تي پيسه رووېوشي و ده ماحې به ي زاق که رده ي نايه کساني ميانو نه ته ويره کانه و دما ته ر چا راوه به ي زيا ته ر ډاگري که رده يشان. دما ته ر به شېوي رېوشن و ټاشکه راته ر مه وي نمېن که ټيسلاميه ته دلې ده سا ده سه لاتو عهره به کانه پيسه ټامراز ي شوفي ني به کارژامان و ټا دؤريه مه وي نو ن. چېرو نامي ټيسلاميه تينه هه ر که س لاساي ده سه لاتو عهره به کاني مه که راوه، گهره کشانه ن به به کارژارده ي ټيسلاميه تي ملکه چي و خزمه تکار ي به ي ده سه لاتي عهره ي بچه سپنان، راسي و ره واي پا ده سه لاته يه بيه خشان. دلې ټا چوارچېويه نه هه ر که س به ټاييه تيچ هېزه فيودالنه ي چه دؤرو به رو ټا ده سه لاته يه نه مه گنانه دلې قينه به ريه کپوه. جه ويارو هؤرگري ته ي نامي عهره بيه و گهره ټاکو مه ياوو چه نينبيه و گېلنايو بنه چه که يشان به ي سهر و بنه چه و پېخامتاوهر ي سه لامو خوځايش سه ريو، مه گنانه دلې قينه به ريه کپوه. پي ته شکه مه سه له حه ته کانو فيودالي و به کرېگري ته ي ټاکو راډيوه فره ده ماحې ټايدولوزي مه که رونه. هه لېته پي جوړه گه له کيچ دلې پهره ټه ساي ميلليشانه به ټه نازو روو به روو بيه يو فشار و سه رکو تکه رده ي، تووشو ټاسميسايسيونيچ مه باوه.

کاتي تورکه کي وهر لهره فتی ټيسلاميه تي مه گېرانه ده س، ټا رۆته خراب و نه رېنييه خبراته ر مه يو ن. دما ته ر سه لجوقيه کې ده سه لاتشان ده س گېرت، ميانو ټا شېوازه و پهلشاني ټيسلامي که جه عه باسيه کاوه وهر شانگري ته ي رووه دلې ټه نادقولي وهر لکوت. فشار و ټاسميسايسيونو سهر و گهلاني خېراي زيا ته رش به وېشو وينا.

پيسه ټاگډارېنې که ژماري فرې جه گهلانو ټه نادقولي يام جه راو شمشرېو يام جه راو ټاسميسايسيونيوه تووشې ته قه يوري ټامي و ټا باره ټاکو رۆ ټارقيمان سهره مرېن. ټاکو ټيسه يچ دما مه نه و گهلاني جه به تورک که رده ي و به ټيسلام که رده ي رږگارشان نه بيه ين. ته نانه ت دلې جه نگ و پوره مالايه کا رۆ ټارقيمانه جه بؤسنا، که به زور به موسولمان که رده ي مه لامه ته ن به ي خزياي جه ننگه کا.

ټيسلاميه ته چېرو ده سا ټيمپراتوريه تي ټېرانينه، چېرو جيلوه و خشلټوه جياوازه ته ري مه زه بيه نه عينو دؤريش گېلنان. وېش جه وېشه نه مه زه بو شېعه ي هؤرگريو هېله و نه ته و پهره سي ټېرانين. مه زه بو شېعه ي به ره هه مټوه کارډايو ټيسلاميه تين وهر اوهر به شوفي ني زي عهره ي ټه مه وي و عه باسيه کاني و زيا ته ر و بياگه يي بيه ين ته نانه ت به عاسو ميللي بيه ي ياون. زيا ته ر شېعه گه ري، ټاکو راډيوه يچ عه له ويه تي ټارويچ هه لاي ټاکو عاسي دلې کورډانه هه ن. ټېرانيه کې ټاکو راډيوه پي جوړه رۆخسارو وېشان فاران، ټاکو عاسيويه يچ دلي ميانو ټا موسولمانيه ته ي راش وهرده مو ميللي بيه ي که رډېنو، حؤلېش دني کومه لگا که يش و پهره سانايه ميلليه که و وېش بپارېزنون. هه رچي گهلانو ته رو موسولمانيه چنه ي گهره کشان بيه ين جه ميانو شېوه ده سه لاتداري ټيسلامي، واتا جه راو سونيگه رايويه پهلشاني بکه ران.

کورده کيچ ميانو هه ر دوه مه زه ي (شېعه و سونه) ي نه مه نېي. کورده کي دلې مه زه ي ټيسلامينه وېشان ميللي نه که رده ن. سونيگه رايي تورکه کا، دلې چوارچېوتوه ديارينه خزمه تو تورکيه يش که رده ن. به ټاييه تي تورکه کې به هق پهره ساناي دووري شان جه عهره به کاني و روو به روو بيه يوشان چه ني جه هانو مه سيحيه تي. لاو ټاډيشاوه ټيسلاميه ي به واتاو تورکيه ي ټامان. ټيسلاميه تو ده سو تورکه کاني کاريگه ريويه دياريه کهرش سهر و پهره ټه ساي ميللي تورکي بيه ين.

مسؤگه ر مه شوم ټيسلاميه تو تورکه کاني پيسه ټايينټوه ته ماشه نه کريو. مه شوم پيسه ټايدولوزيويه ميللي وېرش چه نه بکريوه. واتاو سه نتي زي تورک _ ټيسلاميچ پي ته شکه نه.

ټيسلاميه ته جه لاو تورکه کاوه به رده ي وهر و پهره ساناي نه ته و بيه ي تورکين ټاکو رۆ ټارقيمان.

گەر ئىسلامىيەت نەبىي، مەھال بې تورىكە كې دېلې وەرگۈتۈ مېانىنە پەرەسانايى نەتەۋەيى بە ۋېشاۋە بونىان. دەسلەت و داگېركارى توركى تەنيا جە راۋ ئىسلامىيە تاۋاناش پەلې بشانقۇن، سەرۈ پەيا ۋېشۇ بمانقۇۋە، پەي ئىنەيچ يې بە شمشېرو ئىسلامى، چېرو نامې ياوناي و ۋەرفراۋان كەردەي ئىسلامىنە گەرەكشان بېيەن جۈاڭ ئايدولۇزى بڈاۋە. ئەچا چۈرچۈۋەنە ماچمېن ئىسلامىيەي تورىكە كانى دېلې جۆھەرۈ ۋېشەنە ھېچ بېۋەنېش بە ئىسلامىيە نېيەن، جۆھەرەنە شېۋىۋە ۋەلەبىيەۋو پەلشاناى مىللىن. مەشۇم ئانەي بەخاسى بونېمېن. چۈۈنكى رۇ ئارۋىچمانە جە تورىكا ھەلەي ئىسلامگەرەي سەرەمېرەن. گەر چەي بە بىنەما تارىخىيە كارە بىخىشكىمى، ئانە مەتاۋمېن بېسە شىكلىۋە شۇفېنېزى ھۇرش بىسەنگىمېن و شەرەش بىكەرەمېن.

نېنا چا بروئەنە كە تورىكە كې چېۋىشكان دېلې جۆھەرۈ شۇرشىگەرى ئىسلامىنە ۋەرگېرتەقۇ، تورىكە كې سەرچەم زانبارىيە ئىسلامىيە كې ۋە ھەم عەرەبى فېرې مەبان! بەلەم ھېچكامىچىشان جە عەرەبى نەمەياۋانە.

ئىسلامگەرەي تورىكە كا تاكو دما رادە رەۋانېيەي و دەماخدارەن، بەلەم سەرەراۋ ئانەيچ پەنەۋازىي سەرسوۋنەر مارۋنەۋەر، ئاڭىچ بەئىئاردەي بالادەسى مىللى تورىكىن دېلې ئەنادۇلى ياڭى موزائىكى گەلان و بەلقانەكانە. ميانو ئا دەماخە ئايدولۇزىيە كرىان بە ئامرازىۋە دەسلەت و بالادەسى، بە نامې خۇدايۇ ۋېشان بېسە ساحبو بەلقانەكانى، ئەنادۇل، قەفقاسيا و گېرە ۋېشان بە ساحبو وەرگۈتۈ ميانىچ نىشانەدان.

بەلې عوسمانىيەت و سەلجۇقىيەت چامەنەن، سەيەۋ خۇدايىي سەرۈ زەمىنىۋ و تەنانەت ۋەرۈ ئانەي ۋېشان بېسە كىيانايۋ خۇداي پەنەئەشەناسە كەردەن، ئېتر ساحبو زەمىن و خاكىي و ۋەرپەرسى گرد چېۋىي. ئىنەيچ ئا مانى مەبەخشۇن؛ سەرچەم بەگ و سەردارە تورىكە كې بە نامې خۇدايۇ ساحبى ئا زەمىنەي. مەشۇم ئا خاك و زەمىنا جە گۈرەكانى ۋەرگېرىان و بە موسولمانەكانى بڈرىان؛ واتا ئا خاكې ئەچا گەلە ۋېجاييا بىسەنيان كە بە ھەزاران سالېن چېگە نىشەتەجايىي و بە سەردار و بەگە پەلاماردەرە تورىكەكانى بڈرىان. ئىسە مەزانمېن كە ئانە عەينو كاتىنە قۇمىۋە چىنايەتېن. مەشۇم بە عالى ھۇش پى خالى بىدەيمېن. كانى سەردار و بەگە تورىكە كې دۈەچارو جىبابىيە چىنايەت مەيان، چىنە چەردەس و داماكەكا ۋېشان ناچارې رەماي پەي كەشەكانى مەكەرەن. بەلې چېگەنە جۆھەرۈ ئىسلامى و تاكو رادىچ دەلەلەت عەلەۋىيەت ماناڭار مەبۇن. شىكۈ زەرەريەخى ئىسلامىيەت دەسو ئاڭىشانە مانايى پى نۆعەيە دەسمارق. ئا شېۋە دەسلەتگەرەيەۋ ئايدولۇزى بە تەمامەت شېۋىۋە ھۆتەرە كەردەيەن. شېۋىۋە ئىمپىريالىستىن و ۋى لاشەۋگەلەكانە مەچۈرئۇن. ھەلەتە گەلو كوردىچ بەشو ۋېش چىنەي ۋەرەمەگېرۇن.

چېگەنە ئىنەي مەۋىنۇن؛ ھەم ئامرازىۋە پەلاماردەي ئىمپىريالىزمىنە، ھەم دېلې جىبابىيە چىنايەتېنە ئامرازىۋە پەلامارې ياڭى باسەن. مەزەبى ئىسلامى زال و دەسلەتگەرە يام رېمە سىياسەكەش كاككە و چەننىيەت پى نۆعەيشە ھەن. جە قۇناغەكانو پەرەئەسايىشۇ تاكو رۇ ئارۋىمان مەشۇم ھېچ كانى ئا سىفەتە بىنەرتەش جە ۋىر نەشۇن. شېۋەي رەسى ئىسلامىيەت جە سەركۈت كەردەي جىبابىيە قۇمەلەيەتېنە تې و تېزىۋە فرە بەكار مارۋن. كەستىۋە بېسە (موراد پاشاى بىرھۆركەن) چل ھەزار عەلەۋىي مەۋزۇنە دېلې بىرەكاۋە و بېئەمار كۇمەلكوشى ھامشېۋە ئىنەي رۈش نەڭنە! ھەم لايەت پى نۆعەيشە ھەن كە بە مەرامو ئىمپىريالىزى بەكارمارىۋن. چېرو نامې جىھادى، چېرو نامې گۇياي دزو كافرانى تاكو دېلپاسەۋ ئۇرۋايى بېسە چەكتىۋە پەلاماردەي بەكارئاما. ئانە فرە رۇشن و ئاشكەرەن.

ۋاتا ئايىن دېلې دەسانو تورىكەكانە بە تەمامەت نەتەۋەپەرەسېن. بە تەمامەت شۇفېنېزىيەن. ھەم بېسە ئامرازىۋە ئايدولۇزى ئىمپىريالىستى دۇر مەۋىنۇن. ئەچى دياگاۋە؛ مەشۇم سۇسىيال شۇفېنېزىم تەنيا بېسە خەسلەتتۈۋە گروپە بە بىنەچە كۇمۇنىست يام سۇسىيالىستەكانو تورىكاي وېرش چەنە نەكرىۋە. جە حالەت چامەنەنەك تەنيا دېلې باعزى رۇت و تەرىقەتگەرەي بە بىنەچە ئىسلامگەرەۋ رۇ ئارۋىمان، بەلكوم مەشۇم خەسلەت پەلاماردەرانەۋ سۇسىيال شۇفېنېزى سەرچەم قەلەمبازە مەزەبىيەكانو تارىخى بونېمېن.

باسو كاككە و خەسلەت مىللى مەزەبى شىيەي ئېرانيەن كەرد. كەلتوۋرى بەھىزو فارسى و باۋە سىياسەكەش جىيانى ئانەي بە تەمامەت ئىسلامى بىكەرۇن بە دۇمەنو ۋېش، بە تايىبەت لايگېرىي ھەزرتەۋ عەلىش پەسىنا كە لايگېرىي مەزلۇمەكانەن، پا چەكەيە جۈابو شېۋەۋ ئايدولۇزى دەسلەتتەش داۋە: واتا پا چەكەيە جۈابو شېۋەۋ دەسلەتتەرىيەت ئەمەۋى، عەباسى و تەنانەت عوسمانى و ھامشېۋەكانىشانداۋە. ئىسەيچ ئا چەكە بە تەرزى كارىگەر بەكار مارىۋن، بەلەم بېسە مەۋىنمېن ئىنەيچ ۋەرۋەر بەگەلانو تەرى كرىان بە ئامرازىۋە شۇفېنېستى و بەين بەين گرجوگۇلانە ئا دۇرەيە مەۋىنۇن. بەتايىبەتتە چىنايەتتەشۇ ھامشېۋە ئىنا ۋەرەنە. لاو تورىكەكايچۇ ئانە فرە ۋەرچەسە و كۇنكەرتىيەن، بەلەم كانى كوردې مەبان بە بابەتو ئىسلام نەياۋان بە مەزەبى مىللى، بەلەم ئا بارە جە لاوگەلانو تەرى بە تەرزىۋە جىاۋازتەر ۋەلكۇتەن. پەي نمونەي مەزەبى پروتستانتى سەردەمو پەرەئەساي مىللى جە ئۇرۋوپا ھاز و تىنۋە فرەش بە نەتەۋەبېيە بىخىشان. بەتايىبەت تەجرەبەۋ (لوتېر) جە ئەلمانىا سەرنجىكەشەن. بە گۇتەر نېيەن كە چىنېن كېسې بېيى بە وانگا و پەرەئەساي مىللى. ھەم نەتەۋەگەرەي بەلقانەكانىچ بىنەرتەنە دېلې كېسايۇ سەرچەمەش گېرتەن. دېلې ئېرانيچەنە پەرەئەساي ھامشېۋە ئىنا ۋەرەنە. لاو تورىكەكايچۇ ئانە فرە ۋەرچەسە و كۇنكەرتىيەن، بەلەم كانى كوردې مەبان بە بابەتو باسكەردەي، مەۋىنمېن كە مەزەبىۋە كورد ئىسلام پەرەش نەسانان تاكو بىگۇ خەمەتو ۋەلكۇتەي مىللى ۋېش. ھەم مەشۇم ئىشارەت پانەيچ بىكەرەمېن كە ئىسلامىيەت لاو عەرەبەكاۋە دېلې ۋېشەنە عەرەبىيەتەن (عروبنە). يۇ جە بىنەما ھەرە بەھىزەكانو نەتەۋەپەرەسى عەرەبى و بىناغە تارىخىيەكەيش ئىسلامىيەتەن. بەلەم كوردەي ئەچا مەسلەنە بارو ھەرە بېشانسىشان ۋەرگۈتەن. جە راۋ ئايدولۇزى ئىسلامىيە يام چېرو

كارىگەرى ئىسلامىيەنە سەرخېلە دەربەگە كې پەي فيودالىيەتى كوردى فاريپىي، بەلام ئانە بە تەمامەتى سەرو بنەماو ئىنكارى كەردەي پەرەئەساي مىللى وېش بىيەن.

خېلگەراي، ئاغا و بەگ و تۇزائە دەسلەتدارەكانو ھامشېوھەشان كە يې بە موسولمانى، تۈركىيەي و بە عەرەبىيەي و بە فارسىيەيەشان پەي وېشان بە بنەما وەرگېرتەن. وانا پا رادە كوردەي وازشان جە كوردايەتى ئاردەن، ئىسلامى بىيى. گەر بە تەمامەتتېج نەبۇن لاو ئېمۇ، بە تايىبەتتېج دې چىنى سەرىنيەن، وانا دې چىنە گرىگېرتەكانە ئىسلامىيەي ئىنكارىكەردەي مىللى خېرا مە كەردۇن.

بېشەك بە دەماخى ئىسلامىيە وەلۈستەي ئىنكارى جە لاو چىنى سەرىنيەو رەنگدايىتو نەرىنى و خراپىش سەرو گەلىۋ مەبۇن. پى تەشكە ئاراسىۋە خېرا رووھ قۇناغەو ئىنكارىكەردەي مىللى ياگې باسېن. ھەرچن دې مەدرەسەكانە رۇشن كەردەيۋ ئىسلامىيەتى بە كوردى وىرىچىش چەنە كرىباۋو، بەلام كارىگەرىيەكەش مەرزدارەن. رۇ ئارقۇچىمانە جە چواردۇرو شارو بەدلىسى ھەلاي باغزە وەلگۇتتوھ مىللى مەپپوۋن كە رىشەش پەي مەدرەسەكانە مەگېلۋو. جە راسىنە (سەئىدى نۇرسى) يىچ بەرھەمىۋە كەلتورى مەدرەسەيەن، بەلام جە رۇ ئارقۇچىمانە سەئىدى نۇرسى دې دەسا سۇشال _ شۇفىنىزى تۈركىيەنە پېسە بەھزەرىن چەكى بەكار ماريۋن. وانا پېسە ئامرازىتو دې دەسا شۇفىنىزى تۈركىيەنە رۇگارش نەبىيەن.

پاسەبۇ لاو كوردانىۋە ئىسلامىيەت ئامرازىتو وەلگۇتەي مىللى نىيەن، دۇرو پەشتىگىرىكەردەي ئىنكارى مىللى مەبۇن، بەتايىبەتتېج بە دەسو چىنو كرىگېرتەي كوردى ئا دۇرەشە گېلنەن. ئىنە ھەقىقەتى تارىخى ئېزان، كاتى نىقاش و واتە و واچى ئىسلامى مەبۇن بە ياگې باسى، مەگنانە دى ھەلەتتوھ كە فرە وەرەلەن. ئا ھەلەتەيچە ئانەن؛ ھۆرسەنگىناي و شىكەردەيۋ چامەنە كرىۋن گوايا ئىسلامىيەت ھىچ پېوھەنىۋەش بە وەلگۇتەي مىللىيە نىيەن. گەر بواچىۋن كە ئىسلامىيەت وەلگۇتەي مىللى عەرەبىن، ئانە جەمەگەلەن تەرىچ مېنە دې باسى. گەر بواچىۋن كە شەبەي وەلگۇتەي مىللى فارسىن، ئانە را وەردەمو وەلگۇتەي مىللى ئانېشا وەراوهرىش مەكەردۇو. گەر بواچىۋن ئىسلامىيەت دې تۈركەكانە خەمەتو تۈركايەتتېش كەردەن و ئامرازى ھەرە بنەرىق وەرفراوان بىيەي و پەلشائى تۈركى بىيەن، ئانە جەمەي مىللى گەلەن تەرىچ مېنە دې باسى. ئەچا دىباگۇ دې واتەو واچەكانە سەبارەت بە ئىسلامەتتو، بە تەرزى پەفتار مەكەرا كە گوايا ھىچ پېوھەنى ميانو ئىسلامىيەتى و پەرەسانايە مىللىيەكاۋە نىيەن. جە راسىنە ئانە چەواشەكارى و سەروچەرگەردەي ھەرەقەتتەن. ئىنانا چا بروتتە كە جە راو ئا چەواشەكارىۋە تاكو رادى فرە ھەقىقەتەكې پۇزىتتېر. بېشەك برى لايەنى ھەنى دې واتەو واچەكانە مەشۇم ئىسلامىش دېلنە زاق بىرىۋو. ئايا ياگې ئىسلامىيەتى دې نەتەۋەپەرەسى عەرەبىيەن، نەتەۋەپەرەسى تۈركى و نەتەۋەپەرەسى فارسىيەنە چىشەن؟ پېوھنى ميانو ئىسلامىيەتى و كوردايەتى چىشەن؟ ئا پېوھەنىيە بە دىرېلى تارىخى چەنەن بىيەن؟ جە عاسو ناۋچەي، تېرە و خېلە جىاۋازەكانى پېوھنى ميانو ئىسلامى و كوردايەتى ئاراسى چەنەن بىيەن؟ مەشۇم بە قىمەتۋ ھۆرسەنگىناي سەبارەت پا دۇخەيە بىرىۋن و شىبىكراۋە. ھەقىقەتەكې بە فروفىشال و زىادەلۋاي گۇرۇ خىيىكىتې و شارىتې. چىنەن كەسايەتې ئايىنې پېسە شېخ و ئەۋلەيا كە دې كوردىنە ھۆرگۇتې بە تايىبەتت چا مەسەلەنە راشان وەردەمو چەمپۇشى كەردەنە كەردىن. ھەم چىنەن وىرەمې ئىسلامىيە مىللەتە دەسلەتدارەكانىچ بە پېوېششان نەزانان دەس پەي ئا بابەتې بېران. بەلام چانەيە دىنەكانە ئەركى سەركىشان ئەرەسەپناي گۇرەي شۇفىنىزىمىن ملو راسىنەي كۆمەلەيتى و مىللىيە.

تارىخ پەر جە خۇلداي وەرفراوانى چى نۆعەيەن. ئەركو كەسايەتتە ئايىنەكانە كوردانىچ چىنەي زىاتەر تېپەر نەمەبۇن. ھەرپېسە چەنى پەي ماۋى دور و دىرېى چەپەرەيەتى كوردى چېرو كارىگەرى چەپەرەيەتى تۈركىي شۇرباي و پى كەسايەتى كرىاي، زانا ئايىنەكې كوردانىچ بە دىرېلى تارىخى چېرو كارىگەرى ئايدولۋى دەسلەتدارى مىللەتە سەردەسەكانە مارزىنباي (كەنارگىر) بىيى و پېسە كۆپى ئاڭىشا مەنەي و ھەم بە ئەشەناسنامىۋە ئەشەناسىا و مەمانى نەياۋى. جە راسى نەمەۋاچمېن مەگۇر ئانەن دې گۇھەر و ئىسلامىيەنە ھەن، بەلام واقىبەكە بە تەمامەتى پى جۇرە وەلگۇتەن. پېسە چەنى دې ھەر ئايدولۋىتوھنە رەمەدۇن، پەرەسانايىۋە ھامشېوھە رەشەدېن. دې قۇناغە جىاۋازەكانە ھەر سىستەمىۋە كۆمەلەيتەنە رەنگە پوۋبەرۋو دۇختو پى نۆعەيە بىمبەو. پېسە ئاگاڭارېمې كە سوشىيالىزى بىناڭزىياچ بە تايىبەتى دەسو نەتەۋەي دەسلەتدارى رووسىنە دۇرتو ھامشېوھە گېلنەن. چا دىباگۇ ئى بارە تەنەيا جە مىللىگەراي پەشتەستە بە سەرمایەدارى وەرەنە نىيەن. رىال سوسىيالىزمو رووسەكانىچ بە خەسلەتتو پەرەش سانان كە كارىگەرىيە شۇفىنىيەكەش سەرو گەلەن تەرىۋە فرە بەھزى بىيەن.

ئاشكەران كە پەرەساناي نەتەۋەي رووسى سەرو چىسابو گەلەن تەرى وەلتەرەن. تەنەت برى جار بە رەھەند و عاسو ئىمپىريالىستى ياۋان. چا دىباگۇ؛ گۇرەتەرىن مەلامەتو ھۆرەشەنىۋەكەچىش سەرچەمەو وېش ئەچا تايەتمەنىيە ئىمپىريالىستىۋ وەرەمە گېرۇن. لىنېن وەر جە مەردەش واتەنش: (ئايا ستالېن مەبۇن بە ئامرازىتو شۇفىنىزى گۇرەي رووسى؟). رۇزگارو ئارقۇچىمانە مەۋىنمېن كە لىنېن ئەچا شىكەشەنە مافدار بىيەن.

خەزەتو مەمەتتېچ سەلامو خۇدايش سەرىق، دۇخى ھامشېوھە ئىنەش ھەنە. خەزەتو مەمەدۇ ھەس بە بالادەسى عەرەبى مەكەردۇن و مەۋىنۇن. ئەچا چوارچەۋەنە مەفەرماۋ مەشۇم جىاۋازى ميانو عەرەب و عەجەمى نەبۇن، بەلام سەردەراۋ ئىنەتت چا جىاۋازى و بالادەسىيە وەرچەمەن. ئاگاڭارېمې كە ئانە دىماتەر چەنى بە عاسو پەلشائى و دېلنەبەردى ياۋا. دې سەرچەمو ئا شىكارىيەنە گەرەكەنەن بواچمېن: كەمى نىيەنى ئا ئايدولۋى كە سەرەتا راشان وەردەمو شۇرىشەنە كەردۇ، بەلام دىماتەر ميانو بە ئىمپىريالىست بىيەشەن خەمەتو سەرمایەدارىشان

كەردەن. بېسە چەنى ئىنە دېلې نەتەۋەپەرەسى سەرمایەدارى و ئىسلامىيەتتە قۇمىيان، دۇخىن شۇرشە سۇسىيالىستىيەكانو سۇسىيالىزىمى بىناذىنرپاچ تووشش ئامان. ئانە لادای و شېۋىنايەن، يۇ ئەچا گەلا كە تووشو مەتەرسىدارتەرەن و بېستىگاكىش ئامان گەلو كوردەسانى و راسىنەو نەتەۋايەتتى ئا گەلەنە.

ئېمە بەيناو بەين ئا ھۆرسەنگىنى و شىكارىيەمان كەردەن: دېلې قۇناغە ديارەكانو تارىخىنە پېۋەنپى ئىسلامىيەتتى بە راسىيەكەيماۋە، سەرو بىنەماۋ گۆھەرى شۇرشىگېلىنى و نەمىندەنپى بە كسانى نەبىيەن، بە تەمى چەپەۋانە سەرو بىنەماۋ دېلەنەبەردە راسىنەكەيماۋ، راکەردەيۇ ۋەردەمو نايەكسانى و نادادپەرۋەرى بىيەن. بە واتاپ تەرە، ئامى ئىسلامىيەتتى پەي كوردەسانى لايەنە شۇرشىگېلىنە كەش كەمتەر بىيەن جە لايەنە ئىمىريالىستىيەكەش. ھەم پەلشائى و ۋەلەيەيۇ ئىسلامى جە ويارى ئايدولۇزى و ئابۋورى، جە رۋى كۆمەلەيتى و عاسى سىياسىيە، بە رادپۋە فرە كەم ياپى بە راسىنەى مىللى و كۆمەلەيتى كوردى مەئۇن. بەشپۋە فرە ئا فاكتەرەشان دېلەنە بەردەنپى، ھەلەتە ۋەرپەرسىيە سەركى ئىنەيچ چىنو كرىگېرتەى دەسەلاتدارى كوردىن. ھەلەى دېلې رۇزگارو ئارقىمانە كاتى تەماشەو ئا چىنە كرىگېرتەيەو كوردى مەكەرمەن، ۋەرو ئا ھۆكارە تارىخىيانەن مەۋىنمەن كە خەمەتكار جە پاڭشاى پاڭشاىرەن، جە ئىسلامى ئىسلامتەرەن، جە تۈركى تۈركتەرەن و تاكو لايەنەكانو تەرىچ. كرىۋ غەنىو چىۋى سەبارەت بە نەتەۋەپەرەسى سەرمایەدارىچ بۋاچىۋن.

ئا نەتەۋەپەرەسىيە سەرمایەدارىيە چىرو دەسەۋلاتو تۈركەكاۋە جە ۋەرنىشتۇ فارىناۋ، سەبارەت بە كوردان و نەتەۋەبىيەى كوردانى ئنەو ئىسلامىيەتتى كارىگەرىش بىيەن. يۇ جە فاكتەرە ديارەكانو دۋەروۋى نەتەۋەبىيەى تۈركى كە نەتەۋەپەرەسى سەرمایەدارىن. ئايدولۇزى مىللىگەراپى سەرمایەدارى دېلې نەتەۋەبىيەنە دۋەمىن ئامرازى قىمەتتى ئايدولۇزى دەسو دەسەلاتدارانو تۈركىن. ھەر پېسە چەنى ئىسلامىيەتتى ھۆلې پاكىتاۋكەردەى كوردایەتتە بىيەن، ھەم جە دېلەنەبەردەى چىنەن گەلەنە دۇرو ئامرازىش وىنان، نەتەۋەپەرەسى سەرمایەدارىچ بە تايەتتى دېلې سەئەى دىمىيىنە ۋەراۋەر بە گەلانو تەرى، پەى وىنەى جە ۋەراۋەر ئەرەمىيەكانى، رۇمەكانى و گەلانو بەلقانى جە راو كۆمەلكۈشىكەردەيشان بىيەن بە ئامرازتۋە دېلەنەبەردەى. نەتەۋەپەرەسى تۈركى جە ۋەردەنە جە راو ئىسلامىيەتتە گەلەك كۆمەلكۈش مەكەرپى و دېلشائە مەبەرپى، ئىجارەيچ ئا ھەرمانى وېشە جە راو ئا نەتەۋەپەرەسىيەۋ ئەنجامە مەئۇن. بە تەرزتۋە سىستەماتىك دىمامەنپى ئا گەلا دېلې ئەنادۆلىنە پاكى مەكەرۋە. شىۋازى ۋەرفراۋانو ئىنەيچ سەرو كوردانىرە جابەجا كرىان.

نەتەۋەپەرەسى سەرمایەدارى تۈركى بە تايەتتى دېلې تارىخو كۆمارو تۈركىيەنە گەرەكشەن ئەرەكان و رەفتارەكانو ئىسلامىيەتتى جە سەئەى نۆھەمەنە تەمام بىكەرۋن و بىۋانۇشان ئەنجام. ئانەى جە راو ئامرازو ھۆتەرپى ئايدولۇزى ئىسلامى نەتەمامىنان، ۋازىارەن جە مىانو زىھنىيەتو سەرمایەدارى چىر ھۆكۈمرانى و دەسەلاتو تۈركى بە ئەنجامش بىۋانۇن و بە كانگىرەردەى ھەردۈيشان ھۆتەرپى مەكەرۋن. بە بەكارئاردەى گرىگېرىيا كوردىچ ھۆلې ۋەرىس كەردەى نەتەۋەپەرەسى كوردى مەئۇن. ھەر پېسە چەنى دەرەفەتە بە كوردىيەى ئىسلامى نەدرىان، دەرەفەت بە كوردىيەى نەتەۋەپەرەسىچ نەمەدرىۋن. چىگەنە نەتەۋەپەرەسى تەنیا تايەت بە تۈركىيەنەن. ئا لۈجىكەيچ جە دىاگاۋ ئاڭىشاۋە شەرتىۋە دەسچەنەۋەرنەدرىتە. مۇسۇلمانىيەتتى سەردەس و ھاكىم تەنیا تايەت بە تۈركىيەتتەن. مىانو ھۆتەرەكانو رۇزگارو ئارقىمانە ھۆلې مەئان جە ويارو نەتەۋەبىيەى و كۆمەلگىبىيەى، كوردەسانى جە تارىخى جە ھانى دۋور بوزاۋەو ئەچا رۋېچۇ سەركۈتەى بەدەس باران.

پاسەبۇ ئانەشان ۋاقىچى جىدىن كە نەتەۋەپەرەسى سەرمایەدارىچ لاۋ ئېمۇ نەبىيەن بە قۇمىتۋە مىللى، تەمام بە چەپەۋانەو ئىنەيۇ بە دەسو چىنو دەسەلاتدارىۋە بىيەن بە ئامرازتۋە دېلەنەبەردەى و پاكىتاۋكەردەى. كاتى سەبارەت بە نەتەۋەپەرەسى ۋاتە و ۋاچ مەكەرمەن مەشۇم سەبارەت پا بابەتەيە ئاڭدارپى بىيى: لايەنو نەتەۋەپەرەسى نەتەۋەى سەردەسى چ دۇرئۋەش دېلې نەتەۋەى چىرەدەس، يام چ دۇرئۋەش جە پەرەسانايە نەتەۋەبىيەكەنە ھەن؟ مەشۇم ئا بابەتە بە خاسى رۇشن بىكرىۋە. كرىۋ كۆمۈنيزمىچ بىيەيى دېلې ئا چۈرچەۋەيە. ئا (كۆمۈنيزم)ەى بە دەسو (پارتو كۆمۈنيزم تۈركىيەى) ۋەلوزىان، پېسە شېۋتۋە نەتەۋەپەرەسى (مىللىگەراپى) تۈركى ۋەلكۆتەن. ھەلەتە كاتى مەۋاچى سوسىيال _ شوفىنيزم ۋاتاش ئانەن كە ئايدولۇزىيەى كۆمۈنىستى يام سوسىيالىستى بىكرىۋ بە ئامرازتۋە پەلشائى شوفىنيزمى مىللى. ۋەر جە گرىدىچ تارىخو پارتو كۆمۈنىستو تۈركىيەى چىرو دەماخو كۆمۈنىستىۋە نىرەنەرە چىرو خەمەتو نەتەۋەپەرەسى تۈركىيە. ۋەر جە ئەرەمەرزناى كۆمارو تۈركىيەى داۋازى مستەفا كەمالى پەى مەرزناى پارتىۋە كۆمۈنىستى سەختەى بە تەرزى رۇشن و ئاشكەرا نىشانەش مەئۇن كە نەتەۋەپەرەسى تۈركى بە چ شېۋتۋە گەرەكش بىيەن كۆمۈنيزمى پېسە ئامرازتۋە بەكار بارۋن. جە راو پارتو كۆمۈنىستىۋ گەرەكشەن كۆمۈنيزم جە چۈرچەۋە پارتىيە مىللى و مەرامەكانو ۋېشۇ گەشەش پەنەبۇق و بەكارش بارۋن.

جە راسىنە مەرزناى پارتىۋە مىللى كۆمۈنىستى كرىۋ بە نىياز پاكىچ بۇن، بەلام ۋەرو ئانەى پارتو كۆمۈنىستو تۈركى پېسە پارتىۋە كۆمۈنىستى، نەتەۋەپەرەسى فرە شوفىنيزمى بىيەن، تەنەنەت ئەچا پارتەيچە مىللىگەراتەر بىيەن كە مستەفا كەمال وىرش چەنە مەكەرۋە، دېلې نەتەۋەبىيەى تۈركىيەنە پېسە فاكتەر و ئامرازتۋە فرە كارىگەر بەكارش مارۋن. ئەنجامەنە پارتو كۆمۈنىستو تۈركىيەى بى بە پارتىۋە كە جە پارتى مىللى كۆمۈنىستى مستەفا كەمالى زىاتەر لايەنى شوفىن تۈركىش ئىنا ۋەرەنە، ئىنكارىش جە راسىنەى نەتەۋەى كوردى كەرد و پېسە مزانمەن جە كەمالىستەكانى زىاتەر مەۋاچىپى: كوردانى (ناشارەسانىيەى)، (دماكۆتەپى) و مەشۇم بىرنايە چىرو فشارى و سەركۈت بىكرىان. بە پۇختى كۆمۈنىستو دېلې دەسا نەتەۋەپەرەسى تۈركى ئەرەى ئايدولۇزى دېلەنەبەردەى نەتەۋەبەتتەش گېلەن.

پېسه مه زانمېن کومونیزم لایه نی ته نترناسیونالیستی هه. جه کاتینه په نه وازې کومونیزم په کسانو نه ته وهی، داډیپره وری نه ته وهی و په کسانو مافی به تهرزئوه پاس دلې پهره نه ساسی میلینه نیشانه بڅون، پهی وېنه دلې په کیه تی سؤقیه تی ههرچن مهرزدارچهن، به جابه جاکه ردهی تا چپوا راش وهردهمو وهشبهی فیدراسیونتیوه کهردؤ، به لام لاو تورکه کاوه به ته مامه تی روهو نه نجامو (کورد بییه یش نییه) لوان. پی شپوه ئانهی مهوینمېن؛ ته نانهت کومونیزمیچ ئینا دلې دهسا نه ته وه پهره سانسو تورکینهو بییه به ئامرازئوه پهی خزمهت کهردهی بالادهسی و پهلشانی نه ته وهی. ئهچا دیاکوه کاتې ته ماشهو تاریخو چه په کانو تورکیای مه که رمېن، مهوینمېن جه ههر سهردهمئنه به مدرمانی خزمهتکارانه جه پاڅشای پاڅشاته رهن هه لپه شهن و روهو نه ته وه پهره سی تورکی مه رهمون.

قوناغه و بهرکوتهی په که کهی مه زانیون. چنان سال دلې کوششی دژو سوسیال _ شوفینیزم حؤلبمادی شکلیوه به وېمان بدهیمېن. جه کاتینه وېمان پېسه سوشیالیستی وهلې مهوزنمې. جیاتی جهنگی نه ته وه پهره سی و دماکوتهی، ته مام به چه په وانؤ چنی سوشیال _ شوفینیزمی دلې جهنگینه بېنمی که سهرچه مهو وېش ئهچا دژوبه راوه مه گېرې که به ناې سوشیالیزی دهسشان په نه کهردهی. ئانه پیککوت نییه، چوونکی سوشیالیزی دهسو نه ته وه پهره سی تورکی یام سوشیالیزمو دهسو ئا نه ته وه پهره سییهی بییه به پارتو کومونیزستو تورکیای، پېسه وچی پهی دلپنه به ردهی و عاستهنگ کهردهی لایه نی خاسو سوشیالیزی جه پهره نه ساسی نه ته وه کانی و رای رزگارپه شان دژو مهوینون. راش په نه نمه دژو و ماچون: (سوشیالیزم پهی کوردانی نمه بون). ماچان: (هه تا دلې تورکیاینه شورش نه خیزون، واتهی ههر چپوئ سهارهت به کوردی هه له ته نه، گهر بواجاش به عه کسو ئه نترناسیونالیزمیو مه بون). جه وختینه وېش به عیاره وېس و چوار نه ته وه پهره سی جابهجا و بارهوی مه که رن، ئا ههرمانی ئادییه به چه په وانوه ئه نترناسیونالیزی نییه نه، به لام داوازی ئېمه پهی چاره سهر کردهی گرفتی نه ته وهی جه راو سوشیالیزمیوه مه بون به شوفینیزم!

هه لپه ته عهینو ئا شپوازهو هورخه له تنایه پهی ئیسلامیه تیچ مهویرهون. ماچان (ریشه پهره سی دلې ئیسلامینه بییه یش نییه)، ههم ماچان (سهرو ئا بناغیو ویر جه ئیسلامیه تی نمه کریوه). به لام جه راسینه ئانی که ئانهیه ماچان لایه نی شوفینی پله په کیه. تاکو دما پاده عهره بایه تی، فارسایه تی و ترکایه تی مه که ران، به لام ئهچا بابه ته نه ئیسلامیهت کوسپ و ته گهره نییه، به لام پهی داوازی نه ته وئوه مهزلومی پهی ماف و په کسانو، داواکاریه کبش پهی چه مکو داډیپره وری مه بان به کوسپی و ته گهری!

گهر داواو کوچی داډیپره وری پهی کوردانی بکریون؛ پهی پهره دای زوانی و که لتوری و دارایی و گه شه په نه دای وباره ههمه نه عه کانو کومه لایه تی و نه ته وهی داواو کوچی ئازاڅی بکریون، ئانه مه بون به ریشه پهره سی! بهلې ئاننه شوفینیزمی دهمارگیر و کورانه. رۆ ئاروقیچمانه تاکو رادیوه فره به کاریگهره. ههر ئینه یچه نه که ئامان ملو کومونیزمیر. ئهچا بارؤ خودو نه ته وه پهره سی به خاترهو سوشیال _ شوفینیزمیوه بجه دین.

پاسه بؤ کوششی چنپین ساله مان وهرارهو سوشیال _ شوفینیزمینه ماناڅارهن. واتای کومه لایه تی هه نه. سوشیال _ شوفینیزم به تهرزئوه په کی لایه نه کومونیزم ش گېرتن دهس؛ په وکهی ماچو: (ئانهی پېشکه شو نه ته وهی بندهسی نمه که روون، هیچ نه ته وئ بندهس و کویاوه نمه تاوون به چه کوه سوشیالیزی بگنونه دلې مه سه لې نه ته وهیوه، پوانه کبش ته نیا ئینی دهسو وېمانه، گهر دلې دهسامانه بهرش باری، دلپته نه مه به روون، جه مۆسکؤ و ئوروپا شکاتت وهنه مه که روون) ئه نجامه نه ئا ههرمانپچه کهردی.

به زوری و به زامه تیوه ئانه مان دلې دهساشه نه بهرئارد، پی تهرزیچ تاوامان خولقنه رې سوشیالیزی، واتا سوشیالیزی سهریه وې جابهجا و پارهوی بکه رمېن. ئهچی باسه نه به راسی په که که هورسه ننگانی خاسش پهی ولاتپاریزی هامسه نگی و به پره نسپانه یش ئه نجامدان. شیکه ردهی راسیش پهی چبشیه تی سوشیالیزی کهردهن و به تهرزئوه سهرکوتانی به پاو واقبعو ولاتی جابهجاش کهردهن. بېشهک ئانه یچ به کوششئوه بېوچان و دژوار ئامان پېڅا.

ئیسه ته ماشه مه که رمېن جه کاتینه کوششی رزگاری نه ته وهییمان مه گنؤ دلې سهردهمئوه ههره قیمه تی و ئه نجامگیریه. مهوینمېن ناکوه نه چپوئ به ناې (حزبوللا) بهرکوتهن. ئا پیکتاما چپرو دهماخو حزبوللای و چپرو رۆشنای ئا هه قیقه ته تاریخیه بیانه گهره کشانه سهرماره بسه پناش چپشه؟ هه لپه ته هؤکارو تاوتو کهردهی بابه ته کهی جه روهی تاریخیه، به مهرامو رۆشن کهردهی ئا مه سه لې پی. دلې رۆزگارو ئاروقیمان بهر باری فره ئالوز و تېکه ل بهرکوتهن. چنی ههرهس ئاردهی سوشیالیزی بنیادنیای حؤلی مدریان به خبرای کومونیزم تاریک بکریون وهرچه م بوزیون. جه راسینه دلې رۆ ئاروقیمان واتهو وچئوه خاسته ر ئهچا بارؤ مه کریون و مهوینون که ته جره بهو روهو سیای چنه کومونیزستی بییه، کهی جه کومونیزمی دوورکوتنه؟ چ کاتیهو بییه به ئیمپریالیزی؟ یام تایه ته نییه ئیمپریالیستی کانیس کامبې؟ ئانی واته و وچشان سهر مه کریون و سوشیالیزی بنیادنیای جه رۆ ئاروقیمان تاکو رادیوه کاریگهری وېش دهسدان. به تایه تیچ ئا وېرانکاری به دهسو (ته که بهی) ئه نجام درپتی، ئیتر دلې چوارچپوهو مه ته رسینه بهرکوتهن. ههم ئه نه یواوای دهرهق به کوششو مافدارانی دژ به سوشیال _ شوفینیزمی وهش بییه و ئهچا بارؤ کوششیای سهرکوتهن. ئهچا چوارچپوهنه ئا مه ته رسی چا که نالؤ بهیان ئیتر فره یای نهمبان، چوونکی چا وبارنه کوششیای ئه نجام دریان و سهرکوتهن.

ئېنە پەي نەتەو پەرەسى سەرەتايىچ بە عەينو شېوھەن. پېسە مزانمەن نەتەو پەرەسى سەرەتايى كە بە شىكو (PDK) مەسەپپۆن، چەنى دەزگى ھەوالگىرى تورى يۆشان گېرتەن. سالەكانو 1970 جە راو چن كۆمەلى كوردىو گەرەكشان بې سەپناش. جە راو چنپىن گروپە كوردىە جىاوازاو گەرەكشان بې نەتەو پەرەسى سەرەتايى سەپناش. گردىمان ئاگاڭارنىمى كە ھەلەپچ داگىركارى تىرى بە دەسو چىنو دەسلەتدارى كوردى گەرەكشەن نەتەو پەرەسىيۆ بە كرېگىريا زال بىكەرۆن، بەلام نەتەو پەرەسى سەرەتايى دې شۆرپو كوردەسانىنە تەشھىرو گۆشەگىر كرىان.

ويس سالىن كۆشى وەرەراوان وەرەراشان ئەنجام درىان، چىنپىن فراكسىيۆن و لىق نۇعاو نۇعەشان ئاواكرى، بەلام جارىئو تەر ھېزى ھەرە بنەرتەيشان بارزانى _ تالەبانى بېي.

گروپو راو ئازادى كە پەشتەو وېش بە بارزانى ئەسپارتە، جە رۇ ئارقىمانە نامې پارتو سوشىيالىستىش نېئە وېشۆ. چېرو نامې پېسە رىگارى، ئالو رىگارى، KDP, kuk, kawa، و نامې ھامشېوې ئىنېشاو داگىركارى گەرەكشې وېش بە كارىگەرۆن، بەلام رېشە سەرەكى ئانېشا پەي ھېزە دەرەبەگ _ خەلەكەكانى مەگېلېو، ئاڭچى لىكەدرى نەتەو پەرەسى تورى بېي، بە تايىبەتتىچ پېوھىيىشان چەنى دەزگى ھەوالگىرى تورى بې. ئانې گردشان پېوھەرە بە ھامناھەنگى گەرەكشان بې پەرەساناى نىشتىمانپەرەرى بە پرنسىپ و ولتپارىزى شۆرپىگېلنەنە بىخىكتان و دلېشەنە بېھران. پارتەكەمان پەكەكە وەرەراو ئانېشاچە كۆشىيىچ بە پرنسىپانەش راو بەرد. ئىتر جە دلېراسەو سالەو 1970 بە ئاسانى تاوامان مىللەتى ھۆشيار بىكەرمېو ئاڭشا گۆشەگىر بىكەرمېن.

وھلحال، كۆشى دۈلەلەنە لوا راو. ئەچا كۆشە دۈلەلەنە ھەم نەتەو پەرەسى تىرى و ھەم نەتەو پەرەسى سەرەتايى كوردى دې گەلو كوردەسانىنە تاكو رادپوھەرچەم تەشھىر و گۆشەگىر كرى.

پېسە مزانمەن بالابىە ئايدولۇزى پەكەكەكى جە ئەنجامو ئا كۆششاو ئاموھەر. جە عەينو وەختىنە ئاراسە گېرتە پەكەكى رۈو توولەرتپو سىياسى بەھېزى سەرۈ بنەماو سەرگۆتە ئا كۆشە ئايدولۇزىيە بې. ئەچا دىگاگە؛ كاڭ دماو سالو 1980 حۆلەكەمان پەي ياواى گەرىلاى پەي لايەنى سەربازى دەسش پەنەكەرد، لايەنى وەرەراومان شېو جىاوازاوكانو نەتەو پەرەسى تورى ئىنچا سوشىيال شوفىنىزم بۆن، يام نەتەو پەرەسى سەرەتايى بۆن، جواو وېشان وەرگېرتەپى و دەرپازى كرېئېپى و پا شېوازە ھەنگامەمان نىيا دې ئا قونابوھ.

دەسپەنەكەردە شۆرپى چەكدارى سالەو 1986 جە ئەنجامو سەرگۆتە سىياسى و ئايدولۇزى رابازەكەيمان وەرەراو ئا رۇتا بەڭئام. بېشەك ئا لاقورە تارىخىي جە عەينو وەختىنە بەرھەموگەلى حۆل و رەنجا تەرىن، بەلام بەپى دەسبەركەردە ئا سەرگۆتە ئايدولۇزىيا، ياوايمان بە قەلەمبازى 15 ئابى كە دەسپەنەكەردە شۆرپى چەكدارى بې، وېرش چەنە نەكرىيو. واتا سەرگۆتە رابازى ئايدولۇزى _ سىياسى دەرەفەتەو ئامى دى سەربازىش وەش كەرد. سەرۈ ئا بنەمى بە ياواى بە سالانو 1990 جەنگ و كۆشش بى بە نمونەنى ھەرە وەرچەم و ھۆرچىنەو سوشىيالىزى خولقنەرى.

ئېنەپچ بى بە نمونەتپو ھۆرچىيى سوشىيالىزى خولقنەرى كە تاكو رادپوھەر فرە ھەم كارىگەرىش سەرۈ پانىشتو كوردەسانى وەشكەرد و سەرۈ ھەرىمىچ كارىگەر بې. ھەم بى بە پەرەئەساپى كە سەرچەم گروپە نەتەو پەرەسە سەرەتايىيە كې و كۆلەكەكشان واتا نەتەو پەرەسى بورجوازيشان پېوھەرماراو تەختشان كەرد. ھەم قەلەمبازى 15 ئابى گروپە سوشىيال شوفىنىيە كې، بە تايىبەتتىچ ئا گروپە سوشىيال شوفىنىيە پېوھەرمارى و تەختش كەردى كە جە توركيا وېشان بە نەتەو پەرەسى توركىيو لىكەداپى و وېشان پەنە ئەسپاراپى.

كاڭى ھىچ رەقىيى وەرەراو نەتەو پەرەسى بورجوازى تورى نەمەتۆ، پەنەوازيش بە ئامراتپو تازە پەلاماردى مەپى، بەلام سەرچەم چەكەكانو دەسو نەتەو پەرەسى تورى يام رېمە ھەرە خرابەكەش بې ئەرزىش مەنى. بېشەك وەرۈ ئا مەلامەتا پەنەوازيشان بە چەكپو تازە پەلاماردى بې. سەرۈ ئا بنەمى نەتەو پەرەسى بورژوازى پەرە بە جەنگى تايىبەتتى مۇن و گورپش پەنە مۇن.

بە تايىبەتتىچ فاشىزم (12 ئەيلولى) فرەينەو ھۆتەرەكانىش دې بەرە والاكانە پارەوى كەردى. رېمى (12 ئەيلولى)

ھەسش پانەنى كەرد كە جەنگى تايىبەتتى دې كوردەسانىنە تەنبا بە ئامرازى سەربازى جەنگى رۈوت بەش نەمەكەرۆن و پەنەوازيش بە شېوھى ئايدولۇزى _ سىياسىچ ھەن. لاپى تەرىچۆ بە تايىبەتتى چانەنى ياوانە كە پەكەكە نەتەو پەرەسى سەرەتايىش بې دۆر و بې كارىگەر كەردەن. ھەم ئانەپچش دىڭ كە چۆلەي گروپە سوشىيال _ شوفىنىيەكانو چېرو دەماخو سوشىيالىزىمچ نەمەتاوان رىزەكا لېل و تەم و تۆلەوى بىكەران. ئىتر بە خاسى مەزانى كە پا چەكە نەمەتاوون وەرەراو بە پەكەكە بگىزىون يام جە مىانو وېئەسپاراپى پاڭشاو نەمەتاوون دې جەنگو دژ بە رىگارى نىشتىمانى كوردەسانىنە مەودا بېرۆن.

پاسەبۇ چېش دې دەساشەنە مەنۆ؟ ھەم چەكە كۆنەكەش! جارىئو تەر نۆرە چەكو پەلامارەو ھەزار سالەيش ئامو! جارىتەر پېسە چەكپو پەلاماردى تازە ئايدولۇزى ئانە بەكارمارپو! سەرەمرە بىيە دۆرى نەربى تايىبەتتەمەنىيە دماكۆتەكانو گەلو كوردى، بە تايىبەتتىچ جە راو مەزەب و تەرىقەتەكاو كوت كەردەى و پارچە كەردەى گەلو كوردى، ھەم ئەچا راو دۈور و ستەيۇ كۆمەلگى جە پەرەساناى كۆمەلەيتى

خەسلەتى مىللى؛ ئېنى گردشان چەكە كۈنەكەو نەتەو پەرەسى توركىشان ئاردۇ ۋىرو فاشىزمۇ (12 ئەيلول) يەر، واتا ئايىنىش ئاردۇ ۋىرشەرە كە چەكە دەسو سەرچەم رېئىمە دەسلەتدارەكان و سولتانه توركەكانەن. بەلې واتشان با جارتەر ئايىن بەكارىارمېن. ھەلبەتە ۋەرو ئا نوونگا كرىق تەرىقەتگەرلى توركوت ئۆزلى و ئايىنگەرلى كەنعان ئەفرەنى ماپى ئەنەياۋى بۇن. ئەچى راۋە گەرەكشانەن پەلشانى و قەلەمبازىۋە پەى توركايەنى ئەنجام بڈان. ئانەيچ بە واتاۋ ۋىيېچناى پا چەكە ئايدولۇزىيە كۈنەيە مى.

پېسە مەزانمېن ئەنجامەنە جە سەردەمو (12 ئەيلول)، پېۋەنىيۋە نااساپى ۋەراۋەر بە تەرىقەتەكانى نىشانە دريا. پەشتىۋانى مادىشان پېشكەش كرىا. ئەچا ۋىارۇ بە تايىبەتتى پەشتىگىرى جەلاۋ ۋەرەبسانى سەۋدىۋە ۋەرگىرىا. ژمارى فرې جە كەسايەتتە بە نام ئايىنىيەكانى بە موۋچۇ لکەدرى. پېسە مەۋىنىۋن چەقو شارە كوردىيەكانى پېسە ئىليخ (باتمان)، ئامەد (دىارىيەكر)، روھا (ئۇرۋا) و سىلوان پەركىرى جە يانە و ھېلىانەو تەرىقەتەكانى. ئا كارە چەنى ئەنجام مەڭرىۋن؟ زارۋلى حۆت سالانې مەبرىان پەى پانسىۋن (خەفگە)كا.بە شەو و رۇ دۇگماكانىشان پەنە پەوان مەكەران، پەى ئىنكارى كەردەى راسىنەى نەتەۋەى _ كۈمەلەيەتى ۋېشان ھەر چەۋى پەنەۋاز بۇن، ئەنجامش مڈان. ھىچ گەنج و زارۋلىۋە نمازاۋە كە ۋېشان نەياۋنا لاش.

پېسە چەنى جە سەردەمو عوسمانىيەكانە زارۋلى حۆت سالانې مەسىچى جە راى تايىبەتتۇ دلى يانەكانو (يەنى چىرى) بە زۇر بە موسولمانى مەكەرىپى و نرىپى چەرو فەرمانو سولتانهكاۋە، چى سەردەمەيچەنە سەرچەم زارۋلە كوردەكا مەگېران و بە دەسو ئا تەرىقەتە ۋەراۋەر بە راسىنەو نەتەۋەى _ كۈمەلەيەتى ۋېشان ناچارى خىانەتىشان مەكەران و ئا زارۋل پېسە خائىنى پەنەمەياۋنان و ۋەيشان مەكەران. ئا پاراى ۋەلتەرىچ دماى كۈمەلەكۈشى دەرسىمى ئەنجام درىيېپى. ئاكانە كەمالىزم ئا پاراىشە بە مەرامو توركەكەردەى ساف و پۇختى ئەنجامدا. سەرچەم زارۋلىش گېرى كەردى و بە پەروەردىۋە فرە خاسى زۋانى توركىرە تېپەپش كەردى.

ئا زارۋلى كە دماۋ كۈمەلەكۈشى دەرسىمى دلى چۈرچەۋە جابەجاكەردەى مەرامەكانىشان دلى يەنو چەرىيەكانى گېرى كرىيېپى، بە تەرزى پەروەردە كرى كە جە توركى زىاتەر پارىزگارى جە توركايەتى مەكەرىپى و مەپارىزىنېش. رۇ ئارقىمانە برى چانېشان شالىارې و جەنەرالىپى. توركىچى تەمام عەيارەنى. بېشەك ئېنى گردشان دماى قەكەردەى دلى وانگاگانە پېسە بەرەمەتۋە ئاسىمىلاسىۋنى جابەجا كرى.

ھەلبەتە جە رۇزگارو ئارقىمانە توركىچەتتۋە ئۆيەگىرى پى تەشكەى دلى ياگەكانو تەرىنە سەرنەگېرى. بەتايىبەتتېچ دلى ناۋچە ۋەرفراۋانەكانو كوردەسانىنە، چا يانگە كە پەكەكە زانستى نەتەۋەيىش دېنە ۋەلا كەردەنۇ، پېسە چەنى جە دەرسىم ئەنجامشاندا توركىچەتتۋە تەمام عەيارە سەرنەگېرى. پاسەۋ ئا ھەرمانى چەنى كرى سەرىگېرۇ؟ ئىجارەشان بە چەكى نەتەۋەپەرەسى توركى نەپى، ۋىرشان جە رابازە كۈنەكانو ئىسلامى كەردۇكە جە ۋىارى راسىنەى كۈمەلەيەتى نەتەۋەى دۆرۋە چەپەۋانە مەگېلنۇن، بە پاراى تەرىقەت و مەزەپى شەۋيا مەرامشان تاۋناۋى دماەنەكان و بە شەۋى جىاۋاتەر بە توركەكەردەيشان و ۋەستەى چەرو فەرمانو توركايەتى پى.

جارتەر وانگى ئايىنى جىاۋاز بەركۈتېنى و چىنىن گۇفارى بەرمەۋزان. ناى ئا وانگىا قىمەتى نىيەن. لاپى تەرىچۇ مەسەلى (حزبۇللا) ھەنەكە تەننىمى تارىك و ناديارەن. گوايا دلى ئىسلامەتتە پېشە پەرەسى بېيەش نىيەن، گوايا دلى ئىسلامەتتە جىاۋازى ميانو نەتەۋەكانىچ بېيەش نىيەن. چانېشانە لاۋ ئاڭىشاۋە نەتەۋە ھىچ واتايتىش نەبۇن، بەلام مەشۇم چا بىكۈشا و چا شەمشەمەكۈرا بېرسمېن: تۇ بە ج زۋانى ھۆتەرې مەكەرى؟ تۇ بە ج كەلتۈرۋە ھۆتەرې مەكەرى؟ زەر و كۈمەكو تۇ چكۈۋە مى؟ ژىۋاى تۇ چەنى و چكۈۋە پېكەۋىزىۋن؟ دلى چۈرچەۋە كام نەتەۋەپۇ سەرچەم ئانىشا پېدا مەكەرى؟ پا جەنگەرانىۋە، بە موۋچەكەتۇ، پا ژىۋايە كۈمەلەيەتى و كەلتۈرۋەتۇ، پا زۋانە و ھەقىقەتەكانو تەرىتۇ ياگى ۋېت دلى چۈرچەۋە كام نەتەۋەيەنە مەگېرى؟ دماەر ھۆرمەتېزى و باسو رېشەپەرەسى مەكەرى! رېشەپەرەسى ھەرە گۈرە تۇ ئەنجامش مۇدەى!

بەلې، پەۋەرو رېشەپەرەسى بېيىمى فرە جە سوسىال _ شوفىنىزى گۈرەتەرەن، جە رېشەپەرەسى فاشىزىمى ھىتلەرىچ چەم سوورتەرەن. سەردەمەتۋە دلى رۋوسىاى رېشەپەرەسى (رۋوسىاۋەكان)ى مەپى. بە تەمامەتى رېشەپەرەسى رۋوسىاۋانەو حېزبۇللاىچ مەسلەلمەنمېن، مەۋگەر ھەقىقەتەكانىشان مەيەمى ۋەردەم.

مەشۇم ئانەيچ بۈچمېن كە ميانو تەرىقەتەكايچەنە برىشان خەسلەتى ھامشېۋە رۋوسىاۋەكانىشان ھەن و ئانچە رېكوزى رېشەپەرەسى توركىيى، چۈۈكى رابازى ئىنكارىكەردەى نەتەۋەى لاۋ ئىنېشايچۇ فرە كۈرانەن. بارو ئانىشا ھامشېۋە رۋوشنۋىرانو كەمالىستى نىيەن. پەى نمۋونەى رۋوشنۋىرى كەمالىست شوفىنىستەن، بەلام عاسىۋە ھۆشيارىشان ھەن. ئېلھان سەلجۇقىچ كەمالىستەن، بەلام بە تەمامەتى ئىنكارى كەردەى جە كوردانى بە ھەق و پەنەۋاز نمەۋىنۇن، بەلام با تەماشىۋە ئا تەرىقەتە بکەرمېن؛ تەماشەو شوفىنىستە تەرىقەتچەكانى بکەرمېن: تەمام عەيارە توركىچىپى. يۇ بە ۋېشان توركىچى ھارىپى، تەنانتە ناى كوردىچ نماران، بە تەرزىۋە فرە كۈرانە توركايەتى مەكەران، كاتى باس جە كوردى مەكرىۋن، ماچان ئانە رېشەپەرەسىيەن. بەپى ۋەرجەم گېرتەى ھىچ پېسا و پېمانى مڈان ملو داڭاگرە، بەلې ئانە رېشەپەرەسى كۈرانەن.

پاسه بۇ جياتى ئانەى پا تەرىقەتا بواجىون تەرىقەتى ئىسلامى، مەشۇن بواجىون رېكوزيا رووسياوھې شوفىنيزى تورى، كە دەماخى ئىسلامىشان پۇشتەن، كۆرىنې و رووسياوېنې و يام وېشان سیاوې و تارىكېنې. بە راسىچ پىنۇعەنې.

ئايا فاشىزىمۇ 12 ئەیلۈلۈى ئا رېئىمە نەپى كە گىان_ونى و زەر پا تەرىقەتا مەڈى؟ بەلې! ئانەى ئاڈېش رېكېوسى ئا رېئىمە نەپى؟ بەلې! ئا كاتە ئايا سەرچەمەو زەرۈ نەقشەبەئىيە كانى، سولەيمانچىە كانى و نورچىە كانى رۇشن و ئاشكەرا نىيەن؟ ئايا سەرچەمەى دارابى گرد ئىنېشا ئا رېئىمە يام ھېزە تارىكە كې نىيەن؟ گەر توركە كېبان، ەەرەبە كېبان، يام فارس و ئېرانيە كېبان، يام چوززانو چەپرەو كېبان يام گەر ھېزىو تەر، دې چوارچېوھو چ مەرامىنە ئا زەرەبە مڈان؟ ئايا فرە لاگىرى داڈپەرۈەرېنې؟

فەلاقەدرى فرې ئىنې وەرەنە، ولانې كرىان بە وېرانە؛ جىنوسايدكەردەى زوانى، ئايىن و كەلتورو مىللەتى، دلېنەبەردەى ھەر نۇعە قىمەت و بەھىو كە ھەن. ئەى پەى چېنې زەر پەى ئىنەى نىيەن؟ ئەى چى ھامكارى پەى ئىنەى نىيەن؟ چى ئنە زەر پەى ئىنكارىكارانو نەتەوۈى و خائىبانى ھەن؟ بە زوانى ەەرەبى سەرۈەرى ھەرە گۆرە مەرامنى، بە زوانى فارسى سەرۈەرى ھەرە گرە مەرامنى، بە زوانى تركىچۆ نەتەوۈپەرەسى مەكەرى؛ بە تايىبەتتەمەنې ھەرە بەھېزى نەتەوۈپەرەى گرد چېوئ پەى وېت مافدار مەوېنى و ئانەىچ پېسە ئامرازىوھەلكتەى مەزىوون، بەلام كاتى كوردابەتى مەبۇن بە بابەتو باسى، ئانە ئىتر رېشەپەرەسىيەن! بە كارئاردەى ئا بابەتەى تاكو رادىوېچ پى نۇعە وەلمەگنۇن و رېئىمۇ 12 ئەیلۈلۈىچ چا بابەتەنە ھەنگامىوھە تەر رۈو وەرەى لوان. ئۆزال و ئەفرەن وېشان وەرەفەى ئا ھەنگامى مەكەرىنې، تەرىقەتە كېشا زەق كەردى و ئاردېشانە مېڈان. ئا پاركارە نەك تەنیا پەى سونىگەرەكانى، بە ەىنو شېوۈى پەى ەلەوۈپەكانىچ پارەوۈى كرىان. چىنېن پېرې و خەزمەتكارى ساخې ەلەوۈپ و كۆمەلەكانىشان و ژمارتوھە فرې جە تەرىقەتو نەقشەبەئىيە سونىگەرەكانى بە خودو وېشا رېكېوزى. ئانې دې ولانې و جېرو ولانېوھە سازى. ھامكات ئانەى كە گردشان بە ئاشكەرەپى باسش چەنە مەكەرىنې بە پۇختى پېسەن. بە مەرامو سەرۈتەكەردەى و پلۇسنارى ھەلمەتو رېزگارى نەتەوۈپەى پەكە كەى با جە پانىشت تەرىقەتى نەقشەبەئىيە و جە سەرنىشتىچ ەلەوۈپەتى تەزىم بکەرمېن. گەر جە پانىشت نەتاوامان بىرنېمېشەرە؛ گەر جە سەرنىشت نەتاوامان وەرەسش بکەرمېن، جە پانىشت وەرەسش بکەرمېن. تەنانت سەبارەت پا بابەتەى شالىارى تايىبەتتەمەنشان ئەرەكار كەرد. سەردەمو ئۆزالىنە پارەوۈىكارى ھەرە گۆرەى نەقشەبەئىيە دې كوردەسانىنە ەبەدولقاڈر ئاكسوى و سولالەكەش پى. كەردشان بە شالىارو دې. ئارۋىچ كەسپىشان بە نامى محەمەڈ مۇغولتاي كەردەن بە شالىار كە سەر بە سوشىال دېموكراتەكانەن و بە رېشە خەلكو دەرەسىمەن. كەسپوھە سوشىال_دېموكرات، جۆھەرەنە كەسپىن كە پەى ماف و ھەقو رەنجەدرانى حۆلې مڈون، بەلام محەمەڈ مۇغولتاي پا مەرامە كرىا بە شالىار تاكو دې ئەستەمبولى و ئەنادۆلىنە پەرە بە كارىگەرەكانو ەلەوۈپەتى ساختەى بڈون، واتا بە مەرامو دەرەفەتەو گېرتەو و بە كارئاردەى ەلەوۈپەكانو دې رېزو رەنجەدرانى ئى ئەرەكەشان پەنە ئەسپاران. جە عاسو ھەرە سەرىو تاكو ھەرە وارى گەلې تورې ھامشېوې ئىنېشا وزى زېلوھ. پا مەرامەى شوفىنيزى ملو كوشى رېزگارى نەتەوۈپەى و دېموكراتىزەبەپەرە زال بکەران و ئانەى دەسشەنە ئامان مەكەراش، بەلام جە سەردەمو 12 ئەیلۈلۈى كاتى ئىنېشاشا بە ئاشكەرەپىچ ئەنجام مەڈېنې و پارەوۈپە مەكەرىنې، ئېمە ئانىمان فرە بە پەرۋشى وەرەنگەرتى. ئا تەرىقەت و ەلەوۈپەتەى ئىنا دې زوانو ئاڈىشانە مەبۇن بە چېش؟

ئەر ەلەوۈپەتى جۆھەرۈوھە شۇرېشگېلنىش بېون، ئانە بە خاستەرىن شېوھە ئېمە كىيانىپى ئا جۆھەرەبە مەكەرمېن؛ ئەر ئىسلام جۆھەرۈوھە شۇرېشگېلنىش بېون، ئانە بە خاستەرىن شېوھە ئېمە كىيانىپىش مەكەرمېن. تەنانت دوې واچىچ نىيەن وەرەنە كە ھىچ جە تەرىقەت و مەزەبەكا بواجاش. وەرە ئانەى ئا تەرىقەت و مەزەبى پەشتىشا جە گەلو كوردى كەردېنە و بە تاقى تەنیا جىاشان ئاستەن؛ ئاڈى چا بابەتەنە نەتاوان پارېزگارى جە دوې واچاچ بکەران. تەنانت ئەندامە ھەزارە كى ئا مەزەب و تەرىقەتاشا رۈوھ باروزرۈف ھەرە دژوار ئاراسى و پەرۈەردى كەردېنې. چا دېڭاۋە؛ دوې واچىشان نىيەنې پاڈىشاچىشان بواجان. ھەر جە سەرەتاوھە ئانە بانگچەكەمان پى و بەپى دېرېەداى بە قسەكانىمان سەرۈ ئا بنەمى سەرشارە مەلېنې. وەرە ئا مەلەمەتەپچە پى مروفو سەر بە ھەر تەرىقەت و مەزەبىوھە، ئانې چەواشە نەكرېنې و بە سىستەمىوھە لكە نەدرېنې بە خېرېى تاوامان رۈوھ رېزەكانىمان بکېشمېشان و دې ئا چوارچېوھەنە تووشى زامەنې فرەى نەبىيەمى.

بە تايىبەتتى ئا دۇخە تاكو سالانۇ 1990 پا نۇعە پەرەش ئەسا و سەرەمرە پى. چەنى وەرەراوان بېيەى سەرھۆرداىكانو گەلى و پەرەساناى زىاتەرو گەرىلاى دماو سالەو 1990 بارەكە فارىياش ئاما ملەرە. ئىتر تەمامو كوردەسانى بە شېوۈوھە گردىن مەپى بە مېڈان و حاكىمەتو پەكەكەى.

ئانې ئىنەشان وىنا؛ سەڈان سالېن تاكو رادىوھە فرە گەلشان ھۆرخەلەتەنەن، بە نامى ئايىن، مەزەب، سولتانيەت، بە نامى كۆمار و تەرىقەت مەسلەھەتوھە گۆرەشان دەسەوھە كەردەن. ژمارتوھە جە شېخەكانو نەقشەبەئىيە تاكو ئېگە ئامى. پېكئامىوھە چامەنشان ئاوا كەردەن باعزىشان ماچان سەڈ ھەزار ئەندامەمان ھەنې. ئا بېرە كۆمەكەى جە ھەر ئەندامىوھەش وەرەمەگېران، سەرچەمەش مەياۋو چىنېن مىلارى. بەلې، چن پەرەلەماتتارې و چن شالىارىشان ھەنې. جە راسىنە بە مانايى جە ماناكانى بە تەرزىوھە رەسمى ئانە ھامبەشەتەنە چەنى دۆلەتى. دې بارو مەوقېف گېرتەى وەرەراوھەشان، ئانىشان دەسەنە ملان، وەرە ئانەپچەن تەنگەتاوې بېيى و نەمەزانان چېش بکەران.

لاپى تەرىچۆ ەلەوۈپەگەرەپىچ ئۆرۈپاى مەپچچۆوھە. مەسلەھەتو ژمارتوھە فرا جە سەيىڭ، پىر و دەدې (دېدې) بە ھۆ ھۆرمەدرى دژىوھە مەشۋەكىان. ئا لېشاوھە بە ھامكارى دۆلەتى تاكو ئا ياگە مەفارىاۋوھە. ھەلەى ژمارتوھە فرې تەرې تەرىقەتى ھەنې. ھەر ناۋچە و ھەرېمى مەنزىون چېرو كارىگەرى

تەرىقەتتە. كۆمەل خەلگېشان چواردۆرو وېشارە گېرى كەردېنى، زەھر و ئەفئونشان دەمخوارد مەژان، ئانەيچ جە كاتتوھن كە ئانى بە كارش ماران نەمەزنان پەي چېشې مەوھراشۇ. گوايا ماچان: ئانەي مەوھراشۇ واردەمەننى بەھەشتىن؛ ھېزە دەسەلتادارە كې پا شېوھ ئا كەسە بېھۇش، سەرۈھش و سىرپايا بە تەمامەتى مەوزانە دېلې بارتوھ كە نەشناسياوھ. تەنانەت ئاوى ھەرەپپىسەي گەرماوېشان دەرخوارد مەژان. ئانەيچ بە نامې كەرارات و تەبەرۇكو شېخوھ ئەنجام مەدرىقۇن! بەلې رۈھو عاسىوھ رېسواي و ەرزالەتېشان مەبەرەن.

پېسە وەلتەر باسما كەرد تەنانەت بەك زارۇلەيچ دەسشەنە رىگارش نەبىيەن. بە تەرزى ئا زارۇلېشان كۆرې كەردېنى، كەسايەتتېوھ ھەرە فەناتىك (كەسى فرە تېرەوى سەرسەخت و لايەنگىرى كۆرانە پەي ئايىنى يام ئايدولۇزىتوھ يام پارتى سىياسى) شان چەنە وەشكەردېنى. دماو ئەنجامداي سەرچەم ئانېشا رېژىم پەنەوازىش بە شاللاوتوھ تازې مەوېنى، پى تەرزە خەنچەرتوھ تەرەش مالا دلو مروفەكارە.

جە راسىنە شۇرېشو ئىرانىچ شۇرېشئوھ دماي سالەو 1980 پى. جە بىنەرەتەنە ئىران باعزى جە تايبەتمەنپىيەكانو ئىسلامىيەتېش دزو دەسەلتاى بېگنەنى بەكار ئاردې و ھۆرمەدرائېش نىشانەدا. جى رايچۇ گەرەكش پى دۆرو كىيانايكەردەي مەزۇمەكانى بوينۇن. ئىران پا ھۆرمەدرايەشۇ شۇرېش ئەنجامدا. بە شۇرېشەكەيش تاكو رادىتوھ فرەكارىگەرىش ملو ەركۆتو مىانېرە وەش كەرد؛ ھەزموونش ملو توركيياچەرە كەرد. جە پېوھنەكانو وېشەنە چەنى توركييا لايەنى ناكۆكى وەرچەم تەرەن. تاكو قۇناغەو سالانو 1990 جە پېوھنەكانىشان چەنى ئۇزالى ناكۆكى فرەشان پى، بە عاسى ياوا كىياناكانو ئىرانى واتشان: (نەلمېنە زيارەتگا و تەتاتوركى، سەرداي مۆلانى مەكەرمېن) و ئانەيچشان ئەنجام دا. جە عاسو سەرشالارگىچەنە ئاكارەشان ئەنجامدا. توركيياچ ناچار پى ئا رەفتارا قىوولې بكەرۇن. پېسە ديارەن كە پا باجدايەيشان ەروەرە بە ئىرانى، ھېسابو وردە وردە بەكارئاردەي چن شېخېش دېلې كورڈەسانىنە كەردېنە.

چانېشانە گەرەكش بېيەق بواچۇن: رىگارى نەتەوھى كوردانى پەي ھەردوېشان مەتەرسىدارەن. شۇرېش ئىسلامى دزو كەمالىزى و نەتەوھەبەرەسى توركيەن، بەلام ئەر كۆششى رىگارى نەتەوھى كوردى دېلې كورڈەسانىنە گۆرە بېقۇن، پەي ئىرانىچ مەتەرسىدارەن. ئا مەتەرسىيە نەك تەنيا پەي ئېمە، پەي شىمەيچ مەتەرسىن.

توركييا بە ەەرەبەك مەواچۇ: رىگارى نەتەوھى كوردى بە چەپەوانەو بەرژەوھنپىيەكانو گىردىمانەن. كىياناي كۆمارو توركى كاتى ئامى پەي سورىياچ ئېنەشان وات. توركييا چا بابەتەنە چەنى ئېراقى بە سەرەمەرى ئىنا دېلې ھامپىمانىنە.

كۆمارو توركييا دېلې پېوھنەكانو وېشەنە چەنى ئىرانى؛ چەنى ئەنجامگىرىيەي شۇرېشو ئىرانى، ھۆلېش دېنى بارى شىكارى و گوماناوى وەش بكەرۇن، بەلام وەرە ئانەي ئىران ھېزىتوھ شۇرېشگېلش پى، پەكەكەش دىئ و ھۆلې چن پېوھنېش دى. ئىران بە دىداي ئامادەبىيەي رېژىمو توركى پەي باجداي دەمودەس زىاتەر لاو وېشەرە كېشتش. دۆلەتو توركى جە واتاى سىياسىنە مۆلەتو ئانەيشدا كىياناكانو ئىرانى سەرداي گۆرەو مەولاناي مەزەبگەرا و فەيلەسوڧى ھەرە گۆرەو ئىرانى جە (قونىيە) بكەرەن. كۆمارو توركييا بە واتەي: (مەتاودې سەرداي زيارەتگا و تەتاتوركى نەكەردې، مەتاودې كەمالىزى نەپەسىندې)، يۇ شۇنەو يۆيرە باجەش بە ئىرانى دا. تەنانەت ئا بارە جە توركييا راش وەردەمو واتە و واچىتوھ گۆرە و فراوانىنە كەردۇ.

دماي گوزەراي ماوتوھ ديارى سەرەو ئا پېوھنې و ناكۆكيارە، بە تايبەتېچ كاتى ھەزموونش سەرەو مەسلەھەتو ئا شېخ، ئاغا و سەرخېلا كورڈەسانىرە كەرد كە بە درىژاپى وىيەردەي كرىگېرەتەيېشان كەردەن؛ پى تەشكەيچ ئىتر كارىگەرىيەتەكەشان مەرزدار مەپى و شوولەشا ەرمەگى و دلېراسەنە مەننى. كۆمارو توركى كۆت دېلې ھۆلداي و لاڧۇرە تازاوا. ئا لايەن و دۆرۈبەرې وىيەردەيچەنە كرىگېرې رېژىمە داگىركارەكانى بېنى، خەمەتكارو ئەلقەگۆشې رېژىمەكا بېنى. بە راسى تەنگەتاوې بىيېبېنى و پەي پارىزانى شۇنەو چارەسەرئوھ مەگېلېنى. پېسە مەزانيقۇن پا مەرامەو دىماتەرى باجەو خىانەتەكەيشان بە قورسى نەژان، نىزىكو تەرىقەتەكانى مەباوھ و وېشان ھۆرمەواسان پۆشاوھ. چارەسەرشان بە وېزىك كەردەيۇ و وېيېچناي دۆرو ئايىنېرە وىنان. وېش جە وېشەنە سەژان سالى پى ئا چەكەيە بەكار ئاربېنى. ئا كرىگېرې كاتى ئامى دېلې ولاتە ەەرەبىيەكا، بە رېژىمو سورىياشان وات: ئېمە نەمايەندەي ەەرەبايەتىمان كەرد). ئىسەيچ ملان پەي ئېراقى، باسو قىمەت و بەھا تارىخيەكانو ئىرانى مەكەرەن.

چوونكى ژمارى فرې ئازەرى ئىنى دېلې ئىرانىنە. ھەم شېبەچش ھەنى. سەرەو ئا بىنەمى بە ھەزاران وانكارېشان سازنى و رەوانەو ئىرانىشان كەردې، بەلام جە بىنەرەتەنە فرەنەو ئانېشا رەوانې كرىتېبېنى سەر بە پۇلىسى بېنى. گوايا جە سەرنىشتۇ ژمارى فرې كەسانى ەلەوې پەي مەزەنى شىيەي مەكيانا. بە پۇختى كۆششى رېكوزياشان راوھ بەرد. جە پانېشتىچ نەقشەبىيەكېشا سازنى. دماي ئانەي بەرژەوھنپىيە مادىيەكانىشان شوولەش وەرکۆتە نەساكىرەي (تەڧگەرى) ھامبەششان دەسش بە جىمەي كەردە. جە راسىنە ئا بارە فرە قىمەتىن.

روانە ھەوالى تازې مەژنەومېن، ماچان پەكەكە داواو ئانەي چەك و زەرىمان چەنە مەكەرۇن، پەنەشان نەمەژەيمېن. دىماتەر دەمودەس پېوھنې ئانېشا بە ئايىنگەراي و ھېزىوللاچىيەكاوھ ديار و ئاشكەرا مەبۇن. ئانە پېسە گەرەنى و ئامرازىوھ تازەي وىپارېزانى مەوېنان و تاوتۇش مەكەرەن. پى تەشكە پەنەوازى پارىزانى ئا بەرژەوھنپىيە قىزەونەيە مەوېنان. ئا بابەتە چىنېن جارى شى كرىانق و ھۆرسەنگىنان.

بېشه ک شورېو ئېسلامي ئېراني گهره کښه ن پاگي ئايدولوزيکي وېش درېږه په نه بډون. به رادېوه مهرزادريچ بون، دږه ئېمپريالېستي دې گهلو ئېرانيه به دى مه کړي. هه لاي مهوازون شورېو وېش وهر فراوان بکهر و و ه لاش بکهر ووه. جه راسينه تا حولدايه لايه نى ئېراني و لايه نى نهرېنېش هه ن، به لام سهره راو ئېنېشا جه کاتېنه شورېي ئېسلامي پېسه ئامرازووه گونجاي به باوه ميلليه کانېش جه په ريساناي ميللي و وه لوسته ي مه زې وېش به کارمارون، په ريساناي ميللي سهرجه م نه ته وه کانو ته ري سهرجه م نه ته وه گوشا. سهرى گردېچشاوه هينو گهلو کوردى. وهر و ئانه ي فرهينه و کورداني سونه مه زېبې، شيعه گهرېي زياتر پېسه هېزووه فشار و سهرکوتکه رده ي به کار ماريون. وهر و ئا مه لته يچه ناکوکې ئينا وهره نه. نه ته وه په رسي تورکي مهوازون ئا ناکوکيه به تاييېه تي جه دږو په که که ي به کار ماريون. کريو بواجيون نيشانه گه لى چامي وهرده س نه نيېه نې که شېوازو به کاردارده ي يام چه نينيېه تي به کاردارده کيش روقش بکهر ووه، به لام ئانه روقش و ئاشکهران که باليوه حزبوللاچيه تي گهره کښه ن وېش به ئېرانيوه بسپارون، به لام راس نمېون گهر بواجمېن به تمامه تي لکه درياو ئېرانيه ن. جه بنچينه نه ئه چا هه قيقه تا جه ماوه وچن سالا دمايينه به رکوتي مه وينيون که حزبوللاچيه تي چه نى ميانى گردينو بوليسي، ميانه کانو ته ريقه ته هه ريميه کاني و سهرى گردېچشاوه چه نى راوه به ري باري ئاناساي ئينا پېوه نينيېه. به پوختي مه وينيون که لکه درياو داموده رگا ئه منيېه کاني و ئه رهمه رزيانو ته رو رېمو داگيرکاري تورکين. چانېشانه پېسه ئامرازووه په لشاناي ئايدولوزي ئېرانېچ گهره کښېه يو کاريگه ري وېش به کار ماريون. چانېشانه گهره کښانېه يو ئېراني به کار ماريان. چا بابه ته نه په نه وازيش به روقشکهرده يو زياتره وه قيقه ته کاني هه ن. لکه درياي و پېوه نېي حزبوللاچيه تي چه نى چواردوړه کريگېرته وېجاييه کاني فره روقش و وهرجه س نه.

په نه ئه شناسه ي ههره واقېي په ي حزبوللاچيه تي ئينه ن؛ پېکثاما يام رېکوزيوه تازهن که دماي نه مه نه ي کاريگه ري ميلليگه رايي تورکي و سوشال شوقينيزي ده ماخدرياي به کومونيزي، هه م به هو شله زياي به رزه و نينيېه کانو چينو ده سه لاتداري کوردى نوکهرى و کريگېرته و چينه ده سه لاتداره کانو بېگانه ي؛ په وکه ي داواشان ته ريقه تگه رايي و مه زېبگه رايي پېسه چه کيوه تازي په لاماره ي ئايدولوزي به کار ماريان؛ سهر و بنه ماو دږمه نايه تي په که که ي و به شېوه و هېزووه بکوشى چه کدارکريان و گهره کښانن کريگېرې و کوله که کونه کانېچشان دورو بنکه کومه لايه تيه که يشان بوينان.

به لې به رکوتي که که کريو پېسه پېکثاميوه پي نوه ي شي بکهرمېوه. به لې سهر و ئا بنه ما تاريخيه يه چانېشانه گهره کښان بيه يو ئېران به کار ماريون.

ههرچي کورده جاش و کريگېرته کېي که به هو په که که ي وېشان زهره رمن مه وينيان يام پېسه دږمه نى چينايه تي وېشانيش مه وينيان و گېره جه لايه نى نه ته وه پيوه نوکهرايه تي نه ته وه ي سهرده سي مه که ران، ئا توژالېي که جه نه ته وه ي زالي زياتر به شان و بالو نه ته وه په رسي ده سه لاتيره هورمزان.

حؤلويه دږه ري جه نگی تاييه تين که چا دوه سالي کوتايينه راوه به رايي باري ئاناساي به ته رزيوه تاييه ت ئارده نش وهر و دما ئومېو مه سلحه تو ميانه ده سه لاتداره کريگېرته کانين که خيانه تشان جه کوردايه تي کهرده ن. به لې حؤلداي و په لاماريو دږه گه ريلايه ن. هيچ شکيش چه نه نيېه ن دې حزبوللاچيه نه که ساني هه نې که دلېوه ماچان (من موسولمانه نان). چانېشانه که ساني بيان برواشان به شورېي موسولمانيه تي کهرده يو. که ساني بيان به راسيچ داوازي شورېي ئېسلامي مه که ران. ههر پېسه دې (ته که په) يچه نه کومونيسي راسه قيني و باوه رمنې بېي. که سي به نامي (حېکمه ت قفلجملي) دې پارتو کومونيسي به نامي ته که په ينه ي. نامريا جه سالانو 1930 نويس ته يش سهارت به کورده ساني ي، به لام ئا باره ده گمه نهن، نه تاواش راگيري جه کاکله و سوسيال شوقينيزمو ته که په ي بکهر و. پاسه يو بييه ي چن دانې موسولماي خاسې و هه قواچي جه مه سه له کي نمه فارون؛ حزبوللا ئامرازووه ن و چېرو فره مانو رېکوسته ي جه نگی تاييه تينه ههرمانه مه که روقن.

ئيساني بري جه حزبوللاچيه کاني ماچان کريو ئه بېمافي وهره وهرمان بکريون؟ کړو ئانه به هه لته شي بکهره يمه پوه؟ وهر و ئانه ي باعزيچ جه واقېي و باري بابه تي دوورېي ئېنېشان په نه ماچمېن؛ داډومري و زېنيوه فره خيالوي؛ شېويا و چه واشه کرياتان هه ن، چوونکي ئا ياگي و پاگي ئينايدېش چه نه، مه گردندېش. هه تتا دې ئېمه يچه نه ژماري که سي چينېشا هه ن. مه شوم پا که سا بواجيون: ئايا تاريخو ئاييني مه زاني؟ پېوه نېي ئاييني به نه ته وايه تيوه مه زاني؟ ئايا مزاني سهارت به کوردايه تيوه ئايين چه نى به کار ماريان؟ ئايا مزاني راسينه و مه زې و ته ريقه تي لاو کوردانيوه چېشه ن؟ ئايا مزاني پېوه نېي رېزم و دوله تي به ئايينيوه چېشه ن؟ پېوه نينيېش به راسينه و نه ته وه ي ده سه لاتدار و داگيرکاريو چېشه ن؟ خودو جوهره و شورېگېلې ئېسلامي مزاني؟ دماي جوابدايو سهرجه م ئا په رسا، موسولمانه پاسواچه کي متاوان جوابي نزیک جه راسي بېژاوه. ئا کاته چانه ي مه يواونه که بيېي به ئامرازو چېشي و به چ شېوتيه به کار ماريوني.

مه شوم ويرمان نه شون، ئاني که پېسه هه لمه تبه ري و بکوشى به کار ماريان زارولېي. پېسه باس که رمنې ئه چا ماوه ي دمايينه نه سهرجه م ئاني په شتو گرؤلېواران کريتي ته مه نشان ئينا ميانو (15_20) سالي نه. به هه قه ت موخشان شوريانو. مسوگر مژده و به هه شتيشان په نه دريان. باخه له که چشان په ر زه ري کريتي، ئايا ئيمکانش هه ن ئه چا ته مه نه نه فېرو بنه ما و بنه رته کانو موسولمانيه تي بېي؟ دې ئا چوارچېوه ينه باسما ن که رد، زارولتويه ته مه ن (15_20) سالاني چکو فېرو موسولمانيه تي مه بون؟ ئا زاروله نه دار و يې هېز و بېکاره ن. دې کورده سانينه بېکاري فراوان

هه.ن. خودو دۆلته یاوناش که پانزه هزار کەسې مەمەرزەمەر، بەلې ئانە هەرمانە کەشەنە! ئینە یچ ئا هەرمانەنە که بە کەسانې بەرەلې و بیکارانی دریتې! بەلې ئا توژالبې که هەرمانەش پەنە دیتې!

تەنیا پە ی سازنای هەزێو هەلمەتەر و بکوشی، تەنیا بە تەرزى باسو موسولمانیەى کریان و پەنەشان و اجیان: (ئەر بکوشی کوششکارەنى یام موحایدەنى، ئەر بمرى شەهیدەنى، بەهەشت چەمەراییت مەکەرۆن) و چى دنیاچەنە زەر چەمەرەتەن. کابرا مەذیق ئەر بمرۆن یاگە کەش خاسەنە که بەهەشتەن، ئەر بمانۆچ هەر یاگە کەش خاسەنە و زەریش هەن. لای تەریچۆ پۆلیس هامکاریش مەکەرۆن و چەکش پەنە مۆن. ئا کەسە که وەلتەر زەر و جگەرئووش نەبیەن، کاتى زەر و چەک و پالپەشتى پۆلیسى مەوینۆن، ئایا هیچ چەوئ مدرنۆش؟ هیچ چەوئ راگیرش نەمە کەرۆن و کاتى ماچان (ئانە چەک و لوە فلانە کەسى بکوشە) ملۆن و مەکشۆش. ئەنجامەنە روانە چنین مرقى ولتاریزى بە دەسو ئانیشا مەکوشیان. قومیاکى پى تەرزەنە و موسولمانیەتیچ بە تەمامەتى ماسک و دەماخین.

جاران سەر و بنەما و ئایدولۆژى هۆتەرې مەکەرېنى. کاریگەرى سوشیال _ شۆفینیزمیچ بەینا و بەین بە تى و تیزى یاوا. ئیمە یچ بە تى و تیزى جوابمان دێو. ئانە ی پاش و مردەمو واتە و وای گۆرەینە کەردۆ. هامکات نەتووە پەرەسى سەرەتای کوردیچ کوششێو ئایدولۆژیش چەنیمان پى. ئانە ی بەینا و بەین بە تى و تیزى یاوا. پېسە دلې نمونەو (کووک) ینە قومیا ئیمە یچ بە تى و تیزى جوابمان دێو، جە راسینە کوششمان وەر وەر ئا مەزەب و تەریقەتە ساختانە ماوتووە درې پى جە عاسى ئایدولۆژیو مەلې راو، بەلام ئیسە ئای دەسشان پەى چەکى بەردەن. پېسە دیارەن که جە بە کارئاردەى چەکى و درېزە پەنەداى تى و تیزى سەرەمې مەبان. مەشۆم چەننیتى و وەر فراوانى هەرمانەکى بە خاسى وەرچەم بگېرۆن. ئا حەزىوللاچەتەى چەک بە کارمارۆن چەشەن؟ وانا حەزىوللاچەتەى چەشەن؟ کاتى تەماشەو ئا هەقیقەتە بە مە کەرمېن، حەزىوللاچەکى که ئا چە کەیه بە کارماران، وانا ئا جوانى دلې ئا هەرمانانە یاگى مە گېران، تەنناتە وانا وای (حەزىوللا) یچ نەمەزانان، چوونکى وایچووە عەرەبیەنە، ئاڭیچى عەرەبى نەمەزانان. ئا چەو چا کاتەنە لاشاوە ئېزا و قیمەتین؛ ئا چەک و زەرەنە که وەریش مە گېران، ئا پایە و هامکاری و پالپەشتەنە که دەسش ماران.

دلې ئەچا چوارچەوینە پەنەوازیش بە رۆشکەردەیتووە فرە پێشەى و بنەپەى هەن. تەلە و گەمێو گۆرە ئینا وەرەنە. جوانى و زارۆلې دلې ئا تەلە و گەمەینە پۆو مەبان و جە تەمەنو حۆت سالیو مەغزەشان مەشۆراو. سەرى ئاڭیشا یچۆ کەسایەتى گەلې ئایینى یاگى مە گېران کە ئینى چەو فەرمانو دەرگا و هەوالگری تورکى و سیستەمو جەنگى تاییبەتینە. ئاڭیچ کەسایەتى ئایینى پېسەنى فەیلەسوفى. ئایا ئای بە درېاى تاریخی را نیشانەو سولتانە عوسمانیەکانى مەڭڭى، کەسایەتیە ئایینیەکى نەبېنى؟ ئیسە یچ کەسایەتې ئایینى هەنې که را نیشانەو هۆتەرەکانو کومارو تورکى مەڭڭان. پەى نمونەى ئا عەدنان خوجا ساختەچیە چەنى ئاریانە مێڭان؟ بە تاییبەتتى زارۆلې دۆلە مەناشا سەرى کەردې. سەرچەم ئا شېخە نەقشەنې ئەچى دمایووە دلې کورڭەسانینە وزینې جەمە بە تەرزى سەرسویمەن پەرورەدە کرینې و بە پاو وېچشان زانى و ئەنە یاوتې. گردچەوئ مزانان، بەلام تاكو نزیكو مەرگى لکەدرې بەرزەو نەبیەکانیشانى، کە جە لاو دۆلەتیو پەیشان فەرەهەى کرینې. هەرچیشان گەرەک بۆن پەیشان ماران وەر.

کرېق ئانە بواچۆن؛ چەرەنە جوانە هۆرخەلەتییکى، سەریچۆ کەسایەتیە بە نام ئایینیەکى و سەردارو تەریقەتەکانى یۆشان گېرتەن و جەمێو هەلمەتەى ئایدولۆژیشان روهو جەمێو هۆتەرەى چە کداریشان هۆرچەرخان. چانیشانە هەزە کەشان مەرزدار بۆن و نەتاوان کاریگەریتووە فرە وەش بکەران، بەلام جارێو تەر پەشتیوانى بناغیو تاریخی و کۆمەلایەتى چینەیشان ئینا پەشتیو، چانەى ئېژاتەر پەشتگیری کەردەو راو بەرەى بارى نااسایى و راو بەرەى جەنگى تاییبەتت ئینا وەرەنە. پەنەشان ماچان (بکوشە)، من ئینا پەشتیتۆ و مەباریزنوت، ئەچا پەیدیاو؛ ئیسە ئای دلې شارەکانو سیلوان، باتمان و ئامەد شانەشانو پۆلیسەکا مە گېلان و مەسوریاو. رۆشەن و ئینا پا عاسمانۆ کە راو بەرەو جەنگى تاییبەتتى ئاڭیشا مسانۆن و گەرەنتیشان پەنەمۆن و پەنەشان ماچان کاتى کۆتیدې دلې دەساشان و دەسگری کرایدې مەشارمېتاو. هەلبەتە دلې زەمینتووە بېهەرمانى هەرەس ئاسا، ژمارتووە فرەو کەسانى هۆرخەلەتیی هەنې که بە زەر بسانیان و کەسانتووە یچ هەنې که بە تاییبەتتى پەنەیاونیتى. رووسیاو تازەکى کە حۆلې رېکوستەیشان مڈرۆن، وانا ژلېو تازەى فاشیست ئینا سەر و ئا بنەماو. بە کارئاردەى نامى حەزىوللاى (پارتو خودای) تەنیا وې حەشاردایەن چەو ئا وایە گۆرې و وایانە کە گەل حەزەش پەنە کەرۆن و پەیش قیمەتین. دلې هەر سەردەمیتە پى تەشکە بیەن. ئا هەزى خاستەرىن نامى پۆ وېشاو مەنیا، تیۆرەى هەرە خاسە مەجەرە، بەلام رەفتارشان چە پەوانەو واتەکانیشانەن. هەر دەم چەو نامى هەرە خاسەنە رەفتارې چە پەوانى و خراپى راوە بریتى. ئایى کە ئاڭیچ ئەنجامش مڈان، هۆرخەلەتئای و گمرا کەردەینە.

ئا هەزە وەشکری هېچ پېو نیتیشان بە ئیسلامى راسەقینەئى نیەن، حەزىوللا هېچ پېو نیتیش بە خودا و ئیسلامیو نیەن. ئا وای جە دەمو ئاڭیشاوە پېسە قولابو ماسا و گېرتەى، پېسە قولابو تەلا ئاسای دۆر مەوینۆن. چانیشانە بە واتەى (پارتە کەو ئېمە پارتو خودایەن، ئېمە بە نامى خودایۆ مە گزیەیمې) برى جوانى پاک و ساڭى رازى بکەران و پا دەسەواچا هۆرشان بخەلەتەن. مەگنە دلې بارى کە بواچان: (ئەر بمرمېن مەلمبە بەهەشت، زامئارې بېمى مەبیمى بە کەمئەندامى). هەم ماچان: (ئەر هېچ چەوئ پەنەمۆن، ژىواى وەش چەمەراییمان مەکەرۆن)، بەلام ئانە هۆرخەلەتئایو ئایدولۆژین. بارو گەلە کەیش و تاریخە کەیش چەشەن؟

فره و جاری په رسې چا منېمان دوه جاری کهر دې، به هه قه تیچ ئېنې چېششان گهره کهن، به لām هیچ هه والې چاډیشاوه نییهن. برېچشان چانه ی ناگاډارېنې که چېرته خاس نییهن و فره خه مبارې مه بان، به لām ئانېشان جینایهت و تاوانېشان نه نجام دېنې، مه سله حه تشان ئینا لاو دۆله تیوه.

پې ته شکه کریو بواچون: میان و دۆرو بهره خائینه کانی به نامې چه پرویچو دلی کورډه سانیته مه جمان، ههم سهرجه م چین و که سایه تییه خائینه کانو سهرده مو دماپی و ئا باو و رفته خیانه تکارې به پاو ئاډی شکشان گهرته، پېسه خیانه تکارته رین و فاشیستانه ته رین بناغه و نه ته وه بهرسي بالاده سي رېکېوزیږي. جه کاتینه نه ته وه بهرسي ده سله لاتی دلی میډانه کانو جه نگیه به سوپا کپشاوه سهرقالو جه نگی پې، یه کینه کانو جه نگی تاییه تی و جاش و جهرده وانه ده گانشینه کانی پېسه پارچیه ئینه ی و لوزیا و پهره په نه دریا. ههم پارتیه سیاسیه کې سیسته میچ هه نې؛ پارتو رای راسی، پارتو گه لی سوشالیستی، به یو گهرته یشان چه نی ژمارتیه تهری پارتیه کانو سیسته می به تهرتیه و هرفراوان کرېگهرته یی و نوکهری رېبمی مه که ران. هامکات خائېنانو وېجایچ دلی ریزه کانو سوپا و کوماری تورکی دژو گه له که وېشان مه گزیان. جاشې و جهرده وانیچ هه نې. یه کینه فاشیسته کانېچ به ئاشکه راپی ئیږي دلېنه. تیمه تاییه ته ته کې خودو یه کینه فاشیسته کانی.

یه کینه کانو سوپای تاییه تی هه نه جه (کوماندو) کانی پېکثامینه. جه کاتینه سهرجه م ئانې دلی بهرته و هرفراوانیه مه گزیان، هامکات جه وېشان مه به رسمېن: (ئایا پېسه دما مېن دماپی نه تاومېن ئیسلامیه تی به کار بارمېن، ئایا نه تاومېن سۆزه ئایینه کانو گه لو کوردی بگرمېوه و به کارش بارمېن، پېسه چه نی دلی تاریخینه روه شدینه ئایا دلی رۆزگارو ئاروچمانه پا رپازیه نه نجام وهرنمه گهرمېن؟) به لې په رسې چامې مارانه وهر و جه باره شاوه قالې مه باوه. ئا جوابه ی دریانو پې په رسا ئا په لامارې حزبوللایې، چاگو مه وازان و لاتپارېزانی بکوشان و گه لی روه و په شپوی و سهرگره دانی بکیانان. ئایا حزبوللانو ده سو پولیسی جه نگیوه ده سله لاتی راوه مه بهرورن؟ نه خیر، به لکوم ئامرازتیه ساده و بقیه میوه جه نگو ده سانو ده سله لاتی. ئامرازتیه جه نگو دژو شورشگېلنیه یهن. چه نه شان مه به رسمېن؛ ئایا چه رو چه مژاری پولیسینه به هه شتی مارانه وهر؟ ئایا (پارتو خوډای) ئینا چه رو ساي پولیسینه، به تاییه تیچ پولیسی که مالیه تی؛ چه رو چه مژاری پاراستنی و به هامکاری پولیس و تیمی تاییه تی به مه رامه کانیش مه یاوون، مه لونه دلی به هه شتی یان ئی دینې به به هه شت مه که رورن؟

پولیس ئینا چه رو خزمه تو کام رېبمینه؟ رۆشن و ئاشکه ران که ئینا خزمه تو (زایونیزمینه). ئانې فرېشان وېشان پېسه دژو زایونیستی نیشانه مژان، به لām رېبمو ئیسه ی جه ئیسلامیزمی زیاته ر کیانیای زایونیزمی مه که رورن.

ههرزۆکی، سهرکومارو ئیسرايیلی ئینه ش وات: شمه ههرچی و هراوه به کوردی بکه ردې، ئېمه په سینمېش، ئېمه یچ ئانه ی دژو عهره به کانی و فه له ستینیه کانی مه که رمېش په سیندېش. ئایا ههرزۆک راش دین به هوتری پې تهرزې و هراوه به کوردی؟ ئایا ئا په لامارې به فهرمانو ههرزۆکی، تورکیه تی مه به رۆش راوه و جابه جاش نه که رورن؟ یام ئایا شمه ئامرازتیه به لاماردا ی نیه ندې به ده سانو پولیسی و تورکایه تیوه؟ ئه چا واتېنه شمه نوکهرې ئیمپریالیزمی نیه ندې؟ رۆشن و ئاشکه ران که حزبوللایه گرایچ به لانی که م ئنه و فاشیزمی و که مالیزمی تورکی نوکهر و زایونیزمینه.

ئایا ناگاډارېنې که پولیسی تورکې که مالیستی عه یاره وېس و چوارهندي؟ ئایا ئه چا رهفتارا ناگاډارې نیه ندې که تیمه تاییه ته کان و جه نگی تاییه ت به نامې که مالیزمیه نه نجام شان دان؟ سهرراو ئا کار و که ردایچشا ئه ی شمه یچ هامرې و ده سبارې ئاډیشا نیه ندې؟ گواپا ماچان ئېمه یچ دژو که مالیزمی و ئایدولوزیای په سمینې، به لām گزیای چه رو چه مژاری و پارېزانی ئاډیشانه و اتاو نوکهرایه تی که رده ی په ی ئاډیشا نییه ن؟ ئایا تاکو ئیسه لووتو به یک تاکی که مالیستی فشنینه؟ ئایا تاکو ئیسه تاوانتان لووتو به یک تاکی زایونیستی فشندي؟ پاسه بوقهر زایونیزم رېبمو که مالیزمی تورکی په روه رده و گوره مه که رورن، ئانه ئانه ی شمه یچ ویمه که رورن و گوربتان مه که رورن زایونیزم نه. ئه چا بارو، به تهرتیه نادیار شمه مه بیدی به نوکهرې زایونیزمی. ئېمه چه نی که سه پاک و ساډه کانو دلی حزبوللای واته و و اچمان هه ن، به لām به هه قه ت ناچارېنې ئانه شان په نه بواچمېن که به ده سی یهره مو حزبوللای ئامرازتیه ده سانو زایونیزمیه. ئانې به هیچ تهرزې پېوه نییشان به دژو زایونیزم و دژو که مالیزم و دژو ئیمپریالیزمیه نییه ن. ژلېوه ی ههره گوروی دژو ئیمپریالیزم و دژو زایونیزم ژلېوتیه ن که په که ی ئاراسه که رده ن. ئانه یچ فره رۆشن و ئاشکه ران. ههر دهم مه گزیه یې و دلی میډانه کا جه نگیه ده یان قاره مانې و جه نگیه رېما شه هیډې مه بان. پا مانا ئانه ی پارېزگاری جه ئیسلامیه تیچ مه که رورن په که کهن.

ئانه ی و هراوه دژمه نانو گه لانو موسولمانی پارېزگاری جه ئیسلامیه تی مه که رورن په که کهن. دژمه نې گه له موسولمانه کانو ئاروی فره ئاشکه ری و دیاربې. ئاډیچې ئیمپریالیزم و نوکهره کانېشه نې، و اتا که مالیست و زایونیسته کېنې. و هراوه ئانېشا چه نه ئانه ی سهره مره جه نگی سهخت و دژور راوه مه به رورن په که کهن. ئایا سهرداره کې حزبوللای هیچ کاتی جه نگیوه پا عاسه و چامنه شان و لوسته ن؟ با بواچمېن ئېمه مه بېمېن و مه گزیه یېمېن، ئېمه چه که کې وېمانشان په نه مژمېمېن. بانگه وازتیمان په ی که ردې و په نه مان واتېن که به یان و پېوه رده دژو که مالیزمی و ئیمپریالیزمی و زایونیزمی بگزیه یېمېن. گهر چه ک و ده رامه تشان نه بون ئېمه په نه شان مژمېمېن. گهر ئاماډې بان به شتیه که شه کانیشان راده س مه که رمېن.

جياتي ئانەى ھۆتەرې بىكەرەنە سەرۋىلاتپاريزانى و بىكوشاشان، با ھۆتەرې بىكەرەنە سەرۋى ھېزە فاشىستەكانى يام زايۇنىستى و ئىمپىريالىستەكانى كە گوايا فرە جارى پەخىنپشان وەنە مەگېران. مادامەكى ماچان دژو ئىمپىريالىزىمىنى، با ھۆتەرې بىكەرەنە سەرۋى ئاڭدىشان. سەبارەت بە سەرچەم پەرس و بانگەوازەكانىمان ئەچى وبارەنە، ھىچ جوابىشان نەبى و تەننەت نەچىشان چۆۋە ناما. ماچان پەكەكە كافرى پى دىنەن، ئاقە تەرسىۋە بۆن پەكەكەن، ئىنە چ پېۋەنىش بە دژە ئىمپىريالىستىۋە ھەن؟ جە كاتىنە ھەقىقەتەكى ئاشكەرى و ديارىنى، كرىق ئىنكارىشان چەنە بىكرىقون؟

جە راسىنە پەنەواز نىيەن ئا ھەقىقەتە ئىسە باس بىكەرمېن و دۋەجارىشا بىكەرى. ئېمە تاكو عاسىۋە خاس حۆلېما دى بارو ئا زارۋىلا يام ھاندەرانو ئا ھەرمانى نىشانە بڭەمې. وەرۋى ئانەى حۆلېشا دېنى سەر جە خەللى بىشېۋان، بە مەرامو پۇشنىكەردەق خەللى، ھەم بە مەرامو ئانەى ھۆرسەنگىناپ راس و درووسو ئا پېكئاما رووسىاو و ساختەبە بىكەرمېن كە بە دەسانو نەتەۋەپەرەسانو توركىۋە وەشكرىان و فرە مەتەرسىدار و تارىكەن. سەرچەم ئىنېمان ئاردې وەر و شىمان كەردى. بەپى ھىچ شىكى ئا ھۆتەرە تازى، ئا ھېزە تارىك و ژېۋە رووسىاۋەشان بە خېراپى سووك و گۆشەگىر مەبۆن. ھەر جە ئىسۆ، بە تايىبەتتىچ دې ئا ھەرىم و ناۋچانە كە برواۋ مەتمانى فرېشان پەنەپى، توۋشو گۆشەگىرىنۋە مەسۆگەرى ئامپى. ئىتر گەل ياۋان عاسى كە وېش سزاشان بڭون. دلىنانا كە دماى حۆل و كۆششى وەرچەمى، بە تايىبەتتىچ دماى وەللىۋى كۆششۈ گەلى، ئىتر مەياۋان بە بارىۋە كە كون و كەلەبەرىۋە نەمەنۆن بىتاۋان دېلېشەنە وېشان بشاراۋە.

وېش جە وېشەنە ھەر جە ئىسۆ سەرچەمشان ئىنى دېلې بارىۋە پەماى و بەرشىيەنە. مىانو فاراى پۇشاك و پەنگەكاشانە حۆلې مڭان وېشان حەشار بڭان. چانېشانە جە دمارۋنە ئا ھەلېشان دەس نەگۆن.

ئىساقى دەمو قسام ئىنا چا كەساۋە كە پاسۋاچېنى؛ داڭپەرۋەرى ئا ئىسلامىيەت و شۇرىشەيە چېشەن كە شىمە باسش چۆۋە مەكەردېن؟ پەنەوازەن بە خاسى فرېش بېيدى، ھەم پەنەوازەن بزاندىن شۇرشو ئىرانى و بارە ئىماندارىيەكەش چېشەن، پەنەوازەن بە خاسى فېرو ئانىشا بېيدى! ئىنە بە قسى نەمەبۆن، بە ژېۋە مەبۆن. بەلې بە قسى باس چانېشا مەكەردېن، بەلام چەك و تەقەمەنى جە پۇلىسى و زەرىچ جە برا گۆرەكانىتان وەرەمەگېردېن و گوايا دژو كافرانى كۆشش مەكەردېن! پا تەشكە نەمەتاۋدىن وېتان برې بەردېن و وېتان ھۆرىخەلەتەندېن!

ئانە حۆلداى و بارى فرە مەتەرسىدارەن. خاس وېرىكەردېۋە، ھىچ ئامرازىۋە پارىزگارىتان دەسەنە نىيەن. ھىچ برو بەھانتىۋەتان نىيەن و تەننەت بە دۋى واچىچ نەمەتاۋدىن وېتان بېارىزىندېن. ئەر پى تەرزە سەرەرمې بېدى، ئانە جە سىفەتۋە بېزىتەرىن گروپو تارىخى رىزگارتان نەمەبۆن. مەشۋم دەسۋىرد داۋاۋ چەنەۋەشېبىيە بىكەردېن، بە تايىبەتتىچ ئانىشا كە فرە نەتلىپى مەسلەحەتۋازىۋە، مەشۋم بە خېراپى بە پەفتار و كەردەكانو وېشارە بىلاۋە و داۋاۋ چەنەۋەشېبىيە بىكەران.

بە تايىبەتتىچ بانگىچرو ئا لايەنا مەكەرمېن كە گەرەكشەنەن ئېرانى بەكارىاران. ئېران ھەللى برى تايىبەتمەنې دژە ئىمپىريالىستى و دژە زايۇنىزىمىبېش ھەنې. ھامكات بە ئېرانىچ مەۋاچمېن؛ ئەر سەرۋى ئا بىنەمايە گەرەكتان نىيەن چەپەۋانەۋە وېتان بگىندېۋە، ئەر نىيازىتان بېۋى ھۆتەرېمان بىكەردى سەر، بە خېراپى كۆتاپى پا بارەيە بەردېن! مەشۋم ئاگاڭارې بېدى و جارىۋە تەر نەگىندې دې ئا بارەيە، پەۋكەى ھۆشيارې بېدى. بە راسىچ ئەر مەۋازىدې دژو ئىمپىريالىزى، زايۇنىزى و كەمالىزى كۆشش بىكەردېن، ياگى وېتان چېرو ئا ئالا مەلرې و مەشۋكى پەكەكەينە بگېردېن، ياگى وېتان دېلې رېزەكانو رىزگارىنە بگېردېن. تەنبا ئەچا راۋە مەتاۋدىن پاسۋاچى و مدراى بە پەرسىپانەۋە وېتان بىسەلەمىندېن. ھامكات زىمارى فرې جوانى ھۆرخەلەتتى ھەنې. ئاگاڭارې بېدى كە بە را و رابازې فرە جىۋازې ھۆرخەلەتتى. با ئانېچە چەمەكاشان بىكەرۋە، با بڭيان و بونىان كە براكانو وېشان و مرقۇ ھەرە عالى مەكوشان، با بە خېراپى ۋاز باران و دەسشان چەنە بىكېشاۋە چەنەشان دۋورې بگناۋە. مەشۋم بزانان راۋ چەنەۋىيەردەى تەنبا بە يۈگېرتەيشان چەنى ژېۋەى شۇرىشگېلنىرە دەرياز مەبۆن، مەشۋم داۋاۋ چەنەۋىيەردەى چا ژېۋە شۇرىشگېلنەى بىكەران و داۋاۋى چامى نىشانە بڭان.

مەشۋم سەرۋى ئا بىنەمايە جە ھەر لايەنىۋە ھەقىقەتەكا رۇشنى بىكەرمېۋە و گەلەكەيمان وەرچەم پۇشنى بىكەرمېۋە. ئاقە قەرارى پاس پەى گەلەكەيمان، سەرەتا بە شېۋى راس ئا مەتەرسىيە شىبىكەرۋە، دما تەر تەشھىر و گۆشەگىرش بىكەرۋى. كاتىۋەىچ بە چەك پەلامارەتان مڭان بە تى وەرېچىشان بڭەيدى و تەختېشان بىكەردېن. داۋا ئەۋ گەلەكەيمان مەكەرمېن تاكو دما مەنزلە پا تەشكە مەناۋە و پەى وەلې بلان. ھەم وەرۋى ئانەى بە تەرزى فرە پىس و پۇخل و فېلبازانە خەللكەكەيمان مەكوشان؛ يۋە يۋەى و دۋە دۋەى پەشتىۋ گروپوۋارانشان مەكەران؛ پارتو ئېمەىچ وەرۋەرشان دەسەپاچە نەمەنۋرەۋ تىمى نىشانەمارې و قەرەۋلگىرې تايىبەتې وەرۋەرشان مەنۋرە، ياگى شىپىنە، سەردارەكانىشان و بىكوشانو ۋلاتپاريزانىمان بە ھەقەۋ وېشان مەياۋان. ئەچا چۈرچەۋەنە پەنەۋازىش بە ژېۋىۋە تىن و تېزى فرە بە سىستەم و رېكوزىي ھەن.

چا بارەنە ئاقە راى راسە كە ئىنا وەرمانە: نىشانداى مدرامانى پاسى وەرۋەرە پا ئەرەكە بە ناتەمامى مەنېنى؛ چەنەكۆلىيى و تۆكارى ئەنجام بڭەيمېن، زانىارى گېر بىكەرمېۋە، چەمڭارىشان بىكرىۋىن بە تەرزىۋە پەنەۋاز و ياگى وېشەنە ھەقەشان چەنە بسانىۋىن. نەگەرەكمان پى فرە وېمان پاڭىشاۋە سەرقالى بىكەرمېن. بەتايىبەتتى دماى ئانەى حكومت تەمامو دەريازەكانىش پەى ۋاز كەردېنى تاكو پەلامارەۋ ئېمە بڭان، پى تەرزە بە

دهيان حالتې كوشته ی ناديارې روه شادا، بارې چامنه ش خولقنا كه نمه كړيؤن تا مه ته رسيد ه بنيه يې په شته وگوشا؛ په وكه ی رهدا ديو مان مه بؤن.

پېسه نه نجامي؛ ټينه ماناؤ تا تاقمه يه كه چېرې نامې ئيسلامگه را_ حزبوللاگه راكاني سهر و شورشو رزگاري نه ته وېي ژلېوه كه يماره مه سه بېؤن. په كه كه جه هره كاتيوه وېش زياتر جه هره ته ريقه ت و مزه بټوه فره تر به باوه تاريخيه كانو گهلانو وهركوټي ميانې، به جوهره ي شورشگېلې و لايه نه كانو په كساني و داډپه روهري ئيسلاميو لكه دريان. جه عاسو رابه رايه تينه ژلېوتوه هره به برياره نه كه جه وراوه ر ئيمپرياليزم، زايونيزم و كه ماليزمي (ئيسلام) ي مه پاريزنؤن.

هه رچن ده سه واچه كانو ئيسلامې به كارنمارؤن، به لام ژلېوتوه كه ساحبو گوهرتوه پي ته عره. ساحبو وه شديډگاني قوولي ټاينين. مدراماني ديموكراتيه نهش وراوه ر ټاينيه جياوازه كاني هه ن، هه م قيمه ت و به هايپوه فره به به ها تاريخيه كانو لايه نو خاسه و تا مزه با مه ډؤن كه به تاييه تي خزمه تو و لكوته ي ميللي و كومه لايه تي مه كه ران. تا مدرامانه ش ته نيا سه باره ت به ئيسلامي پارو نمه كړيؤن، به لكووم دلې چوارچېوه و مزه به جياوازه كانه، ټاينيه هه مه رننگه كا ته ري و كه مايه تيه كايچه نه پا ته رزه. ټه چا واته نه ژلېوتوه هره ديموكراتي و وهش وينه ن.

ټانه ي دلې تاريخو گهلانو وهركوټو ميانينه ټېزان: جياتي ټانه ي چېرې ده ماخي هه ره قه تينه ي كومه لايه تي و ميلليوه گه له كا جه وراوه ر يوټريي به كار باريان، به چه پوهانوؤ، وهرچم گېرته ي په كساني ميانو گهلانې ټېزايپوه گوروش وې گېرته ن كه دلې چه مك يام مه تلېو براهه تي ټاينيه كانو ئيسلاميه ت و مه سيحيه تيچه نه به ته رزټوه ټه نه رناسيؤناليزم فره به كاريگه رن. گه ر تا بابه ته دلې رزگاريو ټارؤيمانه به خاسي هوريسه نكيؤن، پي ټانه ي روه و فاشيزم و شوفينيزي بخزون، كړيو خزمه تو هامكاري ميانو گهلانې بكه رن. ټېمه قيمه تي فره يچ پا بابه ته يه مډه يمېن. واتا جه كاتينه ټاډي ټايني په ي شوفينيزي و نه ته وپه ره سي به كارماران، ټېمه به چه پوهانوؤ، ټينه ي په ي په كساني و براهه تي به كارمارمېن. به پاو ټانه ي ټينه واته ي هه ره قه تينه و ټاينينه، پاسه بؤ جه گردې زياتر ټېمه جواي هه ره پاس سه باره ت به باوي ميللي تاريخو گهلانې پېشكه ش مه كه رمېن.

جه كاتينه هه قيقه ته كي پېسېنې و په ي ټانه يچه گه له كه مان به رابه رايه تي پارته كه يمان كوششپوه هه ره قه تينه ټه نجام مډون، وه لوسته ي هورسه ننگنای جياوازي، ته نيا خزمه تو داگيركاري هاري توري مه كه رن كه وراوه رشو مه گزيه يمېن، خزمه ت به شېوه كه ماليستيه كه ي و تا زايونيزم و ئيمپرياليزمه ي مه كه رن كه وېش په نه ټه سپاران. مه شوم به ته رزټوه پاس په كه كه شان په نه بشناسمېن: چوونكي ټر په كه كه ي په ي وېشان به كوسپ و ته گه رټوه مه ونيان و هؤته ري مه كه ران، پا مانانه كه مه گنانه ريزو هه ر تا دژمه نا كه فره و جاري پېسه دژمه نو وېشان باسش چه نه مه كه ران. ټه چا بارؤ مه شوم به خبراي په شېوي نه مه نو و ريزه كانيشان پاي و روشي بكرياره.

جه كاتينه ټېمه هه م به جم و جووله كامان و هه م به مدراماني سياسي مان پا راده به روشي وهرپه رسايي سهر و شانامان نيشانه مډه يمېن، به عېنو شېوه ي ټا كه سي كه خه له تيڼي يام خزيڼېنه دلې سهر و نه شېويابيه و سهر به ميان و دؤروبه رټوه تازي و نو عاونو عيني، مه شوم نه كه ته نيا به قسي، به لكووم به ته رزټوه پاس به جمو جووله كاشان (ره فتار) ريزه كاشان ټاشكه را بكه ران، ټر برواشان به ئيسلامي هه نه مه وازمېن به ته رزټوه دلسؤزانه لكه دريچ گوهره په كسانيو از و تازاديو از كه ي بېان و ټينه يچ بسه له منان. ټېمه هه م به قسي و هه م به ره فتار به ته رزټوه واقعي و وهرجه سه ټانه مان نيشانه و گردو جه هاني دان و سه له منانمان. ئيساتي نوره و ټاډيشان. گه ره كمانه ن ټانه يچه بنيه يې روه: ټر ئي هه ننگي نه نيان و چه نيما بگزيان، تا كاته ټېمه يچ تاكو دماي منيه يمېشان چېرې فشاري و فره پي به زه يانه سهر كوټشان مه كه رمېن.

به وې برومان هه نه و تاكو دما حه نا ټاماډېنې هه ر چه ني جوابو هه ر نو عه هؤته رټوه فاشيزمو دوازه و ټيلوولي و داگيركاري توري و ته مامو تاريخو شوفيني مان دانؤ، جواي پهر به پؤسو تا شېوه هؤته رچه مډه يمېوه. چانېشانه پا ټامرازيه (حزبوللا = حزبول كوټرا) ژمارتوه فره جه ولا تياريزاني بكوشان، به لام توورپي گوره و گه له كه يمانې كه ټينا قولېنه، هه ر جه ئيسؤ تا چه كه شه پووجه ل و چه پوهانه كه رده نوؤ. به كارنارده ي چه كو ټايي، باجه كه ش په ي داگيركاري فره قورس مه بؤن و به ته رزټو چامنه مه رپوه ملشاره كه دلې هيچ سهرده مټوه نه تووشا نامان. تا چېوه كه گه له كه مان دلې تاريخو وېشه نه نه تاوانش ټه نجامش بډون، واتا په ي په كه مين جاري ده رفه ته و جواب داؤ تا ساخته كارياشه كوټېنه ده س كه به نامې ټاينيو مه كړيؤن، ئيسه به تووره يوه به رمه پرون و وابه س به روشنه كرده يه پاس و ماقوله كانو پارتي مه مه نووه. به توورپي فرو ملو ملشاره و ټانه ي دلې تاريخو وېشه نه نه تاوانش ټه نجامش بډون، ئيسه جابه جاش مه كه رن. ټينه يچ جه عېنو وه ختينه سه باره ت به چه نه په رسايؤ و حيساب واسته ي تاريخي په ي گه له كه يمان مه بؤن به دما ته رين و سهركوټه ته رين هه ننگه م. با جه هه ر كاتي زياتر ئي گروه تاريك و درنه و فاشيسا به خاسي بشناسمېن، سووكايه تي و گوشه گيريشان بكه رمېن كه ملو هه قيقه تي نه ته وېي، كومه لايه تي و تاريخي ماره سه پيان، با به گردو هېزماوه په لاماره شان بډه يمېن و سهر كوټشان بكه رمېن.